

Οδηγός για ψυχολογικές υπηρεσίες στο σχολείο

(Οδηγός για σχολικούς ψυχολόγους σε σχολικά δίκτυα (ΣΔΕΥ), αλλά και γενικότερα στην σύγχρονη Γενική & Ειδική Αγωγή)

του Λάζαρου Α. Βλαχόπουλου, PsyD, Σύμβουλου Β', ΙΕΠ

Τα κείμενα που ακολουθούν δεν είναι νομικού ή διοικητικού, αλλά υποστηρικτικού χαρακτήρα.

Με πολλές ευχαριστίες στο φίλο και συνεργάτη Αρναούτη Χρήστο (ΜΔΕ), Κοιν. Λειτουργό (ΔΠΘ), για την πολύτιμη βοήθεια του στην ολοκλήρωση αυτού του οδηγού.

Περιεχόμενα

Πρόλογος	3
Εισαγωγή	5
Ο σχολικός ψυχολόγος στην εκπαίδευση	7
Η εξέλιξη του ρόλου του σχολικού ψυχολόγου στο εκπαιδευτικό σύστημα	7
Προσόντα Σχολικών Ψυχολόγων.....	8
Αποστολή.....	9
Φιλοσοφία.....	9
Ο μαθητικός πληθυσμός ως ο πληθυσμός ενασχόλησης των Σχολικών Ψυχολόγων	10
Ρόλοι και Ευθύνες των Σχολικών Ψυχολόγων	10
Τα επίπεδα παρέμβασης των σχολικών ψυχολόγων.....	11
1. Η εστιασμένη στον μαθητή έμμεση παρέμβαση:.....	11
2. Εστιασμένες στο μαθητή άμεσες παρεμβάσεις:.....	12
3. Παρεμβάσεις σε επίπεδο σχολείου:	13
4. Οι παρεμβάσεις σε επίπεδο διεύθυνσης εκπαίδευσης / συστήματος:.....	14
5. Έρευνα.	15
Η Ψυχολογική Αξιολόγηση στο Σχολικό Σύστημα.....	16
Πότε ενδείκνυται η εμπλοκή σχολικού ψυχολόγου;	21
Βέλτιστη χρήση των Σχολικών Ψυχολογικών Υπηρεσιών	22
Μη προκατειλημμένη Αξιολόγηση.....	24
Αξιολόγηση μαθητών σε διαπολιτισμικό πλαίσιο	24
Ηθικές Αρχές των Σχολικών Ψυχολόγων.....	25
Επιμύθιο	26
Παράρτημα.....	29
1. Παγκόσμια διακήρυξη δεοντολογίας ψυχολόγων (ελληνικό και αγγλικό κείμενο).....	29
2. Ευρωπαϊκός κώδικας δεοντολογίας ψυχολόγων (ελληνικό και αγγλικό κείμενο)	36
3. ΦΕΚ λειτουργίας ΣΔΕΥ-ΕΔΕΑΥ	47
4. ΦΕΚ καθηκόντων και αρμοδιοτήτων προσωπικού ΣΜΕΑ	60
Βιβλιογραφία (ενδεικτικά)	71

Πρόλογος

Παιδιά και νέοι σήμερα αντιμετωπίζουν τεράστιες προκλήσεις. Πώς μπορεί η εμπειρία του σχολείου να τους βοηθήσει να ανταποκριθούν σε αυτές τις προκλήσεις; Εκπαιδευτικοί, γονείς και κοινωνία συμφωνούν πως χρειαζόμαστε μαθητές ικανούς και σίγουρους για τις δεξιότητές τους, παραγωγικούς, υπεύθυνους, αυριανά δημιουργικά μέλη του κοινωνικού συνόλου. Ενώ η ακαδημαϊκή επάρκεια είναι ύψιστης σημασίας στην εγγράμματη κοινωνία μας, η κοινωνικοποίηση και η συναισθηματική ολοκλήρωση είναι επίσης ζωτικής σημασίας. Επιπλέον, αυτές οι τρεις περιοχές ικανότητας αλληλοεξαρτώνται σε σημαντικό βαθμό. Οι μαθητές μπορούν να πετύχουν ή να αποτύχουν ακαδημαϊκά για πολλούς λόγους, συμπεριλαμβανομένων της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας, των κίνητρων, των σχέσεων με τους συμμαθητές και τους δασκάλους, και της ικανότητας να αντιμετωπίσουν τις συναισθηματικές προκλήσεις, το άγχος, την αναπηρία, και πολιτιστικές ή γλωσσικές διαφορές.

Όταν χρησιμοποιούμε τον όρο «σχολικός ψυχολόγος» σε όλο το παρόν κείμενο, το χρησιμοποιούμε για να συμπεριλάβει:

Τους ψυχολόγους με άδεια εργασίας (άδεια άσκησης επαγγέλματος) μέσα στο εκπαιδευτικό μας σύστημα οι οποίοι μπορεί να έχουν και τυπική μετεκπαίδευση στην σχολική ψυχολογία ή όχι. Φυσικά είναι προτιμότερο να έχουν, χωρίς να σημαίνει πως και αυτοί που δεν έχουν, δεν είναι δυνατόν να ανταπεξέλθουν στον ρόλο τους. Επίσης να σημειώσουμε πως σε αρκετά μέρη του κόσμου η διδακτική εμπειρία θεωρείται επίσης σημαντική για την πραγμάτωση του ρόλου.

"... Οι σχολικοί ψυχολόγοι είναι οι πιο άρτια εκπαιδευμένοι ειδικοί της ψυχικής υγείας στα σχολεία. Εκτός από τη γνώση σχετικά με την πρόληψη, παρέμβαση, και αξιολόγησης για μια σειρά από προβλήματα της παιδικής ηλικίας, οι σχολικοί ψυχολόγοι έχουν μοναδική τεχνογνωσία σε θέματα μάθησης και σχολείων. Είναι (των σχολικών ψυχολόγων) ηθική ευθύνη να συμμετάσχουν σε προγράμματα που στοχεύουν σε προβλήματα ευρύτερα της αξιολόγησης και της διάγνωσης· τι δεν πάει καλά με ένα παιδί. Ως οι πιο έμπειροι σχολικοί επαγγελματίες σε αυτή περιοχή, οι σχολικοί ψυχολόγοι πρέπει να αξιοποιούνται στην αντιμετώπιση των κοινωνικών και ανθρωπίνων παθολογιών ... Παρά το γεγονός ότι (οι σχολικοί ψυχολόγοι) δεν θα «λύσουν» αυτές της παθολογίες, πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στην ανακούφιση των επιπτώσεών τους στη ζωή των παιδιών. "

- Sheridan, S. και Gutkin, T. (2000)

Το πεδίο εφαρμογής της σχολικής ψυχολογίας (ως ειδικότητας της ψυχολογίας) περιλαμβάνει τη συνολική διάρκεια ζωής του παιδιού και του εφήβου. Ο σχολικός ψυχολόγος ερευνά το περιγεννητικό και αναπτυξιακό ιστορικό του παιδιού και του εφήβου, την οικογενειακή κατάσταση, και τη λειτουργικότητά του στο σχολείο και την κοινότητα.

Οι σχολικοί ψυχολόγοι:

- ✓ επιδιώκουν δυναμικά να κατακτήσουν όλο και καλύτερη εξειδικευμένη κατάρτιση/εμπειρία τόσο στην ψυχολογία όσο και την εκπαίδευση, πολύ πέρα από το πιο γνωστό ρόλο της διεξαγωγής των αξιολογήσεων για τον καθορισμό των ειδικών εκπ/κών αναγκών,
- ✓ μπορούν να υποστηρίξουν τους κοινωνικούς, συναισθηματικούς και ακαδημαϊκούς στόχους μάθησης όλων των μαθητών, καθώς και να παρέχουν υπηρεσίες που επιδρούν στο άτομο, σε μικρή ομάδα, στην τάξη, σε επίπεδο σχολείου ή ευρύτερα σύνολα, π.χ. σε επίπεδο ΣΔΕΥ (ή περιοχή αρμοδιότητας ΚΕΔΔΥ),
- ✓ προετοιμάζουν τους μαθητές για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του κόσμου στον οποίο ζουν,
- ✓ εκπαιδεύουν τους μαθητές στην καλύτερη διαχείριση των κρίσεων άγχους, της επικοινωνίας τους με το περιβάλλον και της έκφρασης των συναισθημάτων τους,
- ✓ συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς, τους διευθυντές, τους γονείς, άλλους ειδικούς στο σχολείο και άλλους επαγγελματίες υγείας ώστε να εξασφαλιστεί ότι κάθε παιδί μαθαίνει σε ένα ασφαλές, υγιές και υποστηρικτικό περιβάλλον.

Οι σχολικοί ψυχολόγοι μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην εκμάθηση και την υγιή ανάπτυξη των παιδιών και των εφήβων, ειδικά σε σχολικά περιβάλλοντα που αναγνωρίζουν πλήρως την αξία των υπηρεσιών τους.

Εισαγωγή

Η επιστήμη της ψυχολογίας είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διδασκαλία, τη μάθηση και την ανάπτυξη του παιδιού. Οι σχολικοί ψυχολόγοι θα πρέπει να έχουν κατάρτιση και εμπειρία σε βασικούς τομείς της ψυχολογίας φυσικά, αλλά και της εκπαίδευσης και θα πρέπει να αντιπροσωπεύουν τις επιδιώξεις και των δύο πεδίων. Καταλαμβάνουν μια μοναδική κεντρική θέση στη σταυροδρόμι των δύο επαγγελματιών, και ως εκ τούτου μπορούν να προωθήσουν σημαντικά την ολοκλήρωση ενός ευρέος φάσματος σχολικών στόχων στους τομείς της συμπεριφοράς, της μάθησης και της ψυχικής υγείας.

Προσφέρουν έναν προσανατολισμό επίλυσης προβλημάτων, (κι αυτό αξίζει να το θυμόμαστε, ο σχολικός ψυχολόγος, ειδικά στο βαθμό που είναι πιστοποιημένος σε συμβουλευτική ή/και ψυχοθεραπεία, είναι «εργαλείο» επίλυσης προβλημάτων) με βάση την έρευνα, εμπειρικά αποδεδειγμένες πρακτικές, και λήψεις αποφάσεων βάσει δεδομένων, η οποία εφαρμόζεται στο σχεδιασμό και την εφαρμογή αποτελεσματικών συμπεριφορικών / ακαδημαϊκών παρεμβάσεων. Ο ρόλος τους περιλαμβάνει την πρόληψη, την αξιολόγηση και την συμβουλευτική.

Οι σύγχρονες τεχνικές αξιολόγησης και παρέμβασης, καθώς και η πρακτική της σχολικής ψυχολογίας σε γενικές γραμμές, χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα:

- ✓ έμφαση στη διαβούλευση, λειτουργική αξιολόγηση της συμπεριφοράς, οικολογική αξιολόγηση του μαθητή (περιβάλλον & συστήματα που εφαρμόζονται για το σχεδιασμό του εκπαιδευτικού έργου), κοινωνικές, συναισθηματικές και συμπεριφορικές παρεμβάσεις,
- ✓ εστίαση στα αποτελέσματα των παρεχόμενων εκπ/κών & υποστηρικτικών υπηρεσιών, στη λογοδοσία και στη λήψη αποφάσεων βάσει δεδομένων που συνδέουν άμεσα την αξιολόγηση με την παρέμβαση,
- ✓ εστίαση στην ευεξία και υγεία, την πρόληψη, την παροχή συμβουλών και την οικοδόμηση ικανοτήτων, και όχι στην παθολογία, τις μειονεξίες και στην ετικετοποίηση, και
- ✓ προσανατολισμός που να χαρακτηρίζεται από την παροχή ενός ολοκληρωμένου, ολιστικού προγράμματος υπηρεσιών σχολικής ψυχολογίας σε όλους τους μαθητές, τις οικογένειές τους και σε όσους τους υπηρετούν (εκπ/κές και βοηθητικές ειδικότητες), μέσα στο σχολικό σύστημα.

Ο σχολικός ψυχολόγος νιώθει υπεύθυνος και υπόλογος για το ψυχολογικό περιβάλλον του σχολείου και στηρίζει, αλλά και στηρίζεται σε αυτό τον ρόλο – την διατήρηση δηλαδή ενός θετικού υποστηρικτικού περιβάλλοντος μάθησης και ανέλιξης γύρω από τους μαθητές που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους.

Ο σχολικός ψυχολόγος θα πρέπει να επιδιώκει να έχει βασικές γνώσεις και δεξιότητες σε διάφορους τομείς της επιστήμης του ώστε να μπορεί να εκπληρώνει τον ρόλο του σαν συνεκτικός κρίκος ανάμεσα στον μαθητή, την οικογένεια και τους εκπ/κούς, αλλά και τις θεραπευτικές

ειδικότητες, ένα είδος συναισθηματικού, συμπεριφορικού, αλλά και μαθησιακού (στον βαθμό που η μάθηση εξαρτάται από την ψυχολογική κατάσταση) «τροχονόμου».

Είναι ανάγκη να έχει υψηλή κατάρτιση, συναίσθημα ευθύνης και επικοινωνιακές δεξιότητες. Χωρίς να είναι νομικό προ-απαιτούμενο, η συμβουλευτική/θεραπευτική κατάρτιση, αλλά και η ουσιαστική κατανόηση της διδακτικής διαδικασίας, βοηθούν δραματικά.

Στις σύγχρονες κοινωνίες η έμφαση που δόθηκε από την προηγούμενη γενιά σχολικών ψυχολόγων στην αξιολόγηση των όποιων δυσκολιών (deficits), συνοδευόμενη και από την κατηγοριοποίηση και το ειδικό πλαίσιο φοίτησης, σιγά-σιγά ξεθωριάζει και εξελίσσεται σε ένα νέο παράδειγμα (κατά Κυηη), βάση του οποίου οι σχολικοί ψυχολόγοι εφαρμόζουν ένα ολοκληρωμένο σύνολο δεξιοτήτων αξιολόγησης και παρέμβασης σε κάθε επίπεδο του συστήματος. Αυτή η μετατόπιση της οπτικής για το πώς οι σχολικοί ψυχολόγοι και οι λοιποί ειδικοί (ειδικοί παιδαγωγοί, σχολικοί σύμβουλοι, σχολικοί νοσηλευτές, κοινωνικοί λειτουργοί, λογοθεραπευτές κ.ά.) λειτουργούν, μπορεί να συμβάλει με μοναδικό τρόπο στην σχολική επίτευξη και την προσωπική και κοινωνική ευεξία των μαθητών. Η ομάδα αυτή των ειδικών σε συνεργασία με γονείς, φορείς κτλ. καταρτίζουν και εφαρμόζουν τα Εξατομικευμένα Εκπ/κά Προγράμματα, μετατρέποντας το σχολείο σε ένα χώρο όχι απλά ακαδημαϊκής καλλιέργειας, αλλά ολοκληρωμένης υποστήριξης της ανάπτυξης, μόρφωσης και κοινωνικοποίησης των πολύτιμων παιδιών μας.

Ο σχολικός ψυχολόγος στην εκπαίδευση

Η εξέλιξη του ρόλου του σχολικού ψυχολόγου στο εκπαιδευτικό σύστημα

Η πρώτη αναφορά για την παρουσία ψυχολόγων στα ελληνικά σχολεία χρονολογείται στα μέσα της δεκαετίας του '80 (νόμος 1566/1985) και το έργο τους ήταν κατά κύριο λόγο η ανίχνευση και η υποστήριξη μαθητών με ειδικές ανάγκες και η κατάταξή τους σε σχολικές δομές ειδικής αγωγής.

Κατά τη διάρκεια της πρώτης δεκαετία του 2000 (νόμος 2817/2000), τους βρίσκουμε σε ειδικές υπηρεσίες που τότε είχαν την ονομασία Κέντρα Διάγνωσης Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ) και το έργο τους ήταν κυρίως η ταυτοποίηση των μαθητών που χρήζουν εξειδικευμένου πλαισίου φοίτησης και (δευτερευόντως) η υποστήριξη.

Ψυχολόγοι εργάστηκαν σε ειδικά σχολεία και σε μικρούς αριθμούς τις τελευταίες δεκαετίες. Αν και κατά κύριο λόγο χωρίς εξειδίκευση στη σχολική ψυχολογία οπότε συχνά η έμφαση δίνονταν στη κλινική ψυχολογία ή στη ψυχολογία στο χώρο της υγείας. Η σχολική ψυχολογία λοιπόν (τυπικά ή άτυπα) βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, έτσι ώστε να φτάσει να πληροί τις σύγχρονες προδιαγραφές και ανάγκες. Αναγκαία συνθήκη είναι και η παράλληλη ανάπτυξη της εκπαιδευτικής ψυχολογίας, που όντας περισσότερο ακαδημαϊκά/ερευνητικά προσανατολισμένη θα συνθέσει τα ερευνητικά δεδομένα του ευρύτερου χώρου προς όφελος τελικά των μαθητών μας.

Υπήρξε, επίσης, ανάγκη για υποστήριξη των γονέων, αλλά και των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία / διαπαιδαγώγηση μαθητών με προβλήματα συμπεριφοράς, με συναισθηματικές και μαθησιακές ανάγκες, που έχουν πλέον συμπεριληφθεί στο γενικό σχολείο.

Η εισαγωγή πρακτικών συμπερίληψης στα σχολεία δημιούργησε μια αύξηση του πληθυσμού των μαθητών που χρήζουν συνδρομής σχολικών ψυχολόγων. Και αφορά ένα ιδιαίτερο εύρος θεμάτων ... από ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μέχρι σχολικό εκφοβισμό και διαζύγια, από την διαχείριση της καθημερινότητας, μέχρι την λήψη αποφάσεων ζωής... Η οικονομική κρίση επιτείνει τα υπάρχοντα και δημιουργεί και πρόσθετα προβλήματα, άγχους, συγκρούσεων, αμφισβήτησης κτλ. Η βοήθεια που μπορεί να προσφέρει ο σχολικός ψυχολόγος, ειδικά σε συνεργασία με ειδικότητες όπως ο κοινωνικός λειτουργός, ο σχολικός νοσηλεύτης, ο παιδαγωγός της τάξης κ.ά., στην βάση της διεπιστημονικής διαφοροδιάγνωσης, μπορεί να αποδειχθεί καταλυτική.

Η εκπαίδευση, οι δεξιότητες και η διαφορετική προσέγγιση που οι ψυχολόγοι φέρνουν στο σχολικό σύστημα σήμερα ξεπερνούν το «αναφορά, τεστ, θέση» μοντέλο των προηγούμενων ετών και έχουν συνεπώς αυξηθεί σε βάθος και εύρος. Το κίνημα για την συμπερίληψη δίνει την ευκαιρία και σε άλλους έλληνες σχολικούς ψυχολόγους να αρχίσουν να εφαρμόζουν ολόκληρο το φάσμα των δεξιοτήτων άλλους στα σχολεία.

Στα πλαίσια αυτά ιδρύθηκαν τα Σχολικά Δίκτυα Εκπαίδευσης και Υποστήριξης (ΣΔΕΥ) και οι Επιτροπές Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΕΔΕΑΥ). Η ίδρυσή προσπαθεί να αντιμετωπίσει το μείζον θέμα και κρίσιμο ζήτημα για το κοινωνικό κράτος και την

κοινωνική συνοχή σε περιόδους οικονομικής κρίσης, που είναι η ουσιαστική ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα και η υποστήριξη για επιτυχή συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία των μαθητών με αναπηρία, ή/και εκπαιδευτικές ανάγκες. Αυτό επιχειρείται να επιτευχθεί μέσω αναδιάρθρωσης του ρόλου των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) και άλλους μετατροπής σε Κέντρα Υποστήριξης Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ), συντονιστικά κέντρα των ΣΔΕΥ-ΕΔΕΑΥ δηλαδή, με στόχους:

- την ενδυνάμωση του γενικού σχολείου ώστε να λειτουργεί για όλους τους μαθητές χωρίς διακρίσεις, να διευκολύνει την πρόσβαση και τη συμμετοχή των μαθητών με αναπηρία και να προλαμβάνει τη σχολική αποτυχία και τη σχολική διαρροή,
- την αλλαγή σχέσης του γενικού σχολείου και του Κέντρου Διάγνωσης Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ) με το ειδικό σχολείο μετατρέποντας το σε κέντρο έγκαιρης υποστήριξης των γενικών σχολείων, των μαθητών και των οικογενειών τους,
- την αλλαγή του προτύπου οργάνωσης ειδικής αγωγής και δράσης των στελεχών, με επιμόρφωση στα ανθρώπινα δικαιώματα και καλές πρακτικές εκπαίδευσης των μαθητών με αναπηρία και
- τη διασφάλιση επαρκούς στελέχωσης των Ειδικών Διεπιστημονικών Επιτροπών Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΕΔΕΑΥ) και των Κέντρων Διάγνωσης Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ) με στόχο την αποτελεσματικότερη διεπιστημονική υποστήριξη των μαθητών με αναπηρία.

Με δύο λόγια την ψυχοκοινωνική ενίσχυση των γενικών σχολείων με στόχο να ανταπεξέλθουν στις σύγχρονες απαιτήσεις. Ρόλο κλειδί σε αυτή την προσπάθεια καλείται να παίξει, μαζί με άλλους ειδικούς και ο σχολικός ψυχολόγος.

Προσόντα Σχολικών Ψυχολόγων

Οι σχολικοί ψυχολόγοι εκπαιδεύονται σε μεταπτυχιακό επίπεδο, ως επιστήμονες πεδίου. Οι γνώσεις και τις δεξιότητές τους θα πρέπει να περιλαμβάνουν τους τομείς της μάθησης, της συμπεριφορά και των ατομικών διαφορών, της αξιολόγησης και της παρέμβασης, της μεθοδολογίας της έρευνας, καθώς και της αξιολόγησης προγραμμάτων. Οι σχολικοί ψυχολόγοι είναι οι μόνοι μεταξύ των ψυχολόγων που έχουν την κατάρτιση και την εμπειρία τόσο της ψυχικής υγείας και όσο και των εκπαιδευτικών θεμάτων. Τα θέματα της ψυχικής υγείας έχουν όχι μόνο σημαντικές επιπτώσεις σε ένα παιδί ή στη συμπεριφορά των εφήβων στο σχολείο, αλλά επίσης μπορούν να επηρεάσουν σοβαρά τη μαθησιακή διαδικασία. Με τη σειρά τους, οι μαθησιακές δυσκολίες μπορούν να επηρεάσουν την κοινωνική, συναισθηματική και συμπεριφορική προσαρμογή του μαθητή. Οι ψυχολόγοι παρέχουν μια ολοκληρωμένη υπηρεσία που απευθύνεται στο παιδί ή τον έφηβο εντός των πολλών πλαισίων στα οποία ο μαθητής ζει (π.χ. σχολείο, σπίτι, κοινότητα). Όπως ήδη αναφέραμε ως σχολικοί ψυχολόγοι μπορεί να εργάζονται και ψυχολόγοι που δεν έχουν τυπικά την σχετική ειδικότητα σε μεταπτυχιακό επίπεδο, αλλά η εμπειρία, η κατάρτιση (σεμινάρια, μετεκπαιδεύσεις κτλ.) και τα ενδιαφέροντά τους, τούς οδηγούν σε αυτό τον ρόλο. Καθώς γνώμονας είναι η ανάγκες των μαθητών μας, το

ζωντανό μέλλον, όλοι ανεξαιρέτως (με τυπική ή όχι ειδίκευση) οφείλουν να προσπαθήσουν να ανταπεξέλθουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, και κατά κανόνα, αυτό κάνουν. Σε αυτό τον δρόμο προσπαθεί να φανεί όσο χρήσιμος είναι δυνατόν και ο παρών οδηγός.

Αποστολή

Η αποστολή των σχολικών ψυχολόγων είναι να προωθήσουν ένα περιβάλλον, εκπαιδευτικά λειτουργικό και ψυχολογικά υγιές, για όλα τα παιδιά και τους νέους μέσω της εφαρμογής αποτελεσματικών προγραμμάτων που βασίζονται στην έρευνα, που προλαμβάνουν ή αντιμετωπίζουν προβλήματα, ενισχύουν της αυτονομία και προωθούν τη βέλτιστη μάθηση.

Φιλοσοφία

- ✓ Όλα τα παιδιά και οι νέοι αξίζουν μια ελεύθερη και κατάλληλη εκπαίδευση σε ένα ασφαλές και υγιές σχολικό περιβάλλον που προωθεί τη γνωστική, σωματική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη και ενθαρρύνει τη συμμετοχή της οικογένειας.
- ✓ Η μελλοντική ευημερία μιας κοινότητας εξαρτάται από την ορθή χρήση όλων των πόρων και την πρόσβαση σε αυτούς από όλα τα άτομα.
- ✓ Τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα σε κοινότητες όπου οι εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς αντιμετωπίζονται με σεβασμό και συνεργάζονται αποτελεσματικά.
- ✓ Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε φροντίδα και στην εκπ/ση.
- ✓ Οι έγκαιρες αποτελεσματικές παρεμβάσεις και οι υποστηρικτικές υπηρεσίες μπορούν να προετοιμάσουν καλύτερα τα παιδιά για την επιτυχία στο μέλλον.
- ✓ Οι σχολικοί ψυχολόγοι είναι παράγοντες και καταλύτες αλλαγής. Συνεργάζονται με τους βασικούς ενδιαφερόμενους σε οικογένειες, σχολεία και κοινότητες για την προώθηση της υγιούς ανάπτυξη όλων των παιδιών και των νέων.
- ✓ Οι σχολικοί ψυχολόγοι έχουν κατάρτιση και εμπειρία που καλύπτει τη μάθηση και τη γνωστική λειτουργία, καθώς και τη κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη, και παρέχουν μια ολοκληρωμένη υπηρεσία στο πλαίσιο του σχολείου.
- ✓ Οι σχολικοί ψυχολόγοι σέβονται τις ατομικές διαφορές των μαθητών και των οικογενειών, και αναγνωρίζουν ότι η ποικιλομορφία συμβάλλει στη δημιουργία μιας ισχυρής και δίκαιης κοινωνίας.
- ✓ Οι σχολικοί ψυχολόγοι εξυπηρετούν μαθητές όλων των ηλικιών και τις οικογένειές τους, καθώς και γενικότερα το σχολικό σύστημα (π.χ. παρέχοντας ενδοσχολική επιμόρφωση σε θέματα της αρμοδιότητάς τους).

Ο μαθητικός πληθυσμός ως ο πληθυσμός ενασχόλησης των Σχολικών Ψυχολόγων

Οι σχολικοί ψυχολόγοι μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να αναπτύξουν τις βέλτιστες δεξιότητες για την σχολική επιτυχία, την κοινωνικοποίηση και την συναισθηματική ανάπτυξη (ολοκλήρωση).

Σύνολο του πληθυσμού του σχολείου: Οι σχολικοί ψυχολόγοι παρεμβαίνουν στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού μέσω προγραμμάτων πρωτοβάθμιας πρόληψης, όπως π.χ. προγράμματα προληπτικού ελέγχου σε επίπεδο σχολείου για την έγκαιρη διάγνωση αναγκών και προβλημάτων μάθησης ή/και συμπεριφοράς, προγράμματα ευαισθητοποίησης κατά της βίας, προώθησης ευεξίας (π.χ. σχολικό άγχος), προγράμματα προσωπικής και σχολικής ασφάλειας (π.χ. ψυχολογικές πρώτες βοήθειες) και πρωτοβουλίες στήριξης οικογένειας.

Μεμονωμένοι μαθητές: Υπάρχουν μερικοί μαθητές σε ένα σχολείο που χρήζουν πιο άμεσης παρέμβασης. Αυτή θα μπορούσε να περιλαμβάνει εκτιμήσεις της συμπεριφοράς, μάθησης, αναπτυξιακών και συναισθηματικών προβλημάτων, καθώς και την ανάπτυξη προγραμμάτων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των αναγκών που προσδιορίστηκαν μέσα από την πορεία της αξιολόγησης ή από το σχολείο και την παρατήρηση.

Εκπαιδευτικοί, οικογένειες, κοινότητα επαγγελματιών υγείας και κοινωνικών υπηρεσιών: Η αντιμετώπιση των ψυχολογικών αναγκών των μαθητών περιλαμβάνει συχνά μια συντονισμένη και συλλογική δέσμευση από την πλευρά μαθητών, οικογενειών, εκπαιδευτικών, κοινότητας επαγγελματιών υγείας και κοινωνικών υπηρεσιών. Ενώ ο σχολικός ψυχολόγος μπορεί να παρέχει μόνο μερικές από τις αναγκαίες υπηρεσίες, ταυτόχρονα θα πρέπει να συμμετέχει στον συντονισμό των άλλων.

Ρόλοι και Ευθύνες των Σχολικών Ψυχολόγων

Επειδή εργάζονται άμεσα στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, οι σχολικοί ψυχολόγοι είναι εξοικειωμένοι με τα μοναδικά χαρακτηριστικά, το σχολικό σύστημα, και την τρέχουσα εκπαιδευτική πολιτική. Οι σχολικοί ψυχολόγοι συνεργάζονται με το σχολείο, την διεύθυνση και με κοινοτικές ομάδες, όντας φορείς εξειδικευμένης γνώσης της παιδικής και εφηβικής ανάπτυξης, καθώς και μιας προσέγγισης αξιολόγησης με βάση την εμπειρία και παρέμβασης στα καθημερινά προβλήματα των μαθητών. Το εύρος και το βάθος της εκπαίδευσης ψυχολόγων στην αξιολόγηση, παρέμβαση, έρευνα και αξιολόγηση σε ατομικό, ομαδικό και συστημικό (πιθανώς) επίπεδο συνιστά σημαντική συνεισφορά στην ομάδα του σχολείου. Οι σχολικοί ψυχολόγοι συμπληρώνουν τη διαφορετική εκπαίδευση και τις προσεγγίσεις των άλλων επαγγελματιών του σχολείου με τους οποίους συνεργάζονται, ώστε οι ομάδες να παρέχουν την πιο αποτελεσματική και ολοκληρωμένη εξυπηρέτηση των παιδιών και των εφήβων στα σχολεία μας.

Τα επίπεδα παρέμβασης των σχολικών ψυχολόγων

1. Η εστιασμένη στον μαθητή έμμεση παρέμβαση:

Συμβαίνει όταν ο σχολικός ψυχολόγος δουλεύει με τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και το κατάλληλο (ανάλογα) ειδικό εκπ/κό και ειδικό βοηθητικό προσωπικό στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών και συμπεριφορικών παρεμβάσεων για συγκεκριμένους μαθητές. Αυτού του είδους οι παρεμβάσεις μπορούν να περιλαμβάνουν:

- **Διαβούλευση** με εκπαιδευτικούς, άλλες ειδικότητες και υπεύθυνους της διοίκησης την αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με τη συμπεριφορά σε ατομικό επίπεδο και σε επίπεδο τάξης και τις μαθησιακές δυσκολίες.

- **Σχεδιασμό προγραμμάτων** με βάσει λειτουργικές αξιολογήσεις της συμπεριφοράς / μάθησης στις οποίες οι ψυχολόγοι παρέχουν συμβουλές για προσαρμογές του αναλυτικού προγράμματος και για παροχή διευκολύνσεων που ανταποκρίνονται στο στυλ μάθησης, το γνωστικό προφίλ, το αναπτυξιακό επίπεδο, ή τις ανάγκες συμπεριφοράς του μαθητή.

- **Συνεργασία με τους γονείς** για την καλύτερη κατανόηση των μαθητών με προβλήματα συμπεριφοράς, κοινωνικό-συναισθηματικές και μαθησιακές δυσκολίες και για να ενσωματωθούν καλύτερα οι στρατηγικές παρέμβασης σε όλα τα πλαίσια στα οποία οι μαθητές ζουν και μαθαίνουν.

- **Καθορισμός στόχου.** Οι σχολικοί ψυχολόγοι ερμηνεύουν τα δεδομένα της αξιολόγησής τους και τα χρησιμοποιούν στο καθορισμό ρεαλιστικών στόχων που βασίζονται στις δυνατότητες/δυνατά σημεία και τις ανάγκες του μαθητή.

- **Παροχή βοήθειας στους εκπαιδευτικούς.** Οι σχολικοί ψυχολόγοι διαβουλεύονται με τους εκπαιδευτικούς και προτείνουν στρατηγικές διδασκαλίας με βάση την ιδιαίτερη φύση της μάθησης ή της δυσκολίας συμπεριφοράς του κάθε μαθητή.

- **Δια-υπηρεσιακή δικτύωση.** Οι σχολικοί ψυχολόγοι συνεργάζονται και συντονίζονται με άλλους οργανισμούς για την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών για το παιδί ή τον έφηβο (με τη βοήθεια και του Κοινωνικού Λειτουργού).

- **Παραπομπές.** Οι σχολικοί ψυχολόγοι συνεργάζονται με τους κοινωνικούς λειτουργούς ώστε να διευκολύνουν τις παραπομπές σε άλλους οργανισμούς και επαγγελματίες, όπως απαιτείται.

2. Εστιασμένες στο μαθητή άμεσες παρεμβάσεις:

Περιλαμβάνουν τη ψυχολογική αξιολόγηση ή / και παρέμβαση (π.χ. διαταραχές της συμπεριφοράς ή γνωσιακή-συμπεριφορική θεραπεία) με ένα μαθητή. Η παρέμβαση απευθύνεται σε μαθητές με διαπιστωμένα ή πρόσφατα εμφανιζόμενα προβλήματα, που μερικές φορές έχουν επείγοντα χαρακτήρα. Ορισμένες φορές η παρέμβαση στοχεύει στη κατανόηση και διευθέτηση των δυσκολιών του μαθητή μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Σε άλλες περιπτώσεις, η παρέμβαση απευθύνεται σε μαθητές που διατρέχουν κίνδυνο εγκατάλειψης ή απομάκρυνσης από το σχολείο (π.χ. άτομα με σοβαρές διαταραχές διασπαστικής συμπεριφοράς), και για τους οποίους οι αναμενόμενες παρεμβάσεις δεν απέδωσαν. Αυτές οι περιπτώσεις μαθητών ίσως χρήζουν αυτό που ονομάζεται επείγουσα & ειδική παρέμβαση (π.χ. όταν υπάρχει κίνδυνος εγκατάλειψης του σχολείου) που απορρέουν από χρόνια προβλήματα (π.χ. ένα μακροχρόνιο ιστορικό προβληματικής και αποδιοργανωτικής συμπεριφοράς στο σχολείο). Τέτοιες υπηρεσίες παρέμβασης περιλαμβάνουν συνήθως πιο εντατική υποστήριξη με τη μορφή των προγραμμάτων εναλλακτικής εκπαίδευσης, μακροπρόθεσμή ατομική ή οικογενειακή ψυχολογική παρέμβασης, αποκατάσταση και στήριξη φοίτησης μαθητών που εγκατέλειψαν το σχολείο, και πιθανές παρεμβάσεις προστασίας οικογένειας. Ενώ αυτού του είδους οι υπηρεσίες δεν παρέχονται συνήθως απευθείας από το σχολικό ψυχολόγο, ο σχολικός ψυχολόγος συνεργάζεται και διαβουλεύεται κατά την παροχή τους.

- **Ατομική ψυχολογική αξιολόγηση.** Ο κορμός της ψυχολογικής αξιολόγησης είναι συχνά τα ψυχολογικά τεστ. Ωστόσο, η ερμηνεία της ψυχολογικής δοκιμής γίνεται στο πλαίσιο άλλων πληροφοριών που συλλέγονται και ερμηνεύονται από τον ψυχολόγο. Αυτές οι πληροφορίες περιλαμβάνουν: παρατηρήσεις στην τάξη, έλεγχος του αρχείου, συγκέντρωση πληροφοριών ατομικού ιστορικού μέσα από συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια, συλλογή λειτουργικών στοιχείων συμπεριφοράς, και έλεγχος άλλων επαγγελματικών εκτιμήσεων του παιδιού ή εφήβου. Η ψυχολογική δοκιμή περιλαμβάνει τη χορήγηση και ερμηνεία τυποποιημένων αντικειμενικών και προβολικών ψυχολογικών τεστ για την αξιολόγηση περιοχών και λειτουργιών όπως: γνωστική ανάπτυξη, μνήμη, γλώσσα, εκτελεστική λειτουργία, οπτική αντίληψη, ακουστική αντίληψη, γλωσσική ανάπτυξη, οπτικές κινητικές δεξιότητες, ακαδημαϊκές γνώσεις, και κοινωνικό-συναισθηματική ανάπτυξη / προσαρμογή. Τα δεδομένα μιας ολοκληρωμένης ψυχολογικής αξιολόγησης κατευθύνουν τις προτάσεις του ψυχολόγου σχετικά με τις στρατηγικές παρέμβασης για τους γονείς και τους δασκάλους.

- **Ατομική συμβουλευτική/θεραπεία.** Οι σχολικοί ψυχολόγοι χρησιμοποιούν τεκμηριωμένες ψυχολογικές παρεμβάσεις, όπως η γνωσιακή-συμπεριφορική θεραπεία, θεραπεία χαλάρωσης, ορθολογική συναισθηματική θεραπεία, θεραπεία κοινωνικών δεξιοτήτων κ.ά. Αυτές βοηθούν το μαθητή και τους άλλους να κατανοήσουν καλύτερα τη φύση του προβλήματος ή του προσωπικού ζητήματος, να το λύσουν ή να το διαχειριστούν με το καλύτερο τρόπο, καθώς και στο να προληφθούν μελλοντικά προβλήματα. Οι παρεμβάσεις μπορούν επίσης να βοηθήσουν στο σχεδιασμό προγραμμάτων για το μέλλον, στο πλαίσιο των θεμάτων ή προβλημάτων που σχετίζονται με την σχολική επιτυχία. Το είδος της παρέμβασης έχει να κάνει με τις ανάγκες του μαθητή, αλλά και με την κατάρτιση του ψυχολόγου. Σε αυτό τον τομέα η πολιτεία οφείλει να τον στηρίζει να αναζητά συνεχώς πιο ολοκληρωμένη εκπ/ση (όπως άλλωστε και όλους τους επιστήμονες της εκπ/σης).

- **Ανάπτυξη δεξιοτήτων συμπεριφοράς ομάδας.** Οι σχολικοί ψυχολόγοι συχνά καλύπτουν τις ανάγκες ενός αριθμού των μαθητών με την οργάνωση ομάδων που επικεντρώνονται σε συγκεκριμένα θέματα ή στη βελτίωση των συγκεκριμένων ικανοτήτων. Μερικά παραδείγματα είναι η εκπαίδευση κοινωνικών δεξιοτήτων, η κατάρτιση σε θέματα διαχείρισης θυμού, διαχείριση του στρες, καθώς και οι επιπτώσεις του διαζυγίου για τα παιδιά και τους εφήβους.

3. Παρεμβάσεις σε επίπεδο σχολείου:

Βοηθούν ένα σχολείο στις προσπάθειές του να βελτιώσει τον τρόπο του να ανταποκρίνεται στις ανάγκες ψυχικής υγείας και μάθησης των μαθητών μέσω παροχής συγκεκριμένων υπηρεσιών. Αυτού του είδους οι παρεμβάσεις περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- **Συνδεδειγμένος κρίκος.** Ο σχολικός ψυχολόγος λειτουργεί ως συνδεδειγμένος κρίκος ανάμεσα στους εκπ/κούς του σχολείου, στους γονείς και σε αυτές τις δύο ομάδες.

- **Συνεργασία.** Ο σχολικός ψυχολόγος συνεργάζεται με τους εκπ/κούς, τους γονείς, διαγνωστικά κέντρα, άλλες ειδικότητες κτλ. με στόχο την συμπερίληψη όλων των μαθητών μέσα στο σχολείο.

- **Ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση.** Ο σχολικός ψυχολόγος παρέχει ενδοσχολική κατάρτιση για εκπαιδευτικούς και (τυχόν) διοικητικούς υπαλλήλους σε τομείς όπως: υποστήριξη συμπεριφοράς, στρατηγικές διαχείρισης τάξης, κατανόηση δύσκολων ή ασυνήθιστων περιπτώσεων, καθώς και διαχείριση άγχους.

- **Πρόληψη.** Ο σχολικός ψυχολόγος παρέχει συμβουλές σχετικά με την πρόληψη και την παρέμβαση των προγραμμάτων σε επίπεδο σχολείου που διευκολύνουν την ανάπτυξη ενός θετικού – υποστηρικτικού σχολικού περιβάλλοντος.

- **Διαβούλευση.** Ο σχολικός ψυχολόγος διαβουλεύεται με τους εκπαιδευτικούς, το υπόλοιπο ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό και (τυχόν) διοικητικούς υπαλλήλους ή βοηθητικό προσωπικό του σχολείου (ανάλογα με τις ανάγκες) για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τους διαφορετικούς τρόπους μάθησης και τις συμπεριφορές που συνδέονται συνήθως με διάφορα προβλήματα κοινωνικό-συναισθηματικής και συμπεριφορικής φύσεως.

- **Καλές πρακτικές.** Ο σχολικός ψυχολόγος παρέχει πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα έρευνα σχετικά με τις παρεμβάσεις στον τομέα των παιδιών και των εφήβων ψυχικής υγείας και διαφόρων δύσκολων περιπτώσεων.

- **Σχεδιασμός.** Ο σχολικός ψυχολόγος συμμετέχει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση εξέτασης και αξιολόγηση των προγραμμάτων σε επίπεδο σχολείου.

- **Μετα - παρεμβάσεις** - Μετά από κάθε τραγικό συμβάν που επηρεάζει το σχολείο ως σύνολο, ο σχολικός ψυχολόγος συντονίζει τον απολογισμό και την εκτόνωση της έντασης των μαθητών και του προσωπικού, και συνεχίζει να παρακολουθεί τους μαθητές και το προσωπικό για να εξασφαλιστεί η ομαλή αποκατάσταση τους και να γίνουν οι απαραίτητες παραπομπές κριθούν αναγκαίες (π.χ περιστατικού θρήνου / πένθους).

- **Διδασκαλία** - Ο ψυχολόγος του σχολείου μπορεί να έχει θετική συμβολή στη δημιουργία και λειτουργία σχολής γονέων και στην παροχή ευκαιριών για ενδοσχολική εκπαίδευση.

4. Οι παρεμβάσεις σε επίπεδο διεύθυνσης εκπαίδευσης / συστήματος:

Βοηθούν το σύστημα στο σύνολό του να βελτιώσει την αποτελεσματικότητά του στην αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών και προβλημάτων ψυχικής υγείας των μαθητών. Περιλαμβάνει θέματα όπως:

- **Ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση.** Ο σχολικός ψυχολόγος παρέχει ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση σε επίπεδο ΣΔΕΥ (ή αρμοδιότητας ΚΕΔΔΥ) για το εκπαιδευτικό προσωπικό σχετικά με την παιδική και την εφηβική ανάπτυξη, υποστήριξη συμπεριφοράς και διαχείριση της τάξης, διαχείριση δύσκολων περιπτώσεων κτλ..

- **Φιλτράρισμα.** Ο σχολικός ψυχολόγος αναπτύσσει και υλοποιεί (ή συμμετέχει σε αντίστοιχες ομάδες) από νωρίς προγράμματα προληπτικού ελέγχου στα σχολεία για τον έγκαιρο εντοπισμό μαθητών που διατρέχουν κίνδυνο εμφάνισης προβλημάτων μάθησης ή συμπεριφοράς μέσα στην τάξη, ώστε να εφαρμοστούν οι κατάλληλες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των αναγκών του κάθε μαθητή πριν εξελιχθούν σε χρόνια προβλήματα.

- **Αξιολόγηση.** Ο σχολικός ψυχολόγος βοηθά με τη συλλογή στοιχείων και την αξιολόγηση της ψυχικής υγείας και των παρεμβάσεων ειδικής αγωγής σε επίπεδο συστήματος (όλο το σχολείο ή σχολεία που εντάσσονται σε ένα ευρύτερο σύνολο, π.χ. ΣΔΕΥ).

- **Βέλτιστες πρακτικές.** Ο σχολικός ψυχολόγος εξετάζει και ενημερώνει σχετικά με την τρέχουσα εκπαιδευτική και ψυχολογική έρευνα σχετικά με θέματα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους εκπαιδευτικούς.

- **Προγράμματα παρέμβασης.** Ο σχολικός ψυχολόγος βοηθά στην ανάπτυξη, υλοποίηση, ή διαβούλευση με ολόκληρο το σύστημα των προγραμμάτων παρέμβασης (π.χ. παρεμβάσεις και υποστήριξη θετικής συμπεριφοράς, επίλυση συγκρούσεων, κοινωνικές δεξιότητες, προγράμματα πρόληψης σχολικού εκφοβισμού, πρόληψης σχολικής διαρροής, πρόληψης βίας, παρέμβασης και αντιμετώπισης κρίσεων, προγράμματα εναλλακτικής εκπαίδευσης).

- **Δράσεις εκτός τάξης.** Ο σχολικός ψυχολόγος αναπτύσσει και υλοποιεί προγράμματα και ενημερωτικές συναντήσεις για γονείς με μια ποικιλία θεμάτων.

- **Δικτύωση** Ο σχολικός ψυχολόγος υπηρετεί σε επιτροπές και προγράμματα πολλαπλών φορέων, και συνεργάζεται με διάφορους φορείς στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη του προγράμματος.

- **Υπεράσπιση.** Ο σχολικός ψυχολόγος συνηγορεί (σε όποιο επίπεδο κληθεί, π.χ. ως πραγματογνώμονας ή στα πλαίσια πειθαρχικών συνεδριάσεων συλλόγων διδασκόντων) υπέρ των παιδιών και εφήβων με μαθησιακές, αναπτυξιακές, κοινωνικό-συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες.

5. Έρευνα.

Η εκπαίδευση των ψυχολόγων έχει ακαδημαϊκά ερείσματα το οποίο σημαίνει ότι η γνώση και οι δεξιότητες για την επιστήμη της ψυχολογίας είναι εξίσου σημαντική με την πρακτική της ψυχολογίας, όπως είναι οι γνώσεις και δεξιότητες για την άσκηση του επαγγέλματος. Οι δεξιότητες στους τομείς του σχεδιασμού της έρευνας και της στατιστικής ανάλυσης επιτρέπουν στους ψυχολόγους να κατευθύνουν ή να παρέχουν συμβουλές σχετικά με ερευνητικά προγράμματα στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Ο ρόλος του ψυχολόγου στη σχολική έρευνα μπορεί να περιλαμβάνει: μελέτη και προγραμματισμό ερευνητικού έργου, συλλογή δεδομένων, ανάλυση δεδομένων, ερμηνεία αποτελεσμάτων, καθώς και μεταφορά των ευρημάτων της έρευνας σε πρακτικές εφαρμογές. Παραδείγματα ερευνητικών σχολικών προγραμμάτων θα μπορούσαν να σχετίζονται με την εξέταση της αποτελεσματικότητας των διαφόρων συμπεριφορικών και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και με την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της εγκυρότητας των διαφόρων ομαδικών και ατομικών μέτρων αξιολόγησης. Υπάρχουν πολλά εθνικά και διεθνή περιοδικά εκπαιδευτικής ψυχολογίας που διατίθενται για τη δημοσίευση της σχολικής ψυχολογικής έρευνας.

Αν και δεν ασχολούνται όλοι οι εν ενεργεία ψυχολόγοι ενεργά με την έρευνα, η ερευνητική βιβλιογραφία θα πρέπει να καθοδηγεί την πρακτική τους και να έχουν την ηθική ευθύνη να ενημερώνονται σχετικά με τις σύγχρονες εξελίξεις.

Η Ψυχολογική Αξιολόγηση στο Σχολικό Σύστημα

Στην Ελλάδα, κυρίως στα πλαίσια των ΚΕΔΔΥ (πρώην ΚΔΑΥ) και τώρα και στα πλαίσια των ΣΔΕΥ-ΕΔΕΑΥ, μπορούμε να μιλήσουμε για πρωτοβάθμια αξιολόγηση / διάγνωση και παρέμβαση με το ΚΕΔΔΥ σε δευτεροβάθμιο ρόλο. Επίσης στόχος της ΕΔΕΑΥ είναι κυρίως η παραμονή στην σχολική μονάδα, ενώ το ΚΕΔΔΥ μπορεί και να ανακατευθύνει τον μαθητή σε πιο κατάλληλη σχολική μονάδα εφόσον π.χ. η πρωτοβάθμια παρέμβαση δεν βοήθησε επαρκώς τον μαθητή. Την αξιολόγηση σε κάθε επίπεδο την κάνει η ομάδα ειδικών επιστημόνων. Η λειτουργία του ψυχολόγου είναι καταλυτική καθώς από την βασική του ακόμα εκπαίδευση έχει έρθει σε επαφή - ως ειδικός της ψυχικής υγείας - με τις διαγνωστικές μεθόδους και προσεγγίσεις. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να θυμόμαστε πως ο χώρος της εκπαίδευσης είναι κατ' εξοχήν διεπιστημονικός και μια ολοκληρωμένη γνωμάτευση μαθητού είναι γνωστικό-συναισθηματική και κοινωνικό-συναισθηματική με έμφαση σχεδόν πάντα στο μαθησιακό κομμάτι (λόγω εκπαίδευσης).

Μέσα σε ένα σχολικό σύστημα χωρίς αποκλεισμούς, η ψυχολογική αξιολόγηση επικεντρώνεται στον εντοπισμό και την κάλυψη των αναγκών του κάθε μαθητή.

Η ψυχολογική αξιολόγηση αποτελεί μία αντικειμενική μέτρηση των δειγμάτων συμπεριφοράς συμπεριλαμβανομένων των αιτιών, της σπουδαιότητας και των συνεπειών της. Μπορεί να περιλαμβάνει αξιολόγηση για τους παρακάτω τομείς:

- κοινωνική προσαρμογή / διαπροσωπικές σχέσεις
- συναισθηματική κατάσταση / διαχείριση συγκρούσεων, άγχους κτλ.
- προσωπικότητα
- γνωστική / αναπτυξιακή λειτουργία
- επεξεργασία γλώσσας
- επεξεργασία πληροφοριών / μαθησιακό στυλ
- οπτικοκινητική ανάπτυξη
- εκτελεστική λειτουργία (δηλαδή προσοχή, έλεγχος της παρόρμησης)
- επάρκεια
- ακαδημαϊκή επίδοση / «δυνατά» σημεία
- κίνητρα

Οι πληροφορίες που προκύπτουν από την αξιολόγηση χρησιμοποιούνται στο σχεδιασμό ειδικών εκπαιδευτικών και συμπεριφορικών παρεμβάσεων για το μαθητή, καθώς και στον καθορισμό ρεαλιστικών, πραγματοποιήσιμων στόχων. Η ψυχολογική αξιολόγηση, μαζί με τις πληροφορίες

από πολυάριθμες πηγές και άλλους επαγγελματίες, συμβάλλει στην περαιτέρω κατανόηση του παιδιού ή έφηβου ως ολότητα.

Μια ψυχολογική αξιολόγηση περιλαμβάνει τη χρήση επίσημων, ψυχο-διαγνωστικών διαδικασιών που απαιτούν σε ένα σημαντικό βαθμό κατάρτιση, εμπειρία, και συνεχή αναβάθμιση των γνώσεων. Τα ψυχολογικά τεστ και οι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση αποτελούν επιστημονικά και βασισμένα στην έρευνα εργαλεία. Η κατανόηση, η διαχείριση και η ερμηνεία των ψυχολογικών τεστ απαιτούν πολλές ώρες μεταπτυχιακών μαθημάτων ψυχολογίας, καθώς και εποπτευόμενη πρακτική εργασία τόσο πριν όσο και μετά τη λήψη της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος του ψυχολόγου. Στα χέρια άπειρων, χωρίς επίβλεψη, ή ανεκπαίδευτων ατόμων, η διαχείριση και η αξιολόγηση των τεστ οδηγούν σε λανθασμένη ερμηνεία των στοιχείων αξιολόγησης, εσφαλμένη και ακατάλληλη διάγνωση, αναποτελεσματικές και, ενδεχομένως επιβλαβείς παρεμβάσεις. Για ένα παιδί που το αποτέλεσμα της αξιολόγησης του καταλήγει σε λάθος συμπέρασμα (π.χ. οριακή νοημοσύνη, αντί για μαθησιακή δυσκολία ή διάσπαση προσοχής), μπορεί να υπάρξουν σοβαρές και σημαντικές επιπτώσεις, οι οποίες θα μπορούσαν εύκολα να οδηγήσουν σε αρνητικές σχολικές εμπειρίες, κλειστές πόρτες και χαμένες ευκαιρίες· και όλα αυτά λόγω εσφαλμένης αξιολόγησης και διαχείρισης του πραγματικού προβλήματος του παιδιού.

Επαγγελματισμός και ψυχολογικές αξιολογήσεις. Μια ψυχολογική αξιολόγηση περιλαμβάνει πολλά περισσότερα από την απλή διεξαγωγή και βαθμολόγηση των τεστ. Παρατηρήσεις για σημαντικές πτυχές της συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια του τεστ, όπως άγχος, κούραση, παράγοντες που επηρεάζουν την προσοχή και το κίνητρο του μαθητή, παίζουν σημαντικό ρόλο. Ο ψυχολόγος πρέπει να είναι καταγράφει προσεκτικά την επίδραση τέτοιων διαδικασιών κατά τη διάρκεια αξιολόγησης του μαθητή. Ειδικές τεχνικές συχνά απαιτούνται για να συμβάλλουν στη βέλτιστη απόδοση για ορισμένα παιδιά και εφήβους. Η ερμηνεία της επίδοσης του μαθητή πρέπει να λάβει υπόψη διάφορους παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση και την ενσωμάτωση αυτών των παραγόντων σε ένα ευρύτερο πλαίσιο γνώσεων όσον αφορά την κατασκευή του τεστ, τις θεωρητικές γνώσεις του παιδιού και του εφήβου, τη θεωρία μάθησης, τις ψυχολογικές διεργασίες και τη μοναδικότητα παιδιού και εφήβου. Ένας έμπειρος και καλά εκπαιδευμένος ψυχολόγος είναι σε θέση να λάβει υπόψη και να συνδυάσει όλα τα παραπάνω με το καλύτερο δυνατό τρόπο, για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Η λεπτομερής κατανόηση στατιστικών και ψυχομετρίας (κατασκευή τεστ) απαιτείται για την ακριβή ερμηνεία των ψυχολογικών δοκιμασιών. Για την ερμηνεία των διαφόρων τύπων των βαθμολογιών, είναι απαραίτητο να υπάρχει κατανόηση του πως αυτά παράγονται, τι σημαίνουν και πώς συγκρίνονται με άλλους τύπους στατιστικών μέτρων. Επιπλέον, ο εξεταστής πρέπει να είναι σε θέση να ελέγχει τα τεχνικά στοιχεία των επιλεγμένων κλιμάκων από την άποψη χαρακτηριστικών όπως το κύρος, η αξιοπιστία, η τυποποίηση και η κατασκευή των τεστ. Εναπόκειται στους ψυχολόγους να αποδείξουν ότι τα τεστ και οι διαδικασίες που χρησιμοποιούν για να καταλήξουν σε διάγνωση και ερμηνεία έχουν εγκυρότητα, αξιοπιστία, και έχουν

χρησιμοποιηθεί κατάλληλα. Σχετικά λογισμικά σήμερα είναι διαδεδομένα και υπόκεινται επίσης στις ανωτέρω παρατηρήσεις.

Η κατάλληλη ερμηνεία της ψυχολογικής αξιολόγησης απαιτεί εξοικείωση με τις νέες εξελίξεις και με τις τρέχουσες μελέτες. Η ακριβής ψυχολογική διάγνωση είναι ένα πολύ δύσκολο έργο, ακόμα και για έναν έμπειρο ψυχολόγο πεδίου. Η διάγνωση πολλών νοσολογικών οντοτήτων μπορεί να οδηγήσει σε πολύ συγκεκριμένες οδηγίες για τη θεραπεία και προγνώσεις για το αποτέλεσμα. Μη ψυχολόγοι, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικοί στο να προτείνουν ότι ένα παιδί ή ένας έφηβος μπορεί να έχουν κάποιο συγκεκριμένο είδος ψυχολογικής διαταραχής. Σύμφωνα με το ICD 10 (WHO) υπάρχουν πολλές ψυχιατρικές διαταραχές που συχνά εντοπίζονται για πρώτη φορά κατά την παιδική ηλικία και την εφηβεία (παιδική ψύχωση ή παιδική κατάθλιψη). Επιπλέον, υπάρχουν επίσης μια σειρά από ψυχολογικές διαταραχές που μπορεί να διαγνωσθούν και σε ενήλικες και σε παιδιά.

Όσοι ασχολούνται με την ψυχολογική αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ηθικά θέματα, όπως η εμπιστευτικότητα και η προστασία των δικαιωμάτων του μαθητή. Η υπεύθυνη και συνειδητή συναίνεση από έναν ενήλικα μαθητή ή από έναν γονέα ή κηδεμόνα νεότερου μαθητή είναι απολύτως απαραίτητη. Οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται από την αξιολόγηση θα πρέπει να διατίθενται μόνο σε εκείνα τα πρόσωπα που ασχολούνται με τη διδασκαλία και τη μαθησιακή διαδικασία του παιδιού. Οι εκθέσεις ή τα πρωτόκολλα των τεστ δεν θα πρέπει να μεταφερθούν σε άλλες υπηρεσίες ή επαγγελματίες χωρίς ενημέρωση και συγκατάθεση (των γονέων ή της υπηρεσίας). Οι ψυχολογικές εκθέσεις είναι ιδιοκτησία της σχολικής υπηρεσίας, και θα πρέπει να φυλάσσονται σε ασφαλείς περιοχές και υπάγονται στο εμπιστευτικό πρωτόκολλο του σχολείου. Όταν ένας μαθητής δεν φοιτά πλέον στο σχολείο, πρέπει να υπάρχουν σαφείς πρακτικές σχετικά με το χρονικό διάστημα που μία ψυχολογική έκθεση ή/και το αρχείο θα διατηρείται (αφορούν στο διοικητικό μέρος της εκπ/σης).

Οι ψυχολόγοι που διεξάγουν ψυχολογικές αξιολογήσεις μπορούν να χρειαστεί να υπερασπιστούν ή να εξηγήσουν την αξιολόγησή τους σε ένα δικαστήριο. Το σχολείο θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι οι ψυχολογικές αξιολογήσεις διενεργούνται από ένα ψυχολόγο ή υπό την επίβλεψη ενός ψυχολόγου με άδεια ασκήσεως επαγγέλματος για δύο λόγους. Πρώτον, η εκπ/ση θα θέλει να εξασφαλίσει ότι, η παροχή μιας υπηρεσίας ή παρέμβασης, έχει τη υψηλότερη δυνατή ποιότητα και ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες του παιδιού. Δεύτερον, πιθανόν να υπάρξουν νομικές ευθύνες αν μια υπηρεσία, που παρέχεται υπό την αιγίδα του σχολείου, δεν γίνεται σύμφωνα με ορθά επαγγελματικά πρότυπα, από έναν επαγγελματία με την προβλεπόμενη άδεια να παρέχει αυτή την υπηρεσία. Σε πολλές χώρες (και στην Ελλάδα), οι όροι 'ψυχολόγος' είναι προστατευμένος τίτλος για την αποκλειστική χρήση αδειοδοτημένων ψυχολόγων. Επίσης, πολλά ψυχολογικά τεστ που χρησιμοποιούνται στο σχολικό σύστημα πωλούνται μόνο σε αδειοδοτημένους ψυχολόγους. Κανένα δικαστήριο δεν θα αμφισβητήσει το δικαίωμα ενός ψυχολόγου με άδεια να εκτελέσει καθήκοντα που απορρέουν από τη θέση του. Ωστόσο, τα άτομα που εκτελούν εργασίες ψυχολογικής φύσης χωρίς άδεια ή εξουσιοδότηση, ενδέχεται να βρεθούν σε μια ανυπεράσπιστα θέση, πολύ περισσότερο δε, όταν οι ενέργειές τους επηρεάζουν

αρνητικά τη ζωή και την ευημερία ενός ατόμου. Τα διαγνωστικά τεστ πολύ συχνά χωρίζονται σε εκπαιδευτικά και ψυχολογικά ακριβώς με την έννοια πως κάποια είναι διαθέσιμα και σε εκπαιδευτικούς, ενώ άλλα μόνο σε ψυχολόγους.

Έλεγχος πρόσβασης σε ψυχολογικά τεστ και διαδικασίες. Μια ειδική ευθύνη των σχολικών ψυχολόγων περιλαμβάνει την ηθική υποχρέωση προστασίας της ασφάλειας των τεστ και τη διασφάλιση της πρόσβασης σ' αυτά περιορίζεται μόνο σε αδειοδοτημένους ψυχολόγους. Όλοι οι διανομείς των ψυχολογικών τεστ έχουν περιορισμούς σχετικά με τις πιστοποιήσεις που απαιτούνται για την αγορά διαφόρων τύπων τεστ. Οι σχολικές υπηρεσίες που απασχολούν ψυχολόγους πρέπει να λαμβάνουν εύλογα μέτρα για να εξασφαλίσει ότι η αγορά και η διανομή των ψυχολογικών τεστ προορίζεται μόνο για χρήση από ψυχολόγους.

Μη-ψυχολογικά σχολικά τεστ. Παρά το γεγονός ότι τα ψυχολογικά τεστ απαιτούν εκπαίδευση και αδειοδότηση ως ψυχολόγος, υπάρχουν μια σειρά από εξαιρετικά σχολικά τεστ που μπορούν άνετα και αρμοδίως να χορηγούνται από εκπαιδευτικούς και άλλους ειδικούς (π.χ. συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού). Τα αποτελέσματα αυτών των τεστ, προσφέρουν στους εκπαιδευτικούς πολύτιμες κατευθύνσεις για άμεσες παρεμβάσεις με τους μαθητές, και υποδεικνύουν την ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης από σχολικούς ψυχολόγους. Λόγω της εμπειρίας τους στην κατασκευή, διαχείριση και ερμηνεία των τεστ, οι σχολικοί ψυχολόγοι μπορούν επίσης να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς στην ερμηνεία των βαθμολογιών στα διάφορα τυποποιημένα σχολικά τεστ. Επιπλέον, οι ψυχολόγοι μπορούν να παρέχουν συνεχή κατάρτιση στο εκπαιδευτικό προσωπικό σχετικά με τις στατιστικές, την κατασκευή των τεστ, το κύρος, την αξιοπιστία και την σημασία των αποτελεσμάτων των τεστ (π.χ. τυποποιημένες βαθμολογίες, ποσοστά, αντιστοιχίες σε κλίμακες ηλικίας και τάξης).

Πώς θα έπρεπε μια ψυχολογική αξιολόγηση να ζητηθεί; Πριν από την παραπομπή για ψυχολογική αξιολόγηση απαιτείται η διαβούλευση με τον σχολικό ψυχολόγο. Αυτό επιτρέπει μια πιο έγκαιρη ανταπόκριση, καθώς αρκετές διαβουλεύσεις μπορεί να συμβούν στο διάστημα που χρειάζεται να γίνει μια αξιολόγηση. Η διαδικασία αυτή επιτρέπει επίσης στον ψυχολόγο να καθορίσει τη ανάγκη, και τους στόχους της αξιολόγησης καθώς επίσης και να βοηθήσει το σχολείο στο καθορισμό των προτεραιοτήτων της αξιολόγησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η επανεξέταση του φακέλου του μαθητή, η βοήθεια σχετικά με την ερμηνεία των σχολικών εκπαιδευτικών αξιολογήσεων, και η διαβούλευση μπορεί να είναι επαρκής για την αντιμετώπιση των ζητημάτων. Σε όλες τις περιπτώσεις, η διαβούλευση επιτρέπει κάποια άμεση παρέμβαση να συμβεί, ακόμη και αν ο μαθητής πρέπει να τοποθετηθεί σε λίστα αναμονής για την αξιολόγηση.

Θα πρέπει να υπάρχει σύμφωνη γνώμη του νόμιμου κηδεμόνα και σειρά προτεραιότητας καθώς και μια μικρή λίστα επειγόντων ... (καλά εμπεριστατωμένων / αιτιολογημένων) και όλα με όρους (κατά το δυνατό) διαφάνειας.

Καλές πρακτικές (παράδειγμα):

- α)** λίστα με αύξοντα αριθμό αναμονής (για αξιολόγηση), γνωστό στους ενδιαφερόμενους (και με δυνατότητα ελέγχου της εξέλιξης),
- β)** δυνατότητα παράκαμψης της λίστας αν α) ο οικείος σχολικός σύμβουλος ζητήσει με αιτιολογημένη έκθεση κάτι τέτοιο (ως επείγον περιστατικό),
- γ)** μέγιστο όριο επειγόντων – παρακάμψεων ώστε να υπάρχει και εκεί διαβάθμιση / έλεγχος
- δ)** επεξήγηση (στο μέτρο του δυνατού χωρίς παραβίαση της εμπιστευτικότητας) της παράκαμψης σε όσους περιμένουν στην λίστα – ειδικά σε όποιον άμεσα παρακάμφθηκε.

Η σχολική ψυχολογία είναι μια υπηρεσία υποστήριξης με εκπαιδευτικό προσανατολισμό. Οι αιτήσεις για τις σχολικές ψυχολογικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των αξιολογήσεων, θα πρέπει να περάσουν από την ομάδα του σχολείου στην οποία ο ψυχολόγος (περίπτωση ΣΔΕΥ) είναι μέλος. Η σχολική ομάδα είναι σε καλύτερη θέση να καθορίσει το σχολικές προτεραιότητες παραπομπής και, λόγω των γνώσεων της για τους μαθητές, βρίσκεται στην καλύτερη θέση για να ελέγξει όλες τις αιτήσεις για μια επίσημη αξιολόγηση. Αν και οι σχολικοί ψυχολόγοι δεν δέχονται απευθείας παραπομπές για την αξιολόγηση από τους γονείς ή τους επαγγελματίες εκτός του σχολικού συστήματος, μπορούν να παρέχουν συμβουλευτική σε γονείς αφού ο τελικός στόχος είναι πάντα οι μαθητές και οι ανάγκες τους.

Έτσι το να δει ο σχολικός ψυχολόγος έναν γονιό ακόμα και για θέμα φαινομενικά άσχετο με τον μαθητή (π.χ. για ψυχολογικό πρόβλημα του ίδιου) και να τον βοηθήσει να κατευθυνθεί και να βρει βοήθεια σε κοινωνικές/κοινοτικές υπηρεσίες (π.χ. Κέντρα Ψυχικής Υγείας), είναι θεμιτό αφού και πάλι εμμέσως πλην σαφώς στηρίζει τον μαθητή. Όμοια και για εκπαιδευτικό που πρέπει να μπορεί να απευθυνθεί – σε ανθρωπιστικά πλαίσια – σε συνάδελφο που λόγω ειδικότητας, μπορεί να του φανεί χρήσιμος σε θέμα ψυχικής υγείας και εμμέσως έτσι βέβαια και στους μαθητές του. Αρκεί να μην γίνεται κατάχρηση και να υπάρχουν όρια. Ο θεσμός του σχολιάτρου είναι κάτι που θα πρέπει να συζητηθεί στην εκπαίδευση, ειδικά με τις παρούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Οι σχολικές νοσηλεύτριες θα αποδίδουν καλύτερα κάτω από την επιστημονική ομπρέλα του σχολιάτρου, όπως ακριβώς οι εκπαιδευτικοί υπό την επιστημονική καθοδήγηση του σχολικού συμβούλου. Με αυτόν τον τρόπο και με επέκταση και της αξιοποίησης σχολικών νοσηλευτών στην εκπ/ση, όλα τα σχολεία (γενικά και ειδικά) θα μπορούσαν να παρέχουν σαφώς πιο ολοκληρωμένη ψυχο-κοινωνική (στα ΣΔΕΥ, υπενθυμίζουμε, είναι θεσμοθετημένη ήδη η υπηρετήρηση ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών) και βιο-ιατρική πρωτοβάθμια κάλυψη στους μαθητές.

Πότε ενδείκνυται η εμπλοκή σχολικού ψυχολόγου;

Τα παρακάτω είναι μερικά παραδείγματα κατάλληλων παραπομπών:

- Οι εκπαιδευτικοί έχουν συνεργαστεί με τον μαθητή και έχουν πραγματοποιήσει κάποια ατομικά σχολικά τεστ. Ο μαθητής εμφανίζει ανάγκη ειδικής εκπαίδευσης, αλλά δεν ανταποκρίνεται προς στρατηγικές που εφαρμόζουν οι δάσκαλοι και δεν ξέρουν το γιατί. Το προσωπικό του σχολείου πιστεύει ότι χρειάζονται περισσότερες πληροφορίες, σχετικά με το μαθησιακό στυλ του μαθητή και το γνωσιακό και αναπτυξιακό του προφίλ, προκειμένου πιθανώς να κληθούν να εφαρμόσουν ένα εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τον μαθητή.
- Οι εκπαιδευτικοί είναι αβέβαιοι για το αναπτυξιακό επίπεδο του μαθητή και προς γνωστικές του ικανότητες και χρειάζονται βοήθεια για την ανάπτυξη ρεαλιστικών μέσο-μακροπρόθεσμων στόχων.
- Οι εκπαιδευτικοί υποψιάζονται ότι ο μαθητής μπορεί να έχει μια νευρολογικής ή ψυχικής φύσεως διαταραχή (π.χ. αυτισμός, ΔΕΠΥ, σύνδρομο Tourette, διαταραχή προς διάθεσης) που επιδρούν στην επιτυχία και προσαρμογή του στο σχολείου. Απαιτείται επιβεβαίωση προς εκτίμησης, συμβουλές σχετικά με την παραπομπή σε επαγγελματίες υγείας και των στρατηγικών παρέμβασης.
- Υπάρχει μια σύγκρουση μεταξύ των προσδοκιών και αντιλήψεων των εκπαιδευτικών και των γονέων για τη εκπαίδευση του μαθητή και/ή προς ανάγκες συμπεριφοράς. Σε ορισμένες από αυτές προς περιπτώσεις, μια ψυχολογική αξιολόγηση πιστεύεται ότι θα παρέχει αντικειμενικές και τυποποιημένες πληροφορίες για τον προσδιορισμό των αναγκών και προς κατάστασης του μαθητή και θα βοηθήσει στην επίλυση προς σύγκρουσης μεταξύ γονέων και διδασκόντων, έτσι ώστε η μάθηση και η σχολική επιτυχία να ενισχυθούν.
- Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι οι γονείς έχουν δυσκολία κατανόησης ή αποδοχής των αναγκών του παιδιού προς. Η συμμετοχή προς σχολικού ψυχολόγου σε τέτοιες συζητήσεις μπορεί να βοηθήσει προς γονείς να αναπτύξουν μια καλύτερη κατανόηση των πλεονεκτημάτων και των αναγκών του παιδιού προς και προς αξίας που μπορεί να προσφέρει προς ειδικός προγραμματισμός/σχεδιασμός.
- Προς μαθητής έχει σοβαρές διαταραχές προς συμπεριφοράς ή/και συναισθηματικά προβλήματα, και οι εκπαιδευτικοί θέλουν να ξέρουν ποιοι παράγοντες (π.χ. νευρολογικοί, κοινωνικό-συναισθηματικοί, περιβαλλοντολογικοί και προσωπικότητας) μπορεί να επηρεάζουν τη συμπεριφορά του. Μια αξιολόγηση σε αυτή την περίπτωση μπορεί να οδηγήσει σε προτάσεις ειδικών στρατηγικών παρέμβασης στο σχολικό περιβάλλον ή τον καθορισμό των καταλληλότερων ψυχολογικών ή άλλων θεραπειών, για προς οποίες μπορεί να ενδείκνυται παραπομπή σε προς επαγγελματίες.

Βέλτιστη χρήση των Σχολικών Ψυχολογικών Υπηρεσιών

Οι υπηρεσίες σχολικής ψυχολογίας, προς και οι άλλοι σχολικοί πόροι, συνήθως παρέχονται σε περιορισμένο βαθμό. Με αυτήν την έννοια πρέπει οι διοικητικοί και επιστημονικοί υπεύθυνοι να κάνουν την καλύτερη/δημιουργικότερη δυνατή χρήση των ανθρώπινων και μη πόρων που έχουν στην διάθεσή τους.

Τα ΣΔΕΥ είναι ένα τέτοιο παράδειγμα. Είναι μια προσπάθεια ορθολογικής και ταυτόχρονα δημιουργικής χρήσης και διάχυσης πόρων και εμπειριών που για πολλά χρόνια ήταν διαθέσιμα μόνο στον χώρο της ΕΑΕ (ΣΜΕΑΕ). Είναι παράλληλα η ευκαιρία για περαιτέρω προώθηση προς ιδέας προς εκπαιδευτικής ολοκλήρωσης. Και ως τέτοια είναι ανάγκη να αντιμετωπιστεί από όλους προς εμπλεκόμενους.

Οι σχολικοί σύμβουλοι και οι διευθυντές σχολείων ενθαρρύνονται να μάθουν περισσότερα σχετικά με προς δεξιότητες που φέρουν οι σχολικοί ψυχολόγοι στην εκπαίδευση για να εξασφαλιστεί ότι επωφελούνται τα μέγιστα από την παρουσία τους.

Μπορούν λοιπόν να ληφθούν υπ' όψη οι ακόλουθες στρατηγικές για να βελτιστοποιηθεί η αξιοποίηση των σχολικών ψυχολογικών υπηρεσιών:

- παροχή γραμματειακής υποστήριξης ώστε να ελαχιστοποιηθεί η γραφειοκρατική δουλειά και προς δραστηριότητες που δεν απαιτούν επαγγελματικές δεξιότητες ή επίβλεψη,
- χρήση τεχνολογίας εξοικονόμησης ενέργειας (π.χ., φορητούς υπολογιστές, λογισμικό βαθμολόγησης των τεστ),
- παροχή δυνατότητας προς σχολικούς ψυχολόγους για την επέκταση, και πλήρη χρήση προς τεχνογνωσία σε εξειδικευμένους τομείς (π.χ., νευροψυχολογία, ενίσχυση θετικής συμπεριφοράς, αυτισμός),
- εξέταση των αναγκών προς σχολικής μονάδας (αλλά και του ΣΔΕΥ σαν σύνολο) και των πρακτικών που αποδίδουν σχετικά μικρή αξία ανά εργατώρα (π.χ. μη αναγκαίες εκτεταμένες αξιολογήσεις), και
- στρατηγική αξιοποίηση όλου του προσωπικού του σχολείου έτσι ώστε να στηρίζουν και να προστατεύουν τα έργα και προς δραστηριότητες υψηλής απόδοσης (π.χ. συνεργασία ψυχολόγου και δασκάλων σε θέματα πρόληψης, χωρίς προς να είναι πάντα αναγκαία η παρουσία του ψυχολόγου στην τάξη, αλλά ίσως μόνο σε στιγμές-κλειδιά).

Η διαρκής (ενδοσχολική) επιμόρφωση όλου του προσωπικού και η ουσιαστική συνεργασία είναι στοιχεία πολύ σημαντικά στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση.

Η εξίσωση κόστους-οφέλους σαφώς ευνοεί προς πρακτικές που υιοθετούνται σε αυτές προς κατευθυντήριες γραμμές. Οι σχολικοί ψυχολόγοι και οι υπεύθυνοι (διευθυντές σχολείων και εκπαίδευσης, σχολικοί σύμβουλοι, αλλά και ο κάθε εκπ/κός που δικαιούται στήριξης στο δύσκολο έργο του) πρέπει να είναι πολυμήχανοι για τη αξιοποίηση στο μέγιστο του δυναμικού των υπηρεσιών σχολικής ψυχολογίας προς όφελος των μαθητών.

*

Οι σχολικοί ψυχολόγοι θα πρέπει να ενσωματώνουν στην καθημερινότητά τους, όλο και περισσότερο, τα ακόλουθα θέματα:

- ✓ έμφαση στην διαρκή ενημέρωση/κατάρτιση για προσεγγίσεις σχετικά με την αξιολόγηση, την παρέμβαση αλλά και την πρόληψη,
- ✓ μειωμένη έμφαση στην παραδοσιακή ατομική αξιολόγηση και αυξημένη έμφαση στην απευθείας σύνδεση της αξιολόγησης με την παρέμβαση και την αποτελεσματικότητα,
- ✓ αυξημένο ενδιαφέρον για τις οικογένειες και τη βελτίωση της ακαδημαϊκής, κοινωνικής και συναισθηματικής λειτουργίας των μαθητών μέσα από τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας,
- ✓ ενσωμάτωση των μοντέλων δημόσιας ψυχικής υγείας στη σχολική πρακτική (με ταυτόχρονη συνεργασία με φορείς όπως κοινωνικές υπηρεσίες, ΚΨΥ και υπηρεσίας επιμελείας ανηλίκων), στηρίζοντας τις στρατηγικές πρόληψης στη συστηματική αξιολόγηση των παραγόντων κινδύνου και προστασίας,
- ✓ αυξημένη συνεργασία μεταξύ επαγγελματιών (συμβουλευτική, κοινωνική εργασία) και σε όλες τις ειδικότητες της ψυχολογίας (σχολική, συμβουλευτική, κλινική), και
- ✓ αυξημένη ενσωμάτωση της διαπολιτισμικής ικανότητας σε όλες τις πτυχές της πρακτικής,
- ✓ τελικά: συνειδητοποίηση του ρόλου του και ανάληψη της σχετικής ευθύνης ως καταλύτη, συντονιστή και διευκολυντή όσον αφορά το σχολικό ψυχολογικό περιβάλλον.

Πολλά από αυτά που αναφέρονται παραπάνω ήδη εφαρμόζονται λίγο-πολύ. Σημασία έχει να καταλάβουν όλοι η εμπλεκόμενοι (εκπαιδευτικοί, μέλη ΕΕΠ, δ/ντές και σύμβουλοι) τη σημασία τους και να κινηθούν να συναντήσουν το μέλλον δυναμικά. Η διαπολιτισμικότητα π.χ. που αναφέρεται μας έχει φτάσει ήδη, ενώ η στήριξη της οικογένειας και η συνεργασία με κοινωνικούς φορείς/εταίρους, ειδικά σε εποχές κρίσης και διάρρηξης της κοινωνικής συνοχής είναι απολύτως απαραίτητη. Σε επίπεδο σύνταξης και εφαρμογής Εξατομικευμένων Εκπ/κών προγραμμάτων των μαθητών με ειδικές εκπ/κές ανάγκες, αλλά και συνολικής καθημερινής πρακτικής η ανάγκη συνεργασίας όλων των μερών του κοινωνικού συστήματος προς όφελος των πολύτιμων παιδιών μας είναι εκ των ων ουκ άνευ. Το σχολείο καλείται για άλλη μια φορά να λειτουργήσει αντισταθμιστικά και οι σχολικοί ψυχολόγοι οφείλουν να σταθούν στο σταυροδρόμι παιδείας και ψυχολογίας και να αρθούν στο ύψος των περιστάσεων. Η υποστήριξη που θα παρέχουν θα περιλαμβάνει όλο το παιδαγωγικό τρίγωνο. Ένα τρίγωνο ισοσκελές, με τους εκπ/κούς και τους γονείς στην βάση και τους μαθητές στην κορυφή.

Μη προκατειλημμένη Αξιολόγηση

Οι σχολικοί ψυχολόγοι διεξάγουν αξιολογήσεις για την παροχή πληροφοριών που είναι χρήσιμες για τη μεγιστοποίηση των επιδόσεων των μαθητών, την εκπαιδευτική επιτυχία, τη ψυχολογική προσαρμογή και τη προσαρμογή της συμπεριφοράς. Χρησιμοποιούν τεχνικές και μέσα επιστημονικά θεμελιωμένα και σταθμισμένα (όπου αυτό είναι απαραίτητο) στους αντίστοιχους μαθητικούς πληθυσμούς. Όταν αισθητηριακές, κινητικές ή γλωσσικές δεξιότητες, ή η συμπεριφορά ενός μαθητή, θέτουν σε κίνδυνο την εγκυρότητα ενός τεστ, ο σχολικός ψυχολόγος περιγράφει το πως η αξιολόγηση παρεκκλίνει από τις κανονικές συνθήκες και προσαρμόζει την ερμηνεία των αποτελεσμάτων αναλόγως. Οι τεχνικές αξιολόγησης χρησιμοποιούνται μόνο από προσωπικό καταρτισμένο στη χρήση τους και κατά τρόπο σύμφωνο με τις κατευθυντήριες γραμμές εθνικών και διεθνών οργανισμών.

Οι σχολικοί ψυχολόγοι αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα, αλλά και τους περιορισμούς της εκπαίδευσης και της εμπειρίας τους και ασκούν εκείνες μόνο τις πρακτικές στις οποίες είναι αρμόδιοι. Επιλέγονται εκείνες οι διαδικασίες που επιτρέπουν μια μη προκατειλημμένη αξιολόγηση και εκείνα τα προτεινόμενα προγράμματα που μεγιστοποιούν τις ευκαιρίες του μαθητή για να είναι επιτυχής στη γενική κουλτούρα, ενώ παράλληλα σέβεται την (τυχόν) ιδιαίτερη εθνική καταγωγή του μαθητή. Μια τέτοιου είδους πολύπλευρη αξιολόγηση περιλαμβάνει την εστίαση στα «δυνατά σημεία» του μαθητή.

Οι μαθητές στο εκπαιδευτικό σύστημα διαφοροποιούνται ολοένα και περισσότερο, ενώ στο σχολείο οι εκπαιδευτικοί και οι ψυχολόγοι συνεχίζουν να προσπαθούν να δομήσουν μια ενιαία ομάδα. Η ενοποίηση έχει στόχο την συνεργασία και την κοινωνικοποίηση και όχι την ισοπέδωση. Η πολυπολιτισμική προσέγγιση είναι αναγκαία και όλο το εκπ/κό προσωπικό είναι ανάγκη να γαλουχηθεί σε αυτήν. Τότε, σαν τον καλό προπονητή θα μπορούν να αξιοποιούν κάθε έναν χωριστά σε ένα ενιαίο σύνολο.

Αξιολόγηση μαθητών σε διαπολιτισμικό πλαίσιο

Η αξιολόγηση των δίγλωσσων μαθητών διεξάγεται στην κυρίαρχη ομιλούμενη γλώσσα του μαθητή (εκτός αν κριθεί πως κατέχει επαρκώς την ελληνική) ή σε εναλλακτικό σύστημα επικοινωνίας. Όλες οι πληροφορίες του μαθητή ερμηνεύονται στο πλαίσιο του κοινωνικοπολιτισμικού υπόβαθρου του και στο περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί. Αν χρησιμοποιηθούν διερμηνείς, εκπαιδεύονται έτσι ώστε το τεστ να διεξάγεται με τρόπο που να προσεγγίζει τις διαδικασίες τυποποίησης όσο το δυνατόν περισσότερο. Γίνεται προσπάθεια για τον εντοπισμό και την ελαχιστοποίηση των προκαταλήψεων εκ μέρους του διερμηνέα, ώστε να μην ακυρώνουν τα δεδομένα της αξιολόγησης. Δίνεται προσοχή στο ότι το επίπεδο δυσκολίας ενός στοιχείου (τεστ) συχνά αλλάζει όταν αυτό μεταφράζεται σε μια διαφορετική γλώσσα. Επιπλέον, σχολικοί ψυχολόγοι θα πρέπει να είναι προσεκτικοί για πιθανές διαφοροποιήσεις που έχουν να κάνουν με το πολιτισμικό υπόβαθρο του μαθητή και την λόγω αυτού εξοικείωση ή μη σε στοιχεία του τεστ. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι διαπολιτισμικές δοκιμασίες μπορούν να φανούν χρήσιμες.

Ηθικές Αρχές των Σχολικών Ψυχολόγων

Ο κώδικας δεοντολογίας δεν είναι απλά ένα γραφειοκρατικό κείμενο. Έχει προέλθει από την εμπειρία και τον προβληματισμό πολλών επιστημόνων, επί πολλά έτη και στην πραγματικότητα βοηθά τόσο την επιστήμη όσο και τον επιστήμονα, ειδικά όταν (όχι σπάνια) καλείται να κινηθεί σε δύσβατο έδαφος. Οι ηθικοί κώδικες είναι σκόπιμα ευρείς, ο κάθε κώδικας δεν καλύπτει κάθε μικρό-κατάσταση. Έτσι υπάρχει ευελιξία ενώ ταυτόχρονα συνυπάρχουν συλλογική, αλλά και ατομική ευθύνη. Οι γενικές αρχές συμπεριλαμβάνουν:

- ❖ Σεβασμός της αξιοπρέπειας των προσώπων - συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού για το δικαίωμά στην ιδιωτική ζωή και την εμπιστευτικότητα, την αυτοδιάθεση και αυτονομία, και την δικαιοσύνη και τη μη διάκριση.
- ❖ Επαγγελματική ικανότητα και ευθύνη - που σημαίνει ότι σχολικοί ψυχολόγοι ενεργούν εντός της εμβέλειας των αρμοδιοτήτων τους, αποδέχονται την ευθύνη των πράξεων και της πρακτικής τους, κατά τρόπο που να ωφελεί τους άλλους και να μη προκαλεί κακό.
- ❖ Ακεραιότητα στις επαγγελματικές σχέσεις - εξασφάλιση ότι οι σχολικοί ψυχολόγοι είναι ειλικρινείς και ανοιχτοί σχετικά με το σκοπό της πρακτικής, των αρμοδιοτήτων και των πιθανών συγκρουσιακών συμφερόντων τους. Επιδιώκουν, το σεβασμό και τη συνεργασία με τους άλλους επαγγελματίες.
- ❖ Ευθύνη για την κοινότητα και την κοινωνία - που σημαίνει ότι οι σχολικοί ψυχολόγοι έχουν ευθύνη της προώθησης της ευημερίας όλων των ανθρώπων στις ευρύτερες κοινότητες στις οποίες ζουν.

(στο παράρτημα παραθέτονται κώδικες δεοντολογίας)

Οι σχολικοί ψυχολόγοι χρειάζονται επίσης εξειδικευμένοι επιστημονική καθοδήγηση – όπως οι εκπαιδευτικοί όλων των κλάδων – από ανθρώπους που να έχουν την γνώση εκείνη και την εμπειρία που είναι αναγκαίες για σωστή και ολοκληρωμένη στήριξή τους κατά το δύσκολο, λεπτό και πολυσχιδές έργο τους. Η θεσμοθέτηση λοιπόν θέσεων σχολικών ψυχολόγων – συμβούλων επιστημονικής καθοδήγησης όχι μόνο θα δώσει λύση στην συνεχή υποστήριξη αυτών που υποστηρίζουν, αλλά και θα δημιουργήσει θετικά κίνητρα επαγγελματικής ανέλιξης, κάτι πάρα πολύ χρήσιμο σε κάθε κλάδα και σε κάθε άνθρωπο γενικά.

Επιμύθιο

Οι μαθητές μας

Το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα έχει την υποχρέωση να παρέχει ένα σύνολο αναπτυξιακών, προληπτικών, διορθωτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών που να βελτιώνουν τις ευκαιρίες για όλους τους μαθητές για σχολική/ακαδημαϊκή επιτυχία και προσωπική ευημερία. Πολλοί μαθητές πρέπει να ξεπεράσουν τις προκλήσεις που τους θέτουν σε κίνδυνο σχολικής αποτυχίας, συμπεριλαμβανομένης της φτώχειας, της οικογενειακής δυσλειτουργίας, του συναισθηματικού τραύματος, των γλωσσικών και εθνοτικών διαφορών, και της κοινοτικής βίας. Η σύγχρονη δημόσια σχολική εκπαίδευση απαιτεί μια συνεργατική προσέγγιση για την παροχή υπηρεσιών που περιλαμβάνει την εμπλοκή των γονέων, την ορθή χρήση των (περιορισμένων πλέον) κοινοτικών πόρων, τις μαθησιακές εμπειρίες που ενθαρρύνουν και ανταποκρίνονται στις ατομικές ανάγκες των μαθητών, καθώς και την αποτελεσματική χρήση των υπηρεσιών υποστήριξης των μαθητών. Παροχή υπηρεσιών με προληπτικό χαρακτήρα, όπως η εκμάθηση δεξιοτήτων επικοινωνίας, επίλυσης προβλημάτων, επίλυσης συγκρούσεων και άλλες δεξιοτήτων ζωής, και η προώθηση της σωματικής και ψυχικής ευεξίας μέσω συντονισμένων προγραμμάτων υγείας στα σχολεία είναι πλέον απαραίτητα συστατικά των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Οι υπηρεσίες υποστήριξης μαθητών παρέχουν βοήθεια στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού, τους γονείς και τη σχολική κοινότητα. Εφαρμοσμένοι επιστημονικοί κλάδοι που παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης στα σχολεία περιλαμβάνουν τη σχολική ψυχολογία, την κοινωνική εργασία, την σχολική νοσηλευτική (εκπαίδευση και υποστήριξη σε θέματα υγείας), υπηρεσίες λογοθεραπείας, εργοθεραπείας και φυσικοθεραπείας. Οι ειδικοί που παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης σε μαθητές, με τις ικανότητές τους στην εργασία με παιδιά και οικογένειες και τις γνώσεις τους σε θέματα συναισθηματικά, πολιτιστικά, επικοινωνιακά και θέματα υγείας, επηρεάζουν τους μαθητές και τα σχολεία, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών, αλλά και όλου του σχολικού κλίματος. Οι ειδικοί αυτοί βοηθούν και τους υπόλοιπους εκπαιδευτικοί να κατανοήσουν και να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σε ανθρώπινους και κοινωνικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη μάθηση, και τις ικανότητες μάθησης, μέσα από την αναγνώριση των παραγόντων κινδύνου και την παροχή έγκαιρων παρεμβάσεων. Ο εντοπισμός των 'δυνατών σημείων' και των ταλέντων των μαθητών, πρέπει να είναι επίσης βασικά συστατικά των αποτελεσματικών υπηρεσιών υποστήριξης. Ακόμα, πολύ σημαντική μπορεί να είναι συνδρομή των ειδικών στον μετα-δευτεροβάθμιο σχεδιασμό των μαθητών.

Το σπίτι και η κοινότητα είναι κρίσιμα περιβάλλοντα που επηρεάζουν την ευημερία του μαθητή και την εκπαιδευτική πρόοδο του. Το ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, τον διευθυντή και το λοιπό προσωπικό του σχολείου, δημιουργούν διασυνδέσεις μεταξύ σπιτιού και σχολείου, ειδικά όταν οι γονείς χρειάζονται βοήθεια στην κατανόηση των εκπαιδευτικών αναγκών των παιδιών τους και του δικού τους ρόλου στην μαθησιακή και κοινωνική πορεία του παιδιού τους. Οι ψυχολόγοι και κοιν. λειτουργοί κατανοούν την κοινότητα και τις επιπτώσεις της στη ζωή των μαθητών και των οικογενειών, και μπορεί να συνδέσουν το σπίτι και το σχολείο με τους κοινοτικούς πόρους, να επισπεύσουν τις κατάλληλες παραπομπές,

και να διευκολύνουν την επικοινωνία ανάμεσα στο σπίτι, το σχολείο και την κοινότητα (εφόσον χρειάζεται).

Για τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των υπηρεσιών υποστήριξης συνιστάται οι σχολικές δομές και το εκπ/κό σύστημα γενικά να προωθήσουν τις ακόλουθες πρακτικές:

1. Οι σχολικές δομές θα μπορούσαν να εφαρμόζουν προγράμματα με προληπτικό χαρακτήρα που να προωθούν ένα θετικό σχολικό κλίμα στο οποίο τα άτομα αισθάνονται δεμένα, ασφαλή και υποστηριζόμενα, και περιορίζουν την ανάπτυξη επικίνδυνων συμπεριφορών, όπως το αλκοόλ, ο καπνός και η χρήση άλλων ναρκωτικών, η πρόωγη σεξουαλική δραστηριότητα, ο σχολικός εκφοβισμός και χρήση βίας, η μη τακτική φοίτηση και η σχολική διαρροή.

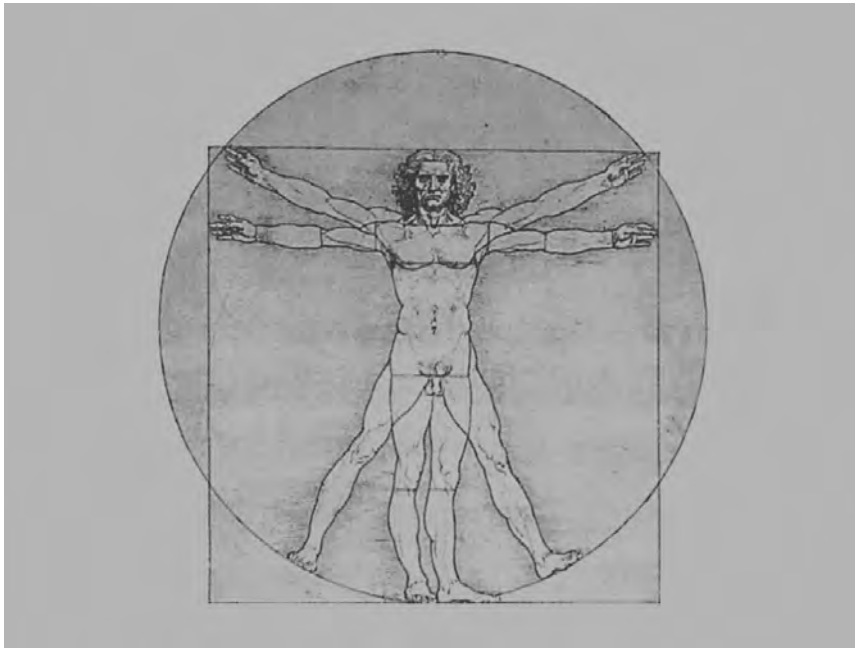
2. Όλες (σταδιακά) οι σχολικές δομές θα πρέπει να ενταθούν σε δίκτυα υποστήριξης (όπως τα ΣΔΕΥ-ΕΔΕΑΥ) και να εκτιμήσουν τις ανάγκες της σχολικής κοινότητας για την υγεία και την ψυχική υγεία, να συντονίσουν την παροχή μιας σειράς υπηρεσιών που περιλαμβάνουν την πρόληψη, την έγκαιρη παρέμβαση, την παρέμβαση και την αντιμετώπιση των κρίσεων. Οι δίκτυα αυτά θα πρέπει εκτός από τους ειδικούς των ΕΔΕΑΥ, τους εκπ/κούς και τους δ/ντές να έχουν συνεργασία και πρόσβαση και σε άλλα σημαντικά πρόσωπα όπως είναι οι σχολικοί σύμβουλοι (που θα πρέπει να έχουν έντονα ενεργό ρόλο) σε σχολικούς νοσηλευτές (για θέματα υγείας), ακόμα και σε φορείς (όπως τα ΚΨΥ).

3. Οι ειδικοί που παρέχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες θα πρέπει να προσπαθούν για την βελτιστοποίηση των πρακτικών όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης στους μαθητών, και να μελετήσουν την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των σχετικών προγραμμάτων που αναλαμβάνει η κάθε σχολική δομή.

4. Οι σχολικές δομές θα πρέπει να παρέχουν συνεχή εκπαίδευση για όλους τους επαγγελματίες του σχολείου σχετικά με τα συνεργατικά μοντέλα παροχής υπηρεσιών για να τους προετοιμάσει να αναγνωρίσουν τους μαθητές που είναι σε κίνδυνο εκπαιδευτικής ή κοινωνικής αποτυχίας και να συνεργαστεί με τους παρόχους υπηρεσιών στήριξης και τις οικογένειες.

Η εφαρμογή αυτών των πρακτικών μέσα σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σχολικών υπηρεσιών στήριξης θα βοηθήσει τους μαθητές να γίνουν αυτόνομοι, υγιείς, παραγωγικοί, και προσαρμοσμένοι ενήλικες οι οποίοι εκτιμούν τον εαυτό τους και τους άλλους. Με την υιοθέτηση ενός προληπτικού, ολιστικού προσανατολισμού και παρέχοντας ένα ευρύ φάσμα παρεμβάσεων, τα σχολεία θα είναι καλύτερα εξοπλισμένα για να περιορίσουν τα εμπόδια στη μάθηση και την συμβάλλουν σε μία υγιή ανάπτυξη.

Να θυμόμαστε πως η άσκηση σχολικής ψυχολογίας στην Ελλάδα είναι στα σπάργανα και άρα όλα τα ανωτέρω περισσότερο φιλοδοξούν να συνδράμουν στην διαμόρφωση του πλαισίου παρά να αποτυπώσουν ένα ήδη υπάρχον πλαίσιο λειτουργίας.

1. Παγκόσμια διακήρυξη δεοντολογίας ψυχολόγων (ελληνικό και αγγλικό κείμενο)

Απόδοση από το κείμενο στα αγγλικά που ακολουθεί...

(Σύννοδος της Διεθνούς Ένωσης Ψυχολογικής Επιστήμης, Βερολίνο, 22 Ιουλίου του 2008)

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η δεοντολογία υπάρχει στον πυρήνα κάθε επιστήμης. Η Παγκόσμια Διακήρυξη Ηθικών Αρχών για Ψυχολόγους, αναφέρεται στο κοινό ηθικό πλαίσιο που καθοδηγεί και εμπνέει τους ψυχολόγους παγκοσμίως, προς τα υψηλότερα ηθικά ιδανικά στην επαγγελματική και επιστημονική εργασία τους. Οι ψυχολόγοι γνωρίζουν ότι δρουν εντός ενός ευρύτερου κοινωνικού πλαισίου. Γνωρίζουν ότι οι ζωές και οι ταυτότητες των ανθρώπων, σε ατομικό και σε συλλογικό επίπεδο, συνδέονται από γενιά σε γενιά, και ότι υπάρχει μια αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στους ανθρώπους και στα φυσικά και κοινωνικά τους περιβάλλοντα. Οι ψυχολόγοι έχουν δεσμευτεί να θέτουν το καλό της κοινωνίας και των μελών της πάνω από τα συμφέροντα του ίδιου του κλάδου και των μελών του. Αναγνωρίζουν ότι η πιστή τήρηση των ηθικών αρχών στο εργασιακό πλαίσιο, συνεισφέρει σε μια σταθερή κοινωνία που εμπλουτίζει την ποιότητα ζωής για όλα τα ανθρώπινα όντα.

Στόχος της Παγκόσμιας Διακήρυξης είναι να παράσχει ένα ηθικό πλαίσιο και ένα καθολικό σύνολο ηθικών αρχών για τους ψυχολογικούς οργανισμούς παγκοσμίως προκειμένου: α) να αξιολογήσουν την ηθική ορθότητα των δικών τους κανόνων δεοντολογίας, β) να χρησιμοποιήσουν τη διακήρυξη αυτή ως μοντέλο που θα καθοδηγήσει την ανάπτυξη ή εξέλιξη των δικών τους κωδικών δεοντολογίας, γ) να ενθαρρύνουν μια παγκόσμια συλλογιστική σχετικά με τη δεοντολογία, και παράλληλα να ενθαρρύνουν τη δράση που θα αντανάκλα ευαισθησία και θα ανταποκρίνεται στις τοπικές ανάγκες και αξίες, και δ) να μιλούν μια «κοινή γλώσσα» σε θέματα δεοντολογίας.

Η Παγκόσμια Διακήρυξη περιγράφει αυτές τις ηθικές αρχές που βασίζονται σε κοινές ανθρώπινες αξίες. Επιβεβαιώνει την προσήλωση της ψυχολογικής επιστημονικής κοινότητας στο να βοηθήσει να χτιστεί ένας καλύτερος κόσμος, όπου η ειρήνη, η ελευθερία, η υπευθυνότητα, η δικαιοσύνη, η ανθρωπιά και η ηθική θα κυριαρχούν. Η περιγραφή της κάθε αρχής ακολουθείται από την παρουσίαση μιας λίστας αξιών που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη αρχή. Αυτές οι λίστες αξιών τονίζουν ιδιαίτερα ηθικές έννοιες που είναι πολύτιμες στην προώθηση κάθε ηθικής αρχής.

Η Παγκόσμια Διακήρυξη παρουσιάζει αρχές και αξίες που είναι περισσότερο γενικές και προς ανάπτυξη, παρά ειδικές και προς καταγραφή. Η εφαρμογή των αρχών και των αξιών στην ανάπτυξη συγκεκριμένων προτύπων συμπεριφοράς, θα ποικίλλουν μεταξύ των διαφόρων πολιτιστικών πλαισίων, και πρέπει να λειτουργούν τοπικά ή περιφερειακά με σκοπό να διασφαλίζουν τη σχετικότητά τους με τις τοπικές ή περιφερειακές κουλτούρες, έθιμα, πεποιθήσεις και νόμους.

Η σημασία της Παγκόσμιας Διακήρυξης συναρτάται από την αναγνώριση και την προώθησή της από τους ψυχολογικούς οργανισμούς σε εθνικό, διεθνές και παγκόσμιο επίπεδο. Προτρέπουμε κάθε ψυχολογική οργάνωση να έχει κατά νου αυτήν την Διακήρυξη, και μέσω της διδασκαλίας, της εκπαίδευσης και άλλων μέτρων, να προωθήσει το σεβασμό και την τήρηση των αρχών της Διακήρυξης, καθώς και των σχετικών αξιών, στις διάφορες δραστηριότητες των μελών της.

ΑΡΧΗ 1

Σεβασμός στην αξιοπρέπεια των ατόμων και των λαών

Ο σεβασμός για την αξιοπρέπεια των ατόμων είναι η πιο θεμελιώδης και παγκοσμίως θεμελιωμένη ηθική αρχή, ανεξαρτήτως γεωγραφικών και πολιτισμικών συνόρων, αλλά και επαγγελματικών κλάδων. Παρέχει το φιλοσοφικό θεμέλιο για πολλές άλλες ηθικές αρχές, οι οποίες προωθούνται από τα επαγγέλματα. Ο σεβασμός στην αξιοπρέπεια αναγνωρίζει την εγγενή αξία όλων των ανθρώπινων όντων, ανεξάρτητα από υποκειμενικές ή αντικειμενικές διαφορές στην κοινωνική στάθμη, στην προέλευση, στο γένος, στις δεξιότητες ή σε άλλα αντίστοιχα χαρακτηριστικά. Αυτή η εγγενής αξία σημαίνει ότι όλα τα ανθρώπινα όντα δικαιούνται ίση ηθική αντιμετώπιση.

Όλα τα ανθρώπινα όντα, εκτός από άτομα, είναι και αμοιβαία εξαρτώμενες κοινωνικές οντότητες που γεννιούνται, ζουν και είναι μέρος της ιστορίας και της ανέλιξης των λαών τους. Οι διαφορετικοί πολιτισμοί, οι εθνικότητες, οι θρησκείες, οι ιστορίες, οι κοινωνικές δομές και άλλα παρόμοια χαρακτηριστικά, είναι απαραίτητα στοιχεία της ταυτότητας των μελών και δίνουν νόημα στη ζωή τους. Η κοινωνική και πολιτισμική συνέχεια στο πέρασμα του χρόνου, συνδέει τους σύγχρονους ανθρώπους με τους ανθρώπους των προηγούμενων γενεών και την ανάγκη να γαλουχήσουν τις επόμενες γενεές. Επομένως, ο σεβασμός απέναντι στην αξιοπρέπεια των λαών αποτελεί κομμάτι του σεβασμού απέναντι στα άτομα.

Ο σεβασμός στην αξιοπρέπεια των ατόμων και των λαών, εκφράζεται με διαφορετικούς τρόπους στις διαφορετικές κοινωνίες και πολιτισμούς. Είναι σημαντικό να αναγνωρίζουμε και να σεβόμαστε τέτοιες διαφορές. Από την άλλη πλευρά, είναι επίσης σημαντικό όλες οι κοινωνίες και οι πολιτισμοί να εμμένουν στους ηθικούς κανόνες τους και να προστατεύουν τα μέλη τους και ως άτομα και ως και ως κοινωνικές μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟ ΑΥΤΟ, οι ψυχολόγοι δέχονται ως θεμελιώδη αρχή, την Αρχή του Σεβασμού για την Αξιοπρέπεια των Ατόμων και των Λαών. Συνακόλουθα, δέχονται και τις παρακάτω σχετιζόμενες αξίες:

- α) Σεβασμός για τη μοναδικότητα της αξίας και της εγγενούς αξιοπρέπειας των ανθρώπινων όντων.
- β) Σεβασμός στη διαφορετικότητα ανάμεσα στα άτομα και στους λαούς.
- γ) Σεβασμός στα έθιμα και στις πεποιθήσεις του κάθε πολιτισμού, εκτός και αν κάποιο έθιμο ή πεποίθηση αντιβαίνει σοβαρά στην τήρηση της αξίας του σεβασμού της αξιοπρέπειας των ατόμων και των λαών ή προκαλεί σοβαρή βλάβη στην ανθρώπινη υγεία και υπόσταση.
- δ) Σεβασμός στο δικαίωμα των ατόμων, οικογενειών, ομάδων και κοινοτήτων να δίνουν 'ελεύθερη συναίνεση' - όπως αυτή ορίζεται από το πολιτιστικό τους πλαίσιο - για την αγωγή που λαμβάνουν.
- ε) Εχεμύθεια για την ιδιωτική ζωή των ατόμων, των οικογενειών, των ομάδων και των κοινωνιών.
- στ) Προστασία του απορρήτου προσωπικών πληροφοριών για άτομα, οικογένειες, ομάδες και κοινωνικά σύνολα, όπως αυτό ορίζεται από το πολιτιστικό τους πλαίσιο.
- ζ) Ισότητα και δικαιοσύνη στην αντιμετώπιση ατόμων και λαών.

ΑΡΧΗ 2

Επαρκής Φροντίδα για την Ευημερία των Ατόμων και των Λαών

Η αρχή της επαρκούς φροντίδας για την ευημερία των ατόμων και των λαών αφορά στην προσπάθεια των ψυχολόγων να τους ωφελήσουν και, πάνω απ' όλα, να μην τους βλάψουν. Συμπεριλαμβάνει την προσπάθεια να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη και να ελαχιστοποιηθούν οι τυχόν βλάβες, καθώς και την αντιστάθμιση ή τη διόρθωση (τυχόν) βλάβης. Η επαρκής φροντίδα προϋποθέτει την εφαρμογή των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αρμόζουν στη φύση μιας κατάστασης, καθώς και στο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Επίσης, προϋποθέτει την ικανότητα διαμόρφωσης διαπροσωπικών σχέσεων που θα ενισχύουν τα πιθανά οφέλη και θα μειώνουν τις πιθανές βλάβες.

Μια ακόμη προϋπόθεση είναι η επαρκής γνώση του εαυτού, του πώς οι αξίες, οι εμπειρίες, ο πολιτισμός και το κοινωνικό πλαίσιο ενός ατόμου μπορούν να επηρεάσουν τις πράξεις και τις ερμηνείες του.

ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟ ΑΥΤΟ, οι ψυχολόγοι δέχονται ως θεμελιώδη την Αρχή της Επαρκούς Φροντίδας για την Ευημερία των Ατόμων και των Λαών. Δρώντας έτσι, αποδέχονται τις ακόλουθες σχετιζόμενες αξίες: α) Ενεργό ενδιαφέρον για την ευημερία του ατόμου, της οικογένειας, των ομάδων και των κοινοτήτων.

β) Φροντίδα ώστε να μην προκληθεί βλάβη σε άτομα, οικογένειες, ομάδες και κοινότητες.

γ) Μεγιστοποίηση των οφελών και ελαχιστοποίηση των πιθανών βλαβών σε άτομα, οικογένειες, ομάδες και κοινότητες.

δ) Διόρθωση ή αντιστάθμιση επιβλαβών επιδράσεων που έχουν συμβεί ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων τους.

ε) Ανάπτυξη και διατήρηση των ικανοτήτων τους.

στ) Αυτογνωσία σχετικά με το πώς οι δικές τους αξίες, οι στάσεις, οι εμπειρίες και τα κοινωνικά πλαίσια επηρεάζουν τις ενέργειες, τις ερμηνείες, τις επιλογές και τις συστάσεις τους.

ζ) Σεβασμός στην ικανότητα των ατόμων, των οικογενειών, των ομάδων και των κοινοτήτων να παίρνουν αποφάσεις για τους εαυτούς τους και να φροντίζουν για τους εαυτούς τους, και ο ένας για τον άλλο.

ΑΡΧΗ 3

Ακεραιότητα

Η ακεραιότητα είναι ουσιώδους σημασίας για την πρόοδο της επιστημονικής γνώσης και για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού στη δεοντολογία της ψυχολογίας. Η ακεραιότητα βασίζεται στην ειλικρίνεια και στην αληθινή, ανοιχτή και ακριβή επικοινωνία. Περιλαμβάνει την αναγνώριση, την παρακολούθηση και τη διαχείριση πιθανής προκατάληψης, πολλαπλών σχέσεων και άλλων συγκρούσεων συμφερόντων που θα μπορούσαν να καταλήξουν σε βλάβη και εκμετάλλευση των ατόμων ή των κοινωνιών.

Η πλήρης ευθύτητα και αποκάλυψη πληροφοριών πρέπει να εξισορροπείται με άλλα δεοντολογικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για προστασία της ασφάλειας ή της εμπιστευτικότητας των ατόμων και των ανθρώπων, και της ανάγκης για σεβασμό των πολιτισμικών απαιτήσεων.

Οι πολιτισμικές διαφορές υπάρχουν όσον αφορά τα ορθά επαγγελματικά όρια, τις πολλαπλές σχέσεις και τη σύγκρουση συμφερόντων. Παρόλα αυτά, ανεξάρτητα από τέτοιες διαφορές, η παρακολούθηση και διαχείριση είναι αναγκαίες για να διασφαλίσουν ότι το προσωπικό συμφέρον δεν θα παρεμβληθεί στην προσπάθεια να εξυπηρετηθούν όσο το δυνατόν καλύτερα τα συμφέροντα των ατόμων και των λαών.

ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟ ΑΥΤΟ, οι ψυχολόγοι δέχονται ως θεμελιώδη την Αρχή της Ακεραιότητας. Πράττοντας έτσι, δέχονται τις ακόλουθες σχετιζόμενες αξίες:

α) Ειλικρίνεια, αλήθεια, ανοιχτή και ακριβής επικοινωνία.

β) Αποφυγή ελλιπούς πληροφόρησης, εκτός και αν είναι πολιτισμικά ακατάλληλη, ή καταστρατηγεί την εμπιστευτικότητα, ή έχει πιθανότητες να προκαλέσει σοβαρή βλάβη σε άτομα, οικογένειες, ομάδες ή κοινότητες.

γ) Μεγιστοποίηση της αμεροληψίας και ελαχιστοποίηση της προκατάληψης.

δ) Όχι εκμετάλλευση ατόμων ή ανθρώπων για προσωπικό, επαγγελματικό ή οικονομικό όφελος.

ε) Αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων και αποκάλυψή τους όταν δεν μπορούν να αποφευχθούν ή είναι ανάρμοστο να αποφευχθούν.

ΑΡΧΗ 4

Επαγγελματική και Επιστημονική Ευθύνη προς την Κοινωνία

Η ψυχολογία υφίσταται ως επιστημονικός κλάδος στα πλαίσια της ανθρώπινης κοινωνίας. Ως επιστήμη και ως επάγγελμα, έχει ευθύνες απέναντι στην κοινωνία. Αυτές οι ευθύνες περιλαμβάνουν τη συνεισφορά στη γνώση σχετικά με την ανθρώπινη συμπεριφορά και την κατανόηση των ατόμων – του εαυτού και των άλλων - καθώς και τη χρήση αυτής της γνώσης με σκοπό τη βελτίωση της κατάστασης των ατόμων, των οικογενειών, των ομάδων, των κοινοτήτων και της κοινωνίας (συνολικά). Επίσης, περιλαμβάνουν το να διεκπεραιώνουν το ρόλο τους μέσα στην κοινωνία σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα δεοντολογίας, καθώς και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη κοινωνικών δομών και πολιτικών που θα ωφελήσουν όλα τα άτομα και τους λαούς.

Υπάρχουν διαφορές στον τρόπο που αυτές οι ευθύνες ερμηνεύονται από τους ψυχολόγους στα διάφορα πολιτιστικά πλαίσια. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να τις προσεγγίσουμε με τρόπο που ταιριάζει στο εκάστοτε πολιτιστικό πλαίσιο, και σε συνάφεια με τις ηθικές αρχές και τις συσχετιζόμενες αξίες αυτής της Διακήρυξης.

ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟ ΑΥΤΟ, οι ψυχολόγοι δέχονται ως θεμελιώδη την Αρχή των Επιστημονικών και Επαγγελματικών Ευθυνών τους απέναντι στην Κοινωνία. Συνακόλουθα, δέχονται τις παρακάτω αξίες:

- α) Η ευθύνη του κλάδου είναι να αυξήσει την επιστημονική και επαγγελματική γνώση με τρόπο που να επιτρέπει την προώθηση της ευημερίας της κοινωνίας και των μελών της.
- β) Η ευθύνη του κλάδου είναι να χρησιμοποιεί την ψυχολογική γνώση για ωφέλιμους σκοπούς, και να την προστατεύει από λάθος χρήση, ακατάλληλη χρήση ή και από μη-χρήση.
- γ) Η ευθύνη του κλάδου είναι να πραγματώνεται με τρόπους ηθικούς και σε συνάφεια με την προώθηση της ευημερίας της κοινωνίας και των μελών της.
- δ) Η ευθύνη του κλάδου είναι να προωθεί τα υψηλότερα ηθικά ιδανικά στις επιστημονικές, επαγγελματικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες των μελών της.
- ε) Η ευθύνη του κλάδου είναι να εκπαιδεύει επαρκώς τα μέλη του σε θέματα ηθικής ευθύνης ηθικές υπευθυνότητες και στις απαιτούμενες δεξιότητες.
- στ) Η ευθύνη του κλάδου είναι να αναπτύξει την ηθική του εγρήγορση και ευαισθησία, και να είναι αυτό-διορθούμενος, όσο είναι εφικτό.

UNIVERSAL DECLARATION OF ETHICAL PRINCIPLES FOR PSYCHOLOGISTS

International Union of Psychological Science (IUPsyS)

Adopted by the Assembly of the International Union of Psychological Science in Berlin on July 22nd, 2008.

Adopted by the Board of Directors of the International Association of Applied Psychology in Berlin on July 26, 2008.

PREAMBLE

Ethics is at the core of every discipline. The *Universal Declaration of Ethical Principles for Psychologists* speaks to the common moral framework that guides and inspires psychologists worldwide toward the highest ethical ideals in their professional and scientific work. Psychologists recognize that they carry out their activities within a larger social context. They recognize that the lives and identities of human beings both individually and

collectively are connected across generations, and that there is a reciprocal relationship between human beings and their natural and social environments. Psychologists are committed to placing the welfare of society and its members above the self-interest of the discipline and its members. They recognize that adherence to ethical principles in the context of their work contributes to a stable society that enhances the quality of life for all human beings.

The objectives of the *Universal Declaration* are to provide a moral framework and generic set of ethical principles for psychology organizations worldwide: (a) to evaluate the ethical and moral relevance of their codes of ethics; (b) to use as a template to guide the development or evolution of their codes of ethics; (c) to encourage global thinking about ethics, while also encouraging action that is sensitive and responsive to local needs and values; and (d) to speak with a collective voice on matters of ethical concern.

The *Universal Declaration* describes those ethical principles that are based on shared human values. It reaffirms the commitment of the psychology community to help build a better world where peace, freedom, responsibility, justice, humanity, and morality prevail. The description of each principle is followed by the presentation of a list of values that are related to the principle. These lists of values highlight ethical concepts that are valuable for promoting each ethical principle.

The *Universal Declaration* articulates principles and related values that are general and aspirational rather than specific and prescriptive. Application of the principles and values to the development of specific standards of conduct will vary across cultures, and must occur locally or regionally in order to ensure their relevance to local or regional cultures, customs, beliefs, and laws.

The significance of the *Universal Declaration* depends on its recognition and promotion by psychology organizations at national, regional and international levels. Every psychology organization is encouraged to keep this *Declaration* in mind and, through teaching, education, and other measures to promote respect for, and observance of, the *Declaration's* principles and related values in the various activities of its members.

PRINCIPLE I

Respect for the Dignity of Persons and Peoples

Respect for the dignity of persons is the most fundamental and universally found ethical principle across geographical and cultural boundaries, and across professional disciplines. It provides the philosophical foundation for many of the other ethical principles put forward by professions. Respect for dignity recognizes the inherent worth of all human beings, regardless of perceived or real differences in social status, ethnic origin, gender, capacities, or other such characteristics. This inherent worth means that all human beings are worthy of equal moral consideration.

All human beings, as well as being individuals, are interdependent social beings that are born into, live in, and are a part of the history and ongoing evolution of their peoples. The different cultures, ethnicities, religions, histories, social structures and other such characteristics of peoples are integral to the identity of their members and give meaning to their lives. The continuity of peoples and cultures over time connects the peoples of today with the peoples of past generations and the need to nurture future generations. As such, respect for the dignity of persons includes moral consideration of and respect for the dignity of peoples.

Respect for the dignity of persons and peoples is expressed in different ways in different communities and cultures. It is important to acknowledge and respect such differences. On the other hand, it also is important that all communities and cultures adhere to moral values that respect and protect their members both as individual persons and as collective peoples.

THEREFORE, psychologists accept as fundamental the Principle of Respect for the Dignity of Persons and Peoples. In so doing, they accept the following related values:

- a) respect for the unique worth and inherent dignity of all human beings;
- b) respect for the diversity among persons and peoples;

- c) respect for the customs and beliefs of cultures, to be limited only when a custom or a belief seriously contravenes the principle of respect for the dignity of persons or peoples or causes serious harm to their well-being;
- d) free and informed consent, as culturally defined and relevant for individuals, families, groups, and communities;
- e) privacy for individuals, families, groups, and communities;
- f) protection of confidentiality of personal information, as culturally defined and relevant for individuals, families, groups, and communities;
- g) fairness and justice in the treatment of persons and peoples.

PRINCIPLE II

Competent Caring for the Well-Being of Persons and Peoples

Competent caring for the well-being of persons and peoples involves working for their benefit and, above all, doing no harm. It includes maximizing benefits, minimizing potential harm, and offsetting or correcting harm. Competent caring requires the application of knowledge and skills that are appropriate for the nature of a situation as well as the social and cultural context. It also requires the ability to establish interpersonal relationships that enhance potential benefits and reduce potential harm.

Another requirement is adequate self-knowledge of how one's values, experiences, culture, and social context might influence one's actions and interpretations.

THEREFORE, psychologists accept as fundamental the Principle of Competent Caring for the Well-Being of Persons and Peoples. In so doing, they accept the following related values:

- a) active concern for the well-being of individuals, families, groups, and communities;
- b) taking care to do no harm to individuals, families, groups, and communities;
- c) maximizing benefits and minimizing potential harm to individuals, families, groups, and communities;
- d) correcting or offsetting harmful effects that have occurred as a result of their activities;
- e) developing and maintaining competence;
- f) self-knowledge regarding how their own values, attitudes, experiences, and social contexts influence their actions, interpretations, choices, and recommendations;
- g) respect for the ability of individuals, families, groups, and communities to make decisions for themselves and to care for themselves and each other.

PRINCIPLE III

Integrity

Integrity is vital to the advancement of scientific knowledge and to the maintenance of public confidence in the discipline of psychology. Integrity is based on honesty, and on truthful, open and accurate communications. It includes recognizing, monitoring, and managing potential biases, multiple relationships, and other conflicts of interest that could result in harm and exploitation of persons or peoples.

Complete openness and disclosure of information must be balanced with other ethical considerations, including the need to protect the safety or confidentiality of persons and peoples, and the need to respect cultural expectations.

Cultural differences exist regarding appropriate professional boundaries, multiple relationships, and conflicts of interest. However, regardless of such differences, monitoring and management are needed to ensure that self-interest does not interfere with acting in the best interests of persons and peoples.

THEREFORE, psychologists accept as fundamental the Principle of Integrity. In so doing, they accept the following related values:

- a) honesty, and truthful, open and accurate communications;
- b) avoiding incomplete disclosure of information unless complete disclosure is culturally inappropriate, or violates confidentiality, or carries the potential to do serious harm to individuals, families, groups, or communities;
- c) maximizing impartiality and minimizing biases;
- d) not exploiting persons or peoples for personal, professional, or financial gain;
- e) avoiding conflicts of interest and declaring them when they cannot be avoided or are inappropriate to avoid.

PRINCIPLE IV

Professional and Scientific Responsibilities to Society

Psychology functions as a discipline within the context of human society. As a science and a profession, it has responsibilities to society. These responsibilities include contributing to the knowledge about human behavior and to persons' understanding of themselves and others, and using such knowledge to improve the condition of individuals, families, groups, communities, and society. They also include conducting its affairs within society in accordance with the highest ethical standards, and encouraging the development of social structures and policies that benefit all persons and peoples.

Differences exist in the way these responsibilities are interpreted by psychologists in different cultures. However, they need to be considered in a way that is culturally appropriate and consistent with the ethical principles and related values of this

Declaration.

THEREFORE, psychologists accept as fundamental the Principle of Professional and Scientific Responsibilities to Society. In so doing, they accept the following related values:

- a) the discipline's responsibility to increase scientific and professional knowledge in ways that allow the promotion of the well-being of society and all its members;
- b) the discipline's responsibility to use psychological knowledge for beneficial purposes and to protect such knowledge from being misused, used incompetently, or made useless;
- c) the discipline's responsibility to conduct its affairs in ways that are ethical and consistent with the promotion of the well-being of society and all its members;
- d) the discipline's responsibility to promote the highest ethical ideals in the scientific, professional and educational activities of its members;
- e) the discipline's responsibility to adequately train its members in their ethical responsibilities and required competencies;
- f) the discipline's responsibility to develop its ethical awareness and sensitivity, and to be as self-correcting as possible.

2. Ευρωπαϊκός κώδικας δεοντολογία ψυχολόγων (ελληνικό και αγγλικό κείμενο)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ

ΜΕΤΑ-ΚΩΔΙΚΑΣ ΗΘΙΚΗΣ

1. Προοίμιο

Οι ψυχολόγοι αναπτύσσουν έγκυρες και αξιόπιστες γνώσεις βασισμένες στην έρευνα και εφαρμόζουν τις γνώσεις αυτές στις ψυχολογικές διεργασίες και την ανθρώπινη συμπεριφορά μέσα σε διάφορα πλαίσια. Πραγματοποιώντας αυτό διαδραματίζουν ρόλους σε διάφορους τομείς, όπως στην έρευνα, την εκπαίδευση, την αξιολόγηση, τη θεραπεία, τη διάγνωση, καθώς και στην πραγματογνωμοσύνη, για να αναφέρουμε μερικούς από τους τομείς αυτούς.

Προσπαθούν, επίσης, να βοηθούν το κοινωνικό σύνολο να αναπτύσσει, μετά από πληροφόρηση, κρίσεις και επιλογές σχετικά με την ανθρώπινη συμπεριφορά και να βελτιώνουν την κατάσταση τόσο των ατόμων όσο και της κοινωνίας.

Η ΕΦΡΑ (Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συλλόγων Επαγγελματιών Ψυχολόγων) οφείλει να εξασφαλίζει ότι οι κώδικες ηθικής των συλλόγων-μελών της θα συμφωνούν με τις ακόλουθες θεμελιώδεις αρχές, οι οποίες σκοπό έχουν να προσφέρουν γενικές θεωρήσεις και κατευθύνσεις για την κάλυψη όλων των περιπτώσεων που μπορεί να συναντήσουν οι επαγγελματίες ψυχολόγοι.

Οι εθνικές ενώσεις (ψυχολόγων) θα πρέπει να απαιτούν από τα μέλη τους να συνεχίσουν να αναπτύσσουν την επίγνωσή τους για ηθικά ζητήματα, και την προώθηση της κατάρτισης προκειμένου να διασφαλιστεί αυτό. Θα πρέπει επίσης να παρέχουν διαβούλευση και υποστήριξη προς τα μέλη τους για ζητήματα δεοντολογίας.

Η ΕΦΡΑ παρέχει τις κατευθυντήριες γραμμές που ακολουθούν για το περιεχόμενο των κωδίκων δεοντολογίας των συλλόγων - μελών της. Ένας κώδικας δεοντολογίας συλλόγου θα πρέπει να καλύπτει όλες τις πτυχές της επαγγελματικής συμπεριφοράς των μελών του. Οι κώδικες ηθικής θα πρέπει να αναπτύσσονται / μελετώνται σε συσχετισμό με τις παρακάτω ηθικές αρχές.

Οι ηθικοί κώδικες των ομοσπονδιών μελών θα πρέπει να βασίζονται - και σίγουρα να μην συγκρούονται - τις ηθικές αρχές που ορίζονται κατωτέρω.

Οι εθνικές ενώσεις θα πρέπει να διαθέτουν διαδικασίες διερεύνησης και αποφάσεων για τις καταγγελίες εναντίον μελών, καθώς και διαδικασίες μεσολάβησης, επανόρθωσης και πειθαρχικών κυρώσεων, έτσι ώστε να αποφασίζονται και να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και τη σοβαρότητα της καταγγελίας.

2. Ηθικές Αρχές

2.1 Σεβασμός των Δικαιωμάτων και της Αξιοπρέπειας του Ατόμου

Οι ψυχολόγοι αποδίδουν τον ανάλογο σεβασμό και προάγουν την ανάπτυξη των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της αξιοπρέπειας και αξίας όλων των ανθρώπων. Επίσης, σέβονται τα δικαιώματα των ατόμων, όπως το απόρρητο της προσωπικής ζωής, τον αυτοκαθορισμό και την αυτονομία, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις λοιπές επαγγελματικές υποχρεώσεις των ψυχολόγων και το νόμο.

2.2 Υπευθυνότητα

Οι ψυχολόγοι γνωρίζουν τις επαγγελματικές και επιστημονικές ευθύνες απέναντι στους πελάτες τους, την κοινότητα και την κοινωνία, μέσα στην οποία ζουν και εργάζονται. Οι ψυχολόγοι αποφεύγουν να προξενήσουν

βλάβη, είναι υπεύθυνοι για τις πράξεις τους και βεβαιώνονται, στο μέτρο του δυνατού, ότι δεν γίνεται κακή χρήση των υπηρεσιών τους.

2.3 Επάρκεια

Οι ψυχολόγοι προσπαθούν να εξασφαλίσουν και να διατηρήσουν υψηλά κριτήρια επάρκειας στην εργασία τους. Αναγνωρίζουν τα όρια των ιδιαίτερων ικανοτήτων τους και τους περιορισμούς της ειδικότητάς τους. Παρέχουν μόνο τις υπηρεσίες εκείνες και χρησιμοποιούν μόνο τις τεχνικές εκείνες, για τις οποίες διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα, λόγω των σπουδών, της εκπαίδευσης ή της εμπειρίας τους.

2.4 Ακεραιότητα

Οι ψυχολόγοι προάγουν την ακεραιότητα του χαρακτήρα στην επιστήμη, τη διδασκαλία και την άσκηση της ψυχολογίας. Στις δραστηριότητές τους αυτές, οι Ψυχολόγοι είναι έντιμοι, δίκαιοι και σέβονται τους άλλους. Προσπαθούν να αποσαφηνίσουν στα ενδιαφερόμενα μέρη το ρόλο που οι ίδιοι διαδραματίζουν και λειτουργούν καταλλήλως, σύμφωνα με τους ρόλους αυτούς.

3. Περιεχόμενο Κωδίκων Ηθικής των Συλλόγων Μελών

Η ΕΦΡΡΑ παρέχει τις ακόλουθες οδηγίες για το περιεχόμενο των Κωδίκων Ηθικής των Συλλόγων μελών της. Ο Κώδικας Ηθικής ενός Συλλόγου θα πρέπει να καλύπτει όλες τις πλευρές της επαγγελματικής συμπεριφοράς των μελών του.

Οι Κώδικες Ηθικής των Συλλόγων μελών θα πρέπει να βασίζονται - και σίγουρα να μην αντιβαίνουν - στις Αρχές Ηθικής που καθορίστηκαν ανωτέρω.

Στον ακόλουθο Μετα-Κώδικα ο όρος "πελάτης" αναφέρεται σε κάθε άτομο ή άτομα σε αλληλεξάρτηση, ή σε οργανισμούς, με τους οποίους οι ψυχολόγοι έχουν επαγγελματική σχέση, συμπεριλαμβανομένων και των έμμεσων σχέσεων.

Οι Κώδικες Ηθικής των επαγγελματιών ψυχολόγων πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψιν τα ακόλουθα:

Η επαγγελματική συμπεριφορά των ψυχολόγων πρέπει να εξετάζεται μέσα στο πλαίσιο ενός επαγγελματικού ρόλου, που χαρακτηρίζεται από την επαγγελματική σχέση.

Η φύση των επαγγελματικών σχέσεων των ψυχολόγων - εκτός των σχέσεων με τους συναδέλφους - εμπεριέχει την ανισότητα γνώσεων και ισχύος.

Όσο μεγαλύτερη είναι η ανισότητα μέσα στην επαγγελματική σχέση και όσο μεγαλύτερη είναι η εξάρτηση των πελατών, τόσο βαρύτερη είναι η ευθύνη του επαγγελματία ψυχολόγου.

Οι υπευθυνότητες των ψυχολόγων πρέπει να εξετάζονται μέσα στα πλαίσια του σταδίου εξέλιξης της επαγγελματικής σχέσης.

[N. B. Η Ομάδα Εργασίας σκοπεύει να προσθέσει εδώ δύο ακόμα προτάσεις

α) σχετικά με την αλληλεξάρτηση των τεσσάρων Αρχών

β) σχετικά με την ενασχόληση των εθνικών Συλλόγων με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών και άλλων μέσων υποστήριξης των μελών τους για να εναρμονιστούν με τις δεοντολογικές διαστάσεις κατά την άσκηση του επαγγέλματος τους.

Η κατάλληλη διατύπωση θα συζητηθεί από την Ομάδα Εργασίας το Μάρτιο.]

3.1 Σεβασμός για τα Δικαιώματα και την Αξιοπρέπεια του Ατόμου

3.1.1 Γενικός Σεβασμός

- α) Επίγνωση και σεβασμός για τις γνώσεις, τη διορατικότητα, την εμπειρία και τους τομείς εμπειρογνωμοσύνης των πελατών, σχετικών τρίτων μερών, συναδέλφων, σπουδαστών και του κοινού.
- β) Επίγνωση των διαφορετικών ρόλων, των ατομικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που οφείλονται σε αναπηρία, φύλο, σεξουαλικό προσανατολισμό, φυλή, εθνότητα, εθνική καταγωγή, ηλικία, θρησκεία, γλώσσα και κοινωνικο-οικονομική κατάσταση.
- γ) Αποφυγή μεθόδων που είναι απόρροια μεροληπτικής προδιάθεσης και προκατάληψης, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε άδικες διακρίσεις.

3.1.2 Απόρρητο και Εχεμύθεια

- α) Η αναζήτηση και κοινοποίηση πληροφοριών περιορίζεται μόνο σε αυτές που χρειάζονται για επαγγελματικούς σκοπούς.
- β) Επαρκής αποθήκευση και χειρισμός πληροφοριών και αρχείων, οποιασδήποτε μορφής, με σκοπό την εξασφάλιση του απορρήτου, καθώς και λογική λήψη προληπτικών μέτρων, ώστε να παραμένουν ανώνυμα τα στοιχεία όταν χρειάζεται, και περιορισμός της πρόσβασης σε αναφορές και αρχεία για τα άτομα εκείνα που έχουν νόμιμη ανάγκη /νομιμοποιούνται να τα γνωρίζουν.
- γ) Υποχρέωση να λαμβάνουν γνώση οι πελάτες, και όσοι άλλοι έχουν κάποια επαγγελματική σχέση, των νομίμων περιορισμών για τη διατήρηση του απορρήτου.
- δ) Υποχρέωση των ψυχολόγων να επιζητούν τη διατήρηση του απορρήτου, όταν επιδιώκονται αποκαλύψεις από το νομικό σύστημα.
- ε) Αναγνώριση της σύγκρουσης που μπορεί να προκύψει ανάμεσα στο απόρρητο και την προστασία ενός πελάτη ή άλλων σημαντικών τρίτων μερών.
- στ) Δικαίωμα των πελατών να έχουν πρόσβαση σε αρχεία και αναφορές / εκθέσεις, που τους αφορούν και τα οποία παρέχουν επαρκείς και κατανοητές πληροφορίες και εξυπηρετούν το συμφέρον τους.
- ζ) Τήρηση αρχείων και σύνταξη εκθέσεων έτσι ώστε να καθίσταται δυνατή η πρόσβαση του πελάτη σ' αυτά, χωρίς να διακινδυνεύεται η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που αφορούν άλλους/τρίτους.

3.1.3 Συγκατάθεση κατόπιν ενημέρωσης και Ελευθερία Συγκατάθεσης

- α) Διασάφηση και συνεχής συζήτηση των επαγγελματικών ενεργειών, μεθόδων και πιθανών συνεπειών των πράξεων του ψυχολόγου, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι ο πελάτης θα δώσει τη συγκατάθεσή του πριν και κατά τη διάρκεια της ψυχολογικής παρέμβασης.
- β) Διασάφηση προς τους πελάτες των διαδικασιών τήρησης αρχείων και σύνταξης εκθέσεων και αναφορών.
- γ) Αναγνώριση ότι μπορεί να υπάρχουν περισσότεροι του ενός πελάτες, οι οποίοι μπορεί να είναι πρώτης και δεύτερης τάξεως πελάτες που έχουν διαφορετικές επαγγελματικές σχέσεις με τον ψυχολόγο, ο οποίος, ως εκ τούτου, έχει μία σειρά ευθυνών.

3.1.4 Αυτοκαθορισμός

- α) Μεγιστοποίηση της αυτονομίας και του αυτοκαθορισμού του πελάτη, που συμπεριλαμβάνει και το γενικό του δικαίωμα να αρχίζει και να διακόπτει την επαγγελματική σχέση με τον ψυχολόγο.
- β) Καθορισμός των ορίων του αυτοκαθορισμού λαμβάνοντας υπ' όψιν παράγοντες όπως το αναπτυξιακό / εξελικτικό στάδιο του πελάτη, η ψυχική υγεία και οι περιορισμοί που ορίζονται από τις νόμιμες διαδικασίες.

3.2 Υπευθυνότητα

3.2.1 Γενική Υπευθυνότητα

Για την ποιότητα και τις συνέπειες των επαγγελματικών δραστηριοτήτων των ψυχολόγων.

3.2.2 Προαγωγή Υψηλών Κριτηρίων

Προαγωγή και διατήρηση υψηλών κριτηρίων επιστημονικής και επαγγελματικής δράσης και απαίτηση από τους ψυχολόγους να οργανώνουν τις δραστηριότητές τους σύμφωνα με τον Κώδικα Ηθικής.

3.2.3 Αποφυγή Βλάβης

Αποφυγή της κακής χρήσης των ψυχολογικών γνώσεων και πρακτικών, και ελαχιστοποίηση της βλάβης που είναι προβλέψιμη αλλά αναπόφευκτη.

3.2.4 Συνέχεια της Φροντίδας

α) Ευθύνη για την αναγκαία συνέχιση της επαγγελματικής φροντίδας των πελατών, η οποία περιλαμβάνει συνεργασία με άλλους επαγγελματίες και κατάλληλη/ανάλογη δραστηριοποίηση σε περίπτωση που ένας ψυχολόγος χρειαστεί να αναστείλει ή να διακόψει /παύσει την ενασχόλησή του.

β) Ευθύνη έναντι του πελάτη, που συνεχίζεται και μετά την επίσημη λήξη της επαγγελματικής σχέσης, σε περίπτωση νέας επαφής με θέματα που απορρέουν εκ της αρχικής επαγγελματικής σχέσης.

3.2.5 Εκτεταμένη Ευθύνη

Ανάληψη της γενικής ευθύνης για επιστημονικές και επαγγελματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων και των κριτηρίων ηθικής για τους εργαζομένους, βοηθούς, εποπτευόμενους και σπουδαστές.

3.2.6 Επίλυση Διλημάτων

Αναγνώριση ότι παρουσιάζονται ηθικά διλήμματα και ότι είναι ευθύνη του ψυχολόγου να αποσαφηνίσει τέτοια διλήμματα και να συμβουλευτεί συναδέλφους και/ή τον εθνικό Σύλλογο, καθώς και να πληροφορήσει άλλους που σχετίζονται με το θέμα για τις απαιτήσεις του Κώδικα Ηθικής.

3.3 Ικανότητα / Επάρκεια

3.3.1 Γνώσεις Ηθικής

Υποχρέωση να διαθέτουν καλή γνώση της ηθικής, συμπεριλαμβανομένου και του Κώδικα Ηθικής, και να εντάσσουν τα ζητήματα ηθικής στην επαγγελματική πρακτική.

3.3.2 Όρια Ικανοτήτων

Υποχρέωση να ασκούν το επάγγελμα εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που προκύπτουν από τις σπουδές και την εμπειρία τους.

3.3.3 Όρια Μεθόδων

α) Υποχρέωση να έχουν επίγνωση των ορίων για τις διαδικασίες των ειδικών έργων, και των ορίων για τα συμπεράσματα που μπορούν να συναχθούν σε διάφορες περιστάσεις και για διαφορετικούς σκοπούς.

β) Υποχρέωση να έχουν επίγνωση και να δρουν μέσα στα πλαίσια της κριτικής ανάπτυξης, από την ψυχολογική κοινότητα, των θεωριών και μεθόδων.

3.3.4 Συνέχιση της Ανάπτυξης

Υποχρέωση να συνεχίζουν την επαγγελματική ανάπτυξη.

3.3.5 Ανικανότητα

Υποχρέωση να μην ασκούν το επάγγελμα, όταν έχει επηρεαστεί αρνητικά (προσωρινά ή μόνιμα) η ικανότητα και η κρίση τους.

3.4 Ακεραιότητα

3.4.1 Αναγνώριση των Επαγγελματικών Περιορισμών

Υποχρέωση να είναι σκεπτικοί και ανοιχτοί στο θέμα των προσωπικών και επαγγελματικών περιορισμών, και μία σύσταση για την επιδίωξη επαγγελματικής συμβουλής και υποστήριξης όταν βρεθούν κάτω από δύσκολες συνθήκες.

3.4.2 Εντιμότητα και Ακρίβεια

α) Ακρίβεια κατά την παρουσίαση των σχετικών προσόντων, σπουδών, εμπειρίας, ικανοτήτων και συνεργασιών.

β) Ακρίβεια κατά την παρουσίαση πληροφοριών και ευθύνη να αναγνωρίζουν και να μην αποκρύπτουν εναλλακτικές υποθέσεις, στοιχεία, ή ερμηνείες.

γ) Εντιμότητα και ακρίβεια αναφορικά με τις οικονομικές προεκτάσεις της επαγγελματικής σχέσης.

δ) Αναγνώριση της ανάγκης για ακρίβεια και των περιορισμών των συμπερασμάτων και κρίσεων, που εκφράζονται στις επαγγελματικές εκθέσεις και κρίσεις.

3.4.3 Ευθύτητα και Ειλικρίνεια

α) Γενική υποχρέωση να παρέχουν πληροφορίες και να αποφεύγουν την παραπλάνηση/ εξαπάτηση κατά την ερευνητική και επαγγελματική πρακτική.

β) Υποχρέωση να μην αποκρύπτουν πληροφορίες ή να μην εμπλέκονται σε ευκαιριακή παραπλάνηση, αν υπάρχουν εναλλακτικές μέθοδοι. Σε περίπτωση που έχει εκδηλωθεί εξαπάτηση, είναι υποχρεωμένοι να ενημερώσουν και να αποκαταστήσουν την αλήθεια.

3.4.4 Σύγκρουση Συμφερόντων και Εκμετάλλευση

α) Επίγνωση των πιθανών προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν από τις διπλές σχέσεις και υποχρέωση αποφυγής τέτοιων σχέσεων, οι οποίες μειώνουν την απαραίτητη επαγγελματική απόσταση ή μπορεί να οδηγήσουν σε σύγκρουση συμφερόντων, ή εκμετάλλευση του πελάτη.

β) Υποχρέωση να μην εκμεταλλεύονται μία επαγγελματική σχέση για την προώθηση προσωπικών ή ιδεολογικών συμφερόντων.

γ) Επίγνωση ότι η σύγκρουση συμφερόντων και η ανισότητα δύναμης σε μία σχέση μπορεί να υφίσταται ακόμα και μετά τον επίσημο τερματισμό της σχέσης, και ότι μπορεί να εξακολουθούν να ισχύουν οι επαγγελματικές ευθύνες.

3.4.5 Πράξεις Συναδέλφων

Υποχρέωση να κάνουν λογική κριτική των επαγγελματικών πράξεων των συναδέλφων, και να αναλαμβάνουν να ενημερώνουν τους συναδέλφους και, αν χρειαστεί, τις σχετικές επαγγελματικές ενώσεις, αν τίθεται ζήτημα αντιδεοντολογικών πράξεων.

Meta-Code of Ethics

Accepted by General Assembly Athens, July 1995

Revised by General Assembly Granada, July 2005

1. Preamble

Psychologists develop a valid and reliable body of knowledge based on research and apply that knowledge to psychological processes and human behaviour in a variety of contexts. In doing so they perform many roles, within such fields as research, education, assessment, therapy, consultancy, and as expert witness to name a few.

They also strive to help the public in developing informed judgements and choices regarding human behaviour, and aspire to use their privileged knowledge to improve the condition of both the individual and society.

The European Federation of Psychologists Associations has a responsibility to ensure that the ethical codes of its member associations are in accord with the following fundamental principles which are intended to provide a general philosophy and guidance to cover all situations encountered by professional psychologists.

National Associations should require their members to continue to develop their awareness of ethical issues, and promote training to ensure this occurs. National Associations should provide consultation and support to members on ethical issues.

The EFPA provides the following guidance for the content of the Ethical Codes of its member Associations. An Association's ethical code should cover all aspects of the professional behaviour of its members. The guidance on Content of Ethical Codes should be read in conjunction with the Ethical Principles.

The Ethical Codes of member Associations should be based upon - and certainly not in conflict with - the Ethical Principles specified below.

National Associations should have procedures to investigate and decide upon complaints against members, and mediation, corrective and disciplinary procedures to determine the action necessary taking into account the nature and seriousness of the complaint.

2 Ethical Principles

2.1 Respect for a Person's Rights and Dignity

Psychologists accord appropriate respect to and promote the development of the fundamental rights, dignity and worth of all people. They respect the rights of individuals to privacy, confidentiality, self-determination and autonomy, consistent with the psychologist's other professional obligations and with the law.

2.2 Competence

Psychologists strive to ensure and maintain high standards of competence in their work. They recognise the boundaries of their particular competencies and the limitations of their expertise. They provide only those services and use only those techniques for which they are qualified by education, training or experience.

2.3 Responsibility

Psychologists are aware of the professional and scientific responsibilities to their clients, to the community, and to the society in which they work and live. Psychologists avoid doing harm and are responsible for their own actions, and assure themselves, as far as possible, that their services are not misused.

2.4 Integrity

Psychologists seek to promote integrity in the science, teaching and practice of psychology. In these activities psychologists are honest, fair and respectful of others. They attempt to clarify for relevant parties the roles they are performing and to function appropriately in accordance with those roles.

3 Content of Ethical Codes of Member Associations

In the following Meta-Code the term 'client' refers to any person, patients, persons in interdependence or organisations with whom psychologists have a professional relationship, including indirect relationships.

Professional psychologists' ethical codes must take the following into account:

- Psychologists' professional behaviour must be considered within a professional role, characterised by the professional relationship.
- Inequalities of knowledge and power always influence psychologists' professional relationships with clients and colleagues.
- The larger the inequality in the professional relationship and the greater the dependency of clients, the heavier is the responsibility of the professional psychologist.
- The responsibilities of psychologists must be considered within the context of the stage of the professional relationship.

Interdependence of the Four Principles

It should be recognised that there will always be strong interdependencies between the four main ethical principles with their specifications.

This means for psychologists that resolving an ethical question or dilemma will require reflection and often dialogue with clients and colleagues, weighing different ethical principles. Making decisions and taking actions are necessary even if there are still conflicting issues.

3.1 Respect for Person's Rights and Dignity

3.1.1 General Respect

- i) Awareness of and respect for the knowledge, insight, experience and areas of expertise of clients, relevant third parties, colleagues, students and the general public.
- ii) Awareness of individual, cultural and role differences including those due to disability, gender, sexual orientation, race, ethnicity, national origin, age, religion, language and socio-economic status.
- iii) Avoidance of practices which are the result of unfair bias and may lead to unjust discrimination.

3.1.2 Privacy and Confidentiality

- i) Restriction of seeking and giving out information to only that required for the professional purpose.
- ii) Adequate storage and handling of information and records, in any form, to ensure confidentiality, including taking reasonable safeguards to make data anonymous when appropriate, and restricting access to reports and records to those who have a legitimate need to know.
- iii) Obligation that clients and others that have a professional relationship are aware of the limitations under the law of the maintenance of confidentiality.
- iv) Obligation when the legal system requires disclosure to provide only that information relevant to the issue in question, and otherwise to maintain confidentiality.
- v) Recognition of the tension that can arise between confidentiality and the protection of a client or other significant third parties.
- vi) Recognition of the rights of clients to have access to records and reports about themselves, and to get necessary assistance and consultation, thus providing adequate and comprehensive information and serving their best interests and that this right to appropriate information be extended to those engaged in other professional relationships e.g. research participants.
- vii) Maintenance of records, and writing of reports, to enable access by a client which safeguards the confidentiality of information relating to others.

3.1.3 Informed Consent and Freedom of Consent

- i) Clarification and continued discussion of the professional actions, procedures and probable consequences of the psychologist's actions to ensure that a client provides informed consent before and during psychological intervention.
- ii) Clarification for clients of procedures on record-keeping and reporting.
- iii) Recognition that there may be more than one client, and that these may be first and second order clients having differing professional relationships with the psychologist, who consequently has a range of responsibilities.

3.1.4 Self-determination

- i) Maximisation of the autonomy of and self-determination by a client, including the general right to engage in, and to end the professional relationship with a psychologist while recognising the need to balance autonomy with dependency and collective actions.
- ii) Specification of the limits of such self-determination taking into account such factors as the client's developmental age, mental health and restrictions set by the legal process.

3.2 Competence

3.2.1 Ethical Awareness

Obligation to have a good knowledge of ethics, including the Ethical Code, and the integration of ethical issues with professional practice.

3.2.2 Limits of Competence

Obligation to practise within the limits of competence derived from education, training and experience.

3.2.3 Limits of Procedures

- i) Obligation to be aware of the limits of procedures for particular tasks, and the limits of conclusions that can be derived in different circumstances and for different purposes.
- ii) Obligation to practise within, and to be aware of the psychological community's critical development of theories and methods.
- iii) Obligation to balance the need for caution when using new methods with a recognition that new areas of practice and methods will continue to emerge and that this is a positive development.

3.2.4 Continuing Development

Obligation to continue professional development.

3.2.5 Incapability

Obligation not to practise when ability or judgement is adversely affected, including temporary problems.

3.3 Responsibility

3.3.1 General Responsibility

- i) For the quality and consequences of the psychologist's professional actions.
- ii) Not to bring the profession into disrepute.

3.3.2 Promotion of High Standards

Promotion and maintenance of high standards of scientific and professional activity, and requirement on psychologists to organise their activities in accord with the Ethical Code.

3.3.3 Avoidance of Harm

- i) Avoidance of the misuse of psychological knowledge or practice, and the minimisation of harm which is foreseeable and unavoidable.
- ii) Recognition of the need for particular care to be taken when undertaking research or making professional judgements of persons who have not given consent.

3.3.4 Continuity of Care

- i) Responsibility for the necessary continuity of professional care of clients, including collaboration with other professionals and appropriate action when a psychologist must suspend or terminate involvement.
- ii) Responsibility towards a client which exists after the formal termination of the professional relationship.

3.3.5 Extended Responsibility

Assumption of general responsibility for the scientific and professional activities, including ethical standards, of employees, assistants, supervisees and students.

3.3.6 Resolving Dilemmas

Recognition that ethical dilemmas occur and responsibility is placed upon the psychologist to clarify such dilemmas and consult colleagues and/or the national Association, and inform relevant others of the demands of the Ethical Code.

3.4 Integrity

3.4.1 Recognition of Professional Limitations

Obligation to be self-reflective and open about personal and professional limitations and a recommendation to seek professional advice and support in difficult situations.

3.4.2 Honesty and Accuracy

- i) Accuracy in representing relevant qualifications, education, experience, competence and affiliations.
- ii) Accuracy in representing information, and responsibility to acknowledge and not to suppress alternative hypotheses, evidence or explanations.
- iii) Honesty and accuracy with regard to any financial implications of the professional relationship.
- iv) Recognition of the need for accuracy and the limitations of conclusions and opinions expressed in professional reports and statements.

3.4.3 Straightforwardness and Openness

- i) General obligation to provide information and avoid deception in research and professional practice.
- ii) Obligation not to withhold information or to engage in temporary deception if there are alternative procedures available. If deception has occurred, there is an obligation to inform and re-establish trust.

3.4.4 Conflict of Interests and Exploitation

- i) Awareness of the problems which may result from dual relationships and an obligation to avoid such dual relationships which reduce the necessary professional distance or may lead to conflict of interests, or exploitation of a client.
- ii) Obligation not to exploit a professional relationship to further personal, religious, political or other ideological interests.

iii) Awareness that conflict of interest and inequality of power in a relationship may still reside after the professional relationship is formally terminated, and that professional responsibilities may still apply.

3.4.5 Actions of Colleagues

Obligation to give a reasonable critique of the professional actions of colleagues, and to take action to inform colleagues and, if appropriate, the relevant professional associations and authorities, if there is a question of unethical action.

3. ΦΕΚ λειτουργίας ΣΔΕΥ-ΕΔΕΑΥ

ΕΔΕΑΥ : ΣΥΣΤΑΣΗ - ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ

(Επιτροπές Διαγνωστικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης)

(Απόσπασμα από ΦΕΚ 315/2014)

Αριθμ. 17812/Γ6

Νόμιμη σύσταση των ΕΔΕΑΥ και καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων των μελών και συντονιστών αυτών.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη τις διατάξεις:

1. του άρθρου 1 του 1566/1985 για το σκοπό της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
2. του άρθρου 1 του 3699/2008 για τις έννοιες και το σκοπό της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης,
3. του ν. 4186/2013 (ΦΕΚ 193Α) για το Νέο Γενικό και Επαγγελματικό Λύκειο,
4. της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Ν. 2101, ΦΕΚ 192Α/1992) που νομικά αποτελεί δεσμευτικό κώδικα για τα δικαιώματα που όλα τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν για την ευημερία στα διάφορα στάδια εξέλιξής τους,
5. της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (Ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88Α/2012) με την οποία ορίζεται ότι τα άτομα με αναπηρίες δεν αποκλείονται από το γενικό εκπαιδευτικό σύστημα βάσει αναπηρίας και ότι παρέχεται σε αυτά η υποστήριξη που απαιτείται, μέσα στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα, προκειμένου να διευκολυνθεί η αποτελεσματική εκπαίδευσή τους και να αναπτυχθεί, με εύλογη προσαρμογή για τις απαιτήσεις του ατόμου, ένα σχολικό περιβάλλον που μεγιστοποιεί την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη, σε ίση βάση με τους άλλους,
6. του άρθρου 39 παρ. 4 του Ν. 4115/2013 (ΦΕΚ 24/τ.Α' 30-1-2013) «Θέματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» με τις οποίες ιδρύθηκαν οι ΕΔΕΑΥ ως πρωτοβάθμιο όργανο για τη διαγνωστική εκπαιδευτική αξιολόγηση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών σε κάθε σχολική μονάδα γενικής εκπαίδευσης,
7. του άρθρου 27 του Ν. 2081/1992 (ΦΕΚ 154 Α'), όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 1 παρ. 2 του Ν.2469/1997 (ΦΕΚ 38 Α').
8. του άρθρου 4 του Ν. 3699/2008 (Α' 199) όπου αναφέρονται οι σχετικές περί των Ειδικών Διαγνωστικών Επιτροπών Αξιολόγησης (ΕΔΕΑ) ρυθμίσεις.
9. του άρθρου 3 ν. 3699/2008 (Α' 199) «Φοίτηση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες»,
10. της υπουργικής απόφασης 27922/Γ6 (ΦΕΚ 449/2007 τ. Β') «Καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων. α) Του εκπαιδευτικού προσωπικού, που υπηρετεί σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής (ΣΜΕΑ) της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ειδικά σχολεία, τμήματα ένταξης), και σε προγράμματα ειδικής αγωγής (παράλληλη στήριξη και παροχή διδασκαλίας στο σπίτι). β) Του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού και του ειδικού βοηθητικού προσωπικού, που υπηρετεί στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης»,
11. της υπουργικής απόφασης 353.1/324/105657/Δ1 (ΦΕΚ 1340/2002 τ. Β') «Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των

συλλόγων των διδασκόντων.» Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΣΚΟΠΟΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΗ ΣΥΣΤΑΣΗ

Άρθρο 1 Σκοπός Οργάνωση

1. Η κατά άρθρο 39 παρ. 4 του Ν. 4115/2013 ιδρυθείσα ΕΔΕΑΥ αποτελεί πρωτοβάθμιο όργανο για τη διαγνωστική εκπαιδευτική αξιολόγηση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών σε κάθε σχολική μονάδα γενικής εκπαίδευσης, συγκροτείται από τον οικείο Διευθυντή Εκπαίδευσης ύστερα από εισήγηση του διευθυντή του Κέντρου Υποστήριξης ΕΑΕ του Σχολικού Δικτύου Εκπαίδευσης και Υποστήριξης (ΣΔΕΥ) στο οποίο ανήκει η σχολική μονάδα και λειτουργεί στο πλαίσιο των σκοπών του Κέντρου Υποστήριξης ΕΑΕ και του ΣΔΕΥ.

Οι ΕΔΕΑΥ αποτελούν ένα νέο καινοτόμο θεσμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος στην οργάνωση της υποστήριξης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή και με αναπηρία και γενικά στην οργάνωση της παροχής της εκπαίδευσης και στη λειτουργία του σχολείου. Στηρίζονται στις νέες αντιλήψεις και τις πρακτικές που επιτάσσουν Διεθνείς Συμβάσεις για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και για την εκπαίδευση των παιδιών (Ν. 2101, ΦΕΚ 192Α/1992) και ιδιαίτερα αυτών με αναπηρία (Ν. 4074/2012, ΦΕΚ 88 Α/2012) και έχουν στόχο τη διεπιστημονική ενίσχυση του σχολείου και του εκπαιδευτικού στο κοινό σχολείο με την ανάπτυξη πρακτικών υποστήριξης και επιπρόσθετων συμπληρωματικών υπηρεσιών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) οι οποίες αποτελούν συστατικό στοιχείο της κοινής εκπαίδευσης.

2. Τα ΣΔΕΥ αποτελούν αποκεντρωμένες αδιαβάθμητες υπηρεσιακές μονάδες της ΕΑΕ, υπάγονται στον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή και έχουν σκοπό:

- α) την προώθηση της συνεργασίας, το συντονισμό του έργου των σχολικών μονάδων και την ενδυνάμωσή τους στην ανταπόκριση στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών τους,
- β) στην ένταξη και συμπερίληψη των μαθητών με αναπηρία στο σχολείο των συνομηλίκων τους και
- γ) στην υποστήριξη των Τμημάτων Ένταξης (ΤΕ), της παράλληλης στήριξης συνεκπαίδευσης και των μαθητών στους οποίους εφαρμόζεται κατ' οίκον διδασκαλία.

Άρθρο 2 Νόμιμη Σύσταση Πρωτόκολλο Συνεργασίας

Οι ΕΔΕΑΥ συγκροτούνται από το διευθυντή της ΣΜΕΑΕ, ο οποίος τελεί χρέη Συντονιστή σύμφωνα με αυτά που προβλέπονται στο άρθρο 39 του Ν. 4115/2013.

Κάθε ΕΔΕΑΥ αποτελείται από:

- α) Το/τη διευθυντή/ντρια της Σχολικής Μονάδας που τελεί χρέη Προέδρου με αναπληρωτή το νόμιμο αναπληρωτή του στα καθήκοντά του ως διευθυντή,
- β) Τους/τις Εκπαιδευτικούς Ειδικής Αγωγής της Σχολικής Μονάδας, σύμφωνα με την παράγραφο ββ του άρθρου 39 του Ν. 4115/2013.
- γ) Τον/την Ψυχολόγο σύμφωνα με την παράγραφο γγ του άρθρου 39 του Ν. 4115/2013.
- δ) Τον/την Κοινωνικό Λειτουργό, σύμφωνα με την παράγραφο δδ του άρθρου 39 του Ν. 4115/2013.

Στις συνεδριάσεις της ΕΔΕΑΥ μπορεί να καλείται και ο υπεύθυνος εκπαιδευτικός του τμήματος στο οποίο φοιτά ο μαθητής που έχει ανάγκη υποστήριξης. Γραμματέας ορίζεται ο γραμματέας της σχολικής μονάδας και ελλείψει αυτού εκπαιδευτικός που υπηρετεί σε αυτή. Για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις της ΕΔΕΑΥ δεν καταβάλλεται αποζημίωση στα μέλη της.

1. Το προσωπικό της ΕΔΕΑΥ δραστηριοποιείται στο πλαίσιο της διαδικασίας της διαγνωστικής εκπαιδευτικής αξιολόγησης στο σχολείο της με στόχο την υποστήριξή του α) στην αντιμετώπιση των δυσκολιών ή εμποδίων και επίλυση των προβλημάτων εκπαίδευσης και την ανταπόκριση στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μαθητών και β) στην ανάπτυξη ενός σχολείου για όλους τους μαθητές χωρίς διακρίσεις.
 2. Το κάθε μέλος ασκεί ατομικό έργο στο πλαίσιο του διακριτού ρόλου, των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων της ειδικότητάς του όπως αυτά καθορίζονται στα επόμενα άρθρα του παρόντος κανονισμού, συμμετέχει σε υποομάδες συνεργασίας και κοινών δράσεων σύμφωνα με προτεραιότητες που καθορίζει η ΕΔΕΑΥ και συμμετέχει στις συνεδριάσεις της ΕΔΕΑΥ ως συλλογικής διεπιστημονικής ομάδας σε θέματα που απασχολούν το σχολείο και ως διοικητικού οργάνου.
 3. Για τα γενικότερα υπηρεσιακά θέματα του προσωπικού των ΕΔΕΑΥ ακολουθούνται οι διατάξεις για το προσωπικό της σχολικής μονάδας όπου είναι τοποθετημένοι. Απαλλάσσονται από συμμετοχή σε εφημερίες ή άλλα διοικητικά καθήκοντα στην σχολική μονάδα τους που παρεμποδίζουν το έργο τους στην ΕΔΕΑΥ.
 4. Η λειτουργία της ΕΔΕΑΥ αποτυπώνεται σε ένα ωρολόγιο εβδομαδιαίο πρόγραμμα το οποίο συστήνεται σύμφωνα με τις προβλεπόμενες για τις Σχολικές Μονάδες οργανωτικές διατάξεις και κατά ακολουθία ενός πρωτόκολλου συνεργασίας που καθορίζεται στην παρούσα.
5. Το Πρωτόκολλο Συνεργασίας για τη σύσταση του ωρολογίου προγράμματος της ΕΔΕΑΥ έχει ως εξής:
- α) Ο Διευθυντής της Σχολικής Μονάδας και Πρόεδρος της ΕΔΕΑΥ, κατά την έναρξη της σχολικής περιόδου, συγκαλεί Σύλλογο Διδασκόντων με θέμα «Ορισμός προτεραιοτήτων στις ανάγκες των μαθητών της σχολικής μονάδας που θα εξυπηρετήσει η ΕΔΕΑΥ».
 - β) Ο Διευθυντής της Σχολικής Μονάδας ενημερώνει το/τη Σχολικό Σύμβουλο Γενικής Αγωγής ή Παιδαγωγικής Ευθύνης που μπορεί να παρίσταται και να συμμετάσχει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του/της.
 - γ) Παρουσιάζεται εισήγηση από τους Εκπαιδευτικούς Ειδικής αγωγής και Εκπαίδευσης της σχολικής μονάδας η οποία έχει καταρτιστεί σε συνεργασία με το σύνολο των εκπαιδευτικών.
 - δ) Καταρτίζεται πρακτικό το οποίο υποβάλει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας στο Διευθυντή της ΣΜΕΑΕ και συντονιστή των ΕΔΕΑΥ του σχολικού δικτύου.
 - ε) Ο Συντονιστής του Κέντρου Υποστήριξης ΕΑΕ του ΣΔΕΥ μετά από πρόσκληση, καλεί τους προέδρους των ΕΔΕΑΥ όλων των σχολικών μονάδων του ΣΔΕΥ και συνεδριάζουν στην αρχή του σχολικού έτους και τουλάχιστον μια φορά κάθε τρίμηνο, με θέμα τον προγραμματισμό, τη συνεργασία, το συντονισμό και την κριτική αποτίμηση της προόδου υλοποίησης των σκοπών τους.
 - στ) Στην πρώτη συνεδρίαση καθορίζεται το ετήσιο πρόγραμμα κάθε ΕΔΕΑΥ και διαμορφώνεται το τριμηνιαίο σχέδιο δράσης υλοποίησής του, το οποίο αναθεωρείται εφόσον χρειάζεται ή επικυρώνεται στη συνεδρίαση κάθε τριμήνου.
 - ζ) Το ωρολόγιο πρόγραμμα της ΕΔΕΑΥ αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συνολικού ετήσιου προγραμματισμού της ΣΜΕΑΕ.
 - η) Το τελικό ωρολόγιο πρόγραμμα της ΕΔΕΑΥ θεωρείται από το Σχολικό Σύμβουλο Ειδικής Αγωγής της Σχολικής Δίκτυος και εγκρίνεται από το Διευθυντή Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης που ανήκει το Κέντρο Στήριξης.

Άρθρο 3 Γενικές Αρμοδιότητες

Η Ε.Δ.Ε.Α.Υ. έχει, σύμφωνα και με τις διατάξεις του άρθρου 39, παράγραφο 4ε του Ν. 4125/2013 τις εξής αρμοδιότητες:

- α) Διενεργεί αξιολόγηση για τη διάγνωση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών του σχολικού δικτύου.
- β) Διαμορφώνει πρόγραμμα διαφοροποιημένης διδασκαλίας για μαθητές με διαπιστωμένη δυσκολία μάθησης ή και συμπεριφοράς σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της τάξης στην οποία φοιτά ο μαθητής.
- γ) Πραγματοποιεί συνεργατική διεπιστημονική αντιμετώπιση των δυσκολιών του μαθητή μέσα στη γενική σχολική τάξη του με τα μέσα και τους πόρους που είναι διαθέσιμοι στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινότητα για επιπρόσθετες παρεμβάσεις και παραπέμπει μαθητές που χρειάζονται υποστήριξη από ειδικές δημόσιες εξωσχολικές Υπηρεσίες. Σε περίπτωση που προκύπτουν σαφείς ενδείξεις προβλημάτων ψυχικής υγείας ή παιδικής κακοποίησης ή γονεϊκής παραμέλησης συνεργάζεται με ΙΠΔ ή άλλες ιατρικές ή ψυχολογικές δημόσιες Υπηρεσίες της περιοχής της, με κοινωνικές Υπηρεσίες και με τις αρμόδιες δικαστικές Αρχές.
- δ) Διαμορφώνει προγράμματα προσχολικής πρώιμης παρέμβασης σε συνεργασία με παιδιατρικές υπηρεσίες ή ΙΠΔ της περιοχής αρμοδιότητάς της και οργανώνει ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα για γονείς με παιδιά ηλικίας έως έξι (6) ετών σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες του οικείου Δήμου.
- ε) Παρακολουθεί την εφαρμογή του Ατομικού Τριμηνιαίου Προγράμματος Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης.
- στ) Συντονίζει και παρακολουθεί τις δράσεις κοινωνικής στήριξης του μαθητή και της οικογένειάς του και συνεργάζεται με τις κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου και άλλους αρμόδιους Φορείς.
- ζ) Υποστηρίζει τις σχολικές μονάδες κατά τη μετεγγραφή των μαθητών, τους τελειόφοιτους με αναπηρία, καθώς και τους απόφοιτους με αναπηρία.
- η) Παραπέμπει μαθητές που χρειάζονται γνωμάτευση από το ΚΕΔΔΥ όταν συνεχίζουν, παρά την υποστήριξη στο σχολείο τους, να έχουν δυσκολίες μάθησης ή συμπεριφοράς ή ένταξης στο σχολικό περιβάλλον. Για την παραπομπή απαιτείται η τεκμηριωμένη εισήγηση του συλλόγου των διδασκόντων που προβλέπεται στο τρίτο εδάφιο της περίπτωσης δ'. Στην παραπεμπτική απόφαση βεβαιώνεται ότι έγιναν όλες οι αναγκαίες υποστηρικτικές παρεμβάσεις από το σχολείο του μαθητή, την ΕΔΕΑΥ και τους Σχολικούς Συμβούλους γενικής εκπαίδευσης και το Σύμβουλο ΕΑΕ και συνοδεύεται από έκθεση του ψυχολόγου της ΕΔΕΑΥ σχετικά με το ψυχολογικό προφίλ του μαθητή και τους τομείς περαιτέρω διερεύνησης και γνωμάτευσης, με βάση την επεξεργασία των δεδομένων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης. Όλες οι περιπτώσεις μαθητών που φοιτούν σε σχολικές μονάδες που έχουν ενταχθεί σε ΣΔΕΥ, καθώς και τα συναφή αιτήματα των γονέων εξετάζονται από το οικείο ΚΕΔΔΥ αποκλειστικά και μόνο κατόπιν παραπομπής της οικείας ΕΔΕΑΥ.
- θ) Σχεδιάζει και εφαρμόζει κοινές δραστηριότητες για μαθητές με αναπηρία που φοιτούν σε ΣΜΕΑΕ και μαθητές χωρίς αναπηρία που φοιτούν στο γενικό σχολείο.
- ι) Εφαρμόζει το Ατομικό Τριμηνιαίο Πρόγραμμα Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης του μαθητή καθώς και τις οδηγίες ή το Εξατομικευμένο Πρόγραμμα που προτείνονται από το ΚΕΔΔΥ στην περίπτωση που ο μαθητής έχει ήδη γνωμάτευση.

Άρθρο 4 Τρόπος λειτουργίας των Ε.Δ.Ε.Α.Υ

1. Το προσωπικό των Ε.Δ.Ε.Α.Υ., εκπαιδευτικό και ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό, καθώς και τα στελέχη διοίκησης και εποπτείας των σχολικών μονάδων δραστηριοποιούνται ως: α. Μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων της Σχολικής Μονάδας στην οποία υπηρετούν και κατά ακολουθία των προβλεπόμενων διατάξεων. β. Μέλη της Διεπιστημονικής Ομάδας ΕΔΕΑΥ και κατά ακολουθία των προβλεπόμενων δια της παρούσης.

2. Τα μέλη ΕΕΠ, ως μέλη του συλλογικού διοικητικού οργάνου της σχολικής μονάδας συμμετέχουν σε τακτές ή έκτακτες συνεδριάσεις υπό την προεδρία του διευθυντή της ΣΜΕΑΕ από την οποία συντονίζονται, προκειμένου να ρυθμιστούν θέματα προγραμματισμού των δραστηριοτήτων της ΣΜΕΑΕ, να αναζητηθούν και εφαρμοστούν τρόποι και μέτρα για την κάλυψη των ειδικών αναγκών της ΣΜΕΑΕ και της Σχολικής Δίκτυος στην οποία δραστηριοποιούνται.

3. Ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας ΕΔΕΑΥ, συμμετέχουν σε καθορισμένες από το ωρολόγιο πρόγραμμα λειτουργίας τους συνεδριάσεις για την εφαρμογή των αρμοδιοτήτων και καθηκόντων που προβλέπονται στην παρούσα (σύσταση του Ατομικού Τριμηνιαίου Προγράμματος Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης, αξιολογικές διαδικασίες, λήψη αποφάσεων). Η συχνότητα των συνεδριάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/4 του συνολικού χρόνου του ωρολογίου προγράμματος.

4. Ο/Η Πρόεδρος της Ε.Δ.Ε.Α.Υ. και τα μέλη της, εκπαιδευτικό και ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό, προσφέρουν ατομικά τις υπηρεσίες τους, όπως αυτές καθορίζονται στο Κεφάλαιο 2 Καθήκοντα και Αρμοδιότητας της παρούσας απόφασης.

5. Για τα γενικότερα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του προσωπικού των Ε.Δ.Ε.Α.Υ. εφαρμόζονται οι διατάξεις του δημοσιοϋπαλληλικού κώδικα.

6. Το ωράριο λειτουργίας της Ε.Δ.Ε.Α.Υ. ακολουθεί το ωράριο λειτουργίας της Σχολικής Μονάδας στην οποία προσφέρει υπηρεσίες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τα μέλη του ΕΕΠ θα μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και απογευματινές ώρες για υποστήριξη της οικογένειας, μετά από απόφαση που θα αποτυπώνεται στο Ατομικό Τριμηνιαίο Πρόγραμμα Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης. Σε κάθε περίπτωση δεν παραβιάζεται το προβλεπόμενο εργασιακό ωράριο.

Άρθρο 5 Γενικές Αρχές λειτουργίας των Ε.Δ.Ε.Α.Υ.

1. Όλες οι πράξεις, ενέργειες και εισηγήσεις της Ε.Δ.Ε.Α.Υ. έχουν εκπαιδευτικό προσανατολισμό. Αποσκοπούν στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και στη βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων τους.

2. Όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται διεπιστημονικά και υπό την αιγίδα του Προέδρου της ΕΔΕΑΥ, ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο 39 του Ν. 4115/2013 δεν έχει δικαίωμα ψήφου. Ειδικότερα κάθε Ε.Δ.Ε.Α.Υ. οργανώνει τις δραστηριότητές της γύρω από τους άξονες:

α) Διαγνωστική Αξιολόγηση (άρθρο 39, παρ. 4, εδαφ. ε-αα, Ν.4125/2013) των μαθητών που έχουν υποδειχθεί κατόπιν του πρωτοκόλλου συνεργασίας που αναφέρεται στο παρόν, ΚΕΦ Α', άρθρο 2 Συγκρότηση ΕΔΕΑΥ και περιλαμβάνει:

- Τη διαδικασία αξιολόγησης, συγκέντρωσης των αναγκαίων πληροφοριών από το κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον, χορήγησης ορισμένων δοκιμασιών για τον εντοπισμό των εκπαιδευτικών, ψυχολογικών και κοινωνικών αναγκών του μαθητή, συμπεριλαμβανομένης της παρατήρησης στην τάξη και την καταγραφής παρατηρήσεων από τον/την υπεύθυνο/η της τάξης εκπαιδευτικό.
- Την παρακολούθηση της πορείας του μαθητή με συναντήσεις συνεργασίας με τους γονείς, το εμπλεκόμενο προσωπικό και τη λήψη περαιτέρω αποφάσεων.

β) Διαμόρφωση του προγράμματος διαφοροποιημένης διδασκαλίας (άρθρο 39, παρ. 4, εδαφ. ε-ββ, Ν.4125/2013) που περιλαμβάνει:

- Την αξιοποίηση των δεδομένων της διαγνωστικής αξιολόγησης ώστε να καθορίζονται οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι, η διαδικασία, η συνάφεια με το αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα της τάξης και οι παρεμβάσεις στην οικογένεια ή στη σχολική κοινότητα.

- Τη σύσταση, την εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση του Ατομικού Τριμηνιαίου Προγράμματος Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης.
- Τη μέριμνα και την εφαρμογή των οδηγιών όταν ο μαθητής έχει γνωμάτευση από ΚΕΔΔΥ και δίνονται οδηγίες.

γ) Πραγματοποίηση συνεργατικής διεπιστημονικής αντιμετώπισης (άρθρο 39, παρ. 4, εδαφ. ε-γγ, Ν. 4125/2013) που περιλαμβάνει:

- Την από κοινού απόφαση για τη διαμόρφωση του ωρολογίου προγράμματος και τον εξατομικευμένων παρεμβάσεων στην τάξη, στην οικογένεια, στη πιθανή υποστήριξη από άλλους φορείς, στην περαιτέρω παραπομπή.
- Την από κοινού δημιουργία του portfolio με τα παραπάνω δεδομένα, τις εργασίες του μαθητή και φύλλα αξιολόγησης, τα πορίσματα από τις συναντήσεις αξιολόγησης και τα σχόλια από συνεργασίες ώστε να καταγράφεται η πρόοδος του μαθητή και του προγράμματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΕΔΕΑΥ

Άρθρο 1 Γενικές αρχές

Όλα τα μέλη της ΕΔΕΑΥ

1. Συνεργάζονται με το προσωπικό του σχολείου για την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας και την προώθηση του εκπαιδευτικού έργου συνολικά.
2. Ασκούν τα καθήκοντά τους παράλληλα με το διδακτικό έργο των εκπαιδευτικών, σε ιδιαίτερο χώρο ή μέσα στην τάξη, όταν χρειάζεται, σε προγραμματισμένη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της τάξης, στο χώρο προαυλισμού αλλά και στις προγραμματισμένες εξωσχολικές δραστηριότητες της σχολικής μονάδας. Σε καμιά, όμως, περίπτωση δεν υποκαθιστούν τους εκπαιδευτικούς – υπεύθυνους της τάξης.
3. Ενημερώνουν συστηματικά τον ατομικό φάκελο του κάθε μαθητή και σε προγραμματισμένες συνεργασίες ανταλλάσσουν απόψεις με το λοιπό εκπαιδευτικό και ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, τηρώντας πάντοτε τις σχετικές με το επαγγελματικό απόρρητο διατάξεις, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 16 του ν. 1143/81.
4. Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σεβόμενοι τον κώδικα δεοντολογίας της ειδικότητάς τους και σύμφωνα με τις διατάξεις τις ισχύουσας νομοθεσίας.
5. Υποβάλλουν το ωρολόγιο πρόγραμμα των δραστηριοτήτων κατόπιν του αποτελέσματος του πρωτοκόλλου συνεργασίας που ορίζεται στο Κεφάλαιο Α, άρθρο 2 του παρόντος.
6. Μετέχουν υποχρεωτικά σε όλες τις προγραμματισμένες εκδηλώσεις της σχολικής μονάδας.
7. Τα μέλη ΕΕΠ μετέχουν, όποτε τους καλεί ο Συντονιστής και Διευθυντής του Κέντρου Στήριξης, στις συνεδριάσεις του συλλόγου διδασκόντων της ΣΜΕΑΕ στην οποία υπάγονται.
8. Προφυλάσσουν και παραδίδουν στο τέλος του σχολικού έτους στο Συντονιστή τον ειδικό εξοπλισμό του έργου το οποίο αποτελεί περιουσία του Κέντρου Υποστήριξης ΕΑΕ.

Άρθρο 2 Καθήκοντα και αρμοδιότητες Συντονιστή των ΕΔΕΑΥ

Ο/Η Διευθυντής/ντρια της ΣΜΕΑΕ στην οποία εδρεύουν οι ΕΔΕΑΥ (ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΑΕ) ορίζεται ως ο Συντονιστής του προγράμματος με τα εξής καθήκοντα και αρμοδιότητες, πέραν των οριζόμενων από τον Κανονισμό Λειτουργίας των ΣΜΕΑΕ:

1. Επιβλέπει και συντονίζει το έργο του προσωπικού των ΕΔΕΑΥ εξασφαλίζοντας την απρόσκοπτη λειτουργία κατ' αρχήν της ΣΜΕΑΕ και στη συνέχεια όλου του σχολικού δικτύου με την σύμφωνη γνώμη του Διευθυντή Εκπαίδευσης.
2. Συντονίζει τις ενέργειες των Διευθυντών των Σχολικών Μονάδων της Ενότητάς του ώστε να συσταθεί το Ωρολόγιο Πρόγραμμα των ΕΔΕΑΥ.
3. Προσκαλεί και συμπράττει με τους/τις Διευθυντές/ ντριες των Σχολικών Μονάδων της Ενότητάς τους αν παραστεί ανάγκη για το συντονισμό του έργου των ΕΔΕΑΥ.
4. Κατόπιν σχετικών εισηγήσεων από τους/τις Διευθυντές/ντριες των Σχολικών Μονάδων της Ενότητάς του/ της καταρτίζει το ετήσιο ωρολόγιο πρόγραμμα των ΕΔΕΑΥ που συντονίζει.
5. Υποβάλλει για θεώρηση στο/στη Σχολικό Σύμβουλο Ειδικής Αγωγής, σε τρία αντίγραφα, το ωρολόγιο πρόγραμμα των ΕΔΕΑΥ και η τελική έγκριση του προγράμματος δίνεται από το/τη Διευθυντή/ντρια Εκπαίδευσης.
6. Συνεργάζονται με τον/την Σχολικό Σύμβουλο ΕΑΕ και τον/την Προϊστάμενο του οικείου ΚΕΔΔΥ σε όλες τις φάσεις του προγράμματος και όπου κριθεί απαραίτητο για την επιτυχή εφαρμογή του θεσμού και την αποτελεσματικότερη υποστήριξη του σχολικού δικτύου.

Άρθρο 3 Καθήκοντα και αρμοδιότητες Προέδρου της ΕΔΕΑΥ

1. Πρόεδρος της ΕΔΕΑΥ είναι ο Διευθυντής της Σχολικής Μονάδας στην οποία προσφέρει τις υπηρεσίες της, ο οποίος συντονίζει την διαδικασία της συνεδρίασης της ΕΔΕΑΥ.
2. Υποβάλλει για θεώρηση το ωρολόγιο πρόγραμμα της ΕΔΕΑΥ στο Συντονιστή με την έναρξη του σχολικού έτους σε τρία αντίτυπα και τον ενημερώνει για βασικές αλλαγές και τροποποιήσεις του προγράμματος, που ενδεχομένως θα προκύψουν κατά την εφαρμογή του.
3. Συνεργάζεται με το Συντονιστή των ΕΔΕΑΥ για την κατάρτιση του ωρολογίου προγράμματος της ΕΔΕΑΥ.
4. Συνεργάζεται με τον/την Σχολικό Σύμβουλο ΕΑΕ, Σχολικό Σύμβουλο Γενικής Αγωγής ή Παιδαγωγικής Ευθύνης της Μονάδας του σε όλες τις φάσεις του προγράμματος.
5. Συγκαλεί συνεδρίαση Συλλόγου Διδασκόντων ώστε να καταρτιστεί το πρακτικό των προτεραιοτήτων.
6. Διευκολύνει και συντονίζει το έργο του/της Εκπαιδευτικού ΕΑΕ ώστε να καταρτιστεί μια λειτουργική εισήγηση για τις ανάγκες που θα καλύψει η ΕΔΕΑΥ.
7. Προεδρεύει στις συνεδριάσεις της διεπιστημονικής ομάδας για την κατάρτιση του Ατομικού Προγράμματος Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης, χωρίς δικαίωμα ψήφου, σύμφωνα με το άρθρο 39 του Ν. 4115/2013
8. Εποπτεύει, διευκολύνει, υποστηρίζει το έργο της ΕΔΕΑΥ.
9. Εγκρίνει τις μετακινήσεις, ορίζει τις συναντήσεις με την οικογένεια και αποτελεί το πρόσωπο επαφής της ΕΔΕΑΥ για τη συνοδεία μαθητή ή οικογένειας σε άλλο φορέα.
10. Τηρεί το αρχείο της ΕΔΕΑΥ στο γραφείο του.
11. Υπογράφει και σφραγίζει το Ατομικό Πρόγραμμα Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης και τα παραπεμπτικά έντυπα της ΕΔΕΑΥ.

12. Τηρεί το παρουσιολόγιο του προσωπικού της ΕΔΕΑΥ.

13. Συνεργάζεται με τον/την Προϊστάμενο του οικείου ΚΕΔΔΥ, όπου κριθεί απαραίτητο.

14. Υποβάλλει στο Συντονιστή με τη λήξη του σχολικού έτους, την ετήσια έκθεση λειτουργίας της ΕΔΕΑΥ η οποία παραμένει στο αρχείο της ΣΜΕΑΕ.

Άρθρο 4 Καθήκοντα και αρμοδιότητες Εκπαιδευτικού ΕΑΕ της ΕΔΕΑΥ

1. Ο/Η εκπαιδευτικός ΕΑΕ της προσχολικής ή της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέλος της ΕΔΕΑΥ, πέραν των αρμοδιοτήτων και καθηκόντων του ως εκπαιδευτικού ΕΑΕ, έχει στο σχολείο και ρόλο συμβουλευτικής υποστήριξης για τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και για θέματα εξατομίκευσης και προσαρμογής της μορφής διδασκαλίας στις ανάγκες του μαθητή με αναπηρία.

2. Ο/Η εκπαιδευτικός ΕΑΕ της ΕΔΕΑΥ, πέραν των καθηκόντων του όπως ορίζονται από το Καθηκοντολόγιο (Υ.Α. 27922/Γ6, ΦΕΚ 449/2007/Β), έχει την αρμοδιότητα να υποστηρίζει με τις υπηρεσίες του την ΕΔΕΑΥ ως μέλος της διεπιστημονικής ομάδας.

3. Συνεργάζεται με το Διευθυντή, το Σχολικό Σύμβουλο Ειδικής Αγωγής και το σύμβουλο Γενικής Αγωγής ή παιδαγωγικής ευθύνης της σχολικής του μονάδας, καθώς και το λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό για την ανίχνευση, τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών της σχολικής τους μονάδας ώστε να προετοιμάσει την εισήγηση για την κατάρτιση του ωρολογίου προγράμματος της ΕΔΕΑΥ συνολικά.

4. Εισηγείται στην ΕΔΕΑΥ θέματα εναλλακτικών διδακτικών προσεγγίσεων στην τάξη και ειδικής εξατομικευμένης υποστήριξης ΕΑΕ (π.χ. προσαρμογή ή εμπλουτισμό του διδακτέου προγράμματος, οργάνωσης της διδασκαλίας στην τάξη, ειδικού εξοπλισμού και βοηθημάτων, διαχείρισης της τάξης, τρόπου αξιολόγησης του μαθητή) ή σχεδιασμού προγράμματος διαφοροποιημένης διδασκαλίας για διευκόλυνση ή ενίσχυση της διδασκαλίας και της μάθησης και της συμμετοχής του μαθητή στις σχολικές δραστηριότητες.

5. Προκειμένου να εισηγηθεί την ένταξη μαθητών στο πρόγραμμα της ΕΔΕΑΥ λαμβάνει υπόψη:

- τη σοβαρότητα των εκπαιδευτικών αναγκών,
- τη λειτουργία του Τ.Ε.
- την ανάγκη για εξατομικευμένη υποστήριξη στους κοινωνικούς και συναισθηματικούς τομείς της προόδου του μαθητή
- την ανάγκη για παρέμβαση σε θέματα συγκρούσεων και σε κατάσταση κρίσης στη σχολική μονάδα.

6. Διενεργεί την εκπαιδευτική αξιολόγηση σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της τάξης. Συνεργάζεται με τον εκπαιδευτικό της τάξης του μαθητή στη συγκέντρωση στοιχείων για τα μαθησιακά κενά του μαθητή και το εκπαιδευτικό ιστορικό, τις δυσκολίες κατά τη διδασκαλία ή τη μάθηση.

7. Στην εκπαιδευτική αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνονται:

- Η ικανότητα του μαθητή να προσαρμόζεται στο σχολικό πρόγραμμα και να ακολουθεί το ρυθμό της τάξης του.
- Η σχολική και ευρύτερη γνώση του μαθητή.
- Οι δεξιότητες (σχολικές, γνωστικές, επικοινωνιακές, κοινωνικές και αυτοεξυπηρέτησης), καθώς και το φάσμα των ικανοτήτων και των ενδιαφερόντων του μαθητή.
- Τα προγράμματα και τις εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που έχει παρακολουθήσει ο μαθητής.
- Οι δοκιμασίες, σε μη τυποποιημένη μορφή, για τον προσδιορισμό των δεξιοτήτων και ικανοτήτων, καθώς και της σχολικής γνώσης του μαθητή, ανάλογα με τη σχολική του ηλικία ή το ατομικό του προφίλ.
- Πρωτόκολλα παρατήρησης του μαθητή στην τάξη κατά την ώρα διδασκαλίας.
- Εργασίες και άλλες παρατηρήσεις που παρέχονται από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς της τάξης του.

8. Συνεργάζεται με τον εκπαιδευτικό της τάξης και παρέχει όλη την αναγκαία υποστήριξη σε εκπαιδευτικό υλικό ώστε να εφαρμόζεται το Ατομικό Τριμηνιαίο Πρόγραμμα Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης του μαθητή.

9. Μεριμνά για την τακτική ενημέρωση του ατομικού φακέλου του κάθε μαθητή με τις εργασίες του, τις δοκιμασίες και τα φύλλα αξιολόγησης, ο οποίος φυλάσσεται σε ασφαλή χώρο με ευθύνη του διευθυντή του σχολείου.

Άρθρο 5 Καθήκοντα και αρμοδιότητες Κοινωνικού Λειτουργού των ΕΔΕΑΥ

1. Ο/Η Κοινωνικός Λειτουργός μέλος της ΕΔΕΑΥ έχει αρμοδιότητα για θέματα εφαρμογής της κοινωνικής εργασίας και προσφοράς υποστηρικτικών υπηρεσιών με σκοπό

α) την πρόληψη ή την αντιμετώπιση ανθρωπίνων αναγκών και κοινωνικών προβλημάτων, την άμβλυνση ή/και επίλυση διαπροσωπικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και συναφών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα άτομα (οι μαθητές και οι οικογένειες τους) και επηρεάζουν αρνητικά τη ζωή τους και

β) στην αλλαγή των παραγόντων και των συνθηκών της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής των μαθητών ώστε να βελτιωθεί η κοινωνική λειτουργία της οικογένειας και των μελών της, να ενδυναμώσουν ή να αποκαταστήσουν την ικανότητα κάλυψης των αναγκών τους και εκπλήρωσης του ρόλου ανατροφής, φροντίδας και προστασίας των παιδιών τους.

2. Ο/Η Κοινωνικός Λειτουργός της ΕΔΕΑΥ εστιάζεται ιδιαίτερα:

α) σε κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτισμικούς, περιβαλλοντικούς και οικογενειακούς παράγοντες που εμποδίζουν την πρόσβαση στο σχολείο, επηρεάζουν την ομαλή σχολική φοίτηση, τη μελέτη στο σπίτι, τη συμμετοχή στη μάθηση και σχολική επίδοση των μαθητών,

β) σε παράγοντες στο περιβάλλον της οικογένειας και της εξωσχολικής ζωής που προκαλούν διακρίσεις, εμπόδια, ανισότητα και αδικίες σε βάρος των δικαιωμάτων των μαθητών με αναπηρία ή άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τους παραμελούν, περιθωριοποιούν ή αποκλείουν, με βάση την αναπηρία ή τη διαφορά, από ευκαιρίες συμμετοχής σε κοινωνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες με συνομηλίκους ή και ενήλικες, και

γ) στην ανάπτυξη ενός εξωσχολικού περιβάλλοντος και μιας κοινότητας στην περιοχή ζωής του μαθητή με βάση τις αρχές της συμπερίληψης, της κοινωνικής δικαιοσύνης και κοινωνικής αλληλεγγύης στην κάλυψη αναγκών φροντίδας και προστασίας των παιδιών.

3. Συνεργάζεται με τα άλλα μέλη της ΕΔΕΑΥ για τη σύνταξη του Ατομικού Τριμηνιαίου Προγράμματος Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης του κάθε μαθητή.

4. Συντάσσει το κοινωνικό ιστορικό του μαθητή, που πρόκειται να ενταχθεί στην ΕΔΕΑΥ σε συνεργασία με τους γονείς. Υποστηρίζει την οικογένεια στις ειδικές ανάγκες της για την καλύτερη προσαρμογή του μαθητή στο σχολικό πλαίσιο.

5. Στηρίζει συστηματικά και προγραμματισμένα, σε ατομική και ομαδική βάση, τους μαθητές, που αντιμετωπίζουν προσωπικά ή άλλου είδους προβλήματα.

6. Προετοιμάζει αυτούς που πρόκειται να αποφοιτήσουν και συνεργάζονται με τον επαγγελματικό σύμβουλο και τις αρμόδιες υπηρεσίες για την κοινωνική ή εργασιακή αποκατάστασή, ενισχύοντάς τους όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά.

7. Συνεργάζεται με την οικογένεια (γονείς, αδέρφια, ευρύτερη οικογένεια), με στόχο τη θετική τους στάση στο πρόβλημα του μαθητή, τη βελτίωση της ποιότητας της καθημερινής συμβίωσης και την αντιμετώπιση προβλημάτων προσωπικής ή κοινωνικής φύσης. Για την επίτευξη των σκοπών αυτών χρησιμοποιεί και τις τρεις μεθόδους κοινωνικής εργασίας, με άτομα, ομάδες και κοινότητα.

8. Ενημερώνει, διασυνδέει και διευκολύνει την οικογένεια στην επικοινωνία της με τους αρμόδιους φορείς παροχής κοινωνικών επιδομάτων, υπηρεσιών υποστήριξης, ανακούφισης οικογενειών με άτομο με αναπηρία.

Μπορεί να συνοδεύει το μαθητή με ειδικές ανάγκες και την οικογένειά του κατά την επαφή με αρμόδιους φορείς, όταν χρειάζεται, ιδίως σε έκτακτες ανάγκες.

9. Σε περίπτωση που προκύπτουν σαφείς ενδείξεις οικογενειακής παραμέλησης ή κακοποίησης ή άλλων σοβαρών προβλημάτων συνεργάζεται με αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες του οικείου Δήμου και τις αρμόδιες δικαστικές αρχές.

10. Ενημερώνει τον ατομικό φάκελο του μαθητή που τηρείται στο αρχείο του σχολείου με την έκθεση κοινωνικού ιστορικού, η οποία συντάσσεται από τον κοινωνικό λειτουργό, περιγράφονται οι παράγοντες, οι οποίοι άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν την ομαλή προσαρμογή του μαθητή στο περιβάλλον του και την γενική του εξέλιξη.

11. Α) Για τη σύνταξη του κοινωνικού ιστορικού απαιτείται: α) η συγκέντρωση των κοινωνικών δεδομένων, βάσει συγκεκριμένων κοινωνικών κριτηρίων (επάγγελμα γονέων, υποαπασχόληση ή ανεργία, μορφωτικό επίπεδο, ηλικία γονέων, τόπος κατοικίας, οικονομική κατάσταση της οικογένειας, αριθμός μελών, ύπαρξη διευρυμένης οικογένειας, σοβαρή ασθένεια ή θάνατος γονέα ή άλλου μέλους κ.λπ.).

Β) Η συγκέντρωση των στοιχείων της έκθεσης του κοινωνικού ιστορικού γίνεται: α) με ατομικές συνεντεύξεις με το γονέα και τα άλλα μέλη της οικογένειας β) με επισκέψεις του κοινωνικού λειτουργού στο σπίτι και γ) με συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, όταν το άτομο αυτό παρακολουθεί εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Άρθρο 6 Καθήκοντα και αρμοδιότητες Ψυχολόγου των ΕΔΕΑΥ

1. Ο/Η Ψυχολόγος, μέλος της ΕΔΕΑΥ, φροντίζει για την εφαρμογή των αρχών της ψυχολογίας στην εκπαίδευση και την υλοποίηση των στόχων για την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας.

2. Εργάζεται στο επίπεδο ολόκληρου του σχολείου, σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο, με το ίδιο το παιδί, τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς ανάλογα με τις εκάστοτε διαπιστωμένες ψυχολογικές ανάγκες και, όπου θεωρείται αναγκαίο, σε συνεργασία με άλλους ειδικούς επαγγελματίες ή σχετικούς φορείς στο περιβάλλον του σχολείου.

3. Συνεργάζεται με τα άλλα μέλη της ΕΔΕΑΥ για τη σύνταξη του Ατομικού Προγράμματος Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης του κάθε μαθητή.

4. Αξιολογεί τις ψυχολογικές ανάγκες των μαθητών, εκτιμά το συναισθηματικό και το νοητικό προφίλ του μαθητή χρησιμοποιώντας επιστημονικές μεθόδους.

5. Παρέχει υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης στο μαθητή, σε μέλη της οικογένειας σύμφωνα με το Ατομικό Πρόγραμμα Υποστήριξης και Διαφοροποίησης.

6. Προετοιμάζει σύμφωνα με τις συναισθηματικές τους ανάγκες του μαθητές για κάθε μετάβαση.

7. Εφαρμόζει προγράμματα κατά άτομο ή σε όλη την τάξη του μαθητή που προάγουν την αυτοεκτίμηση, την ανοχή στο διαφορετικό, την αλληλεγγύη, την ικανότητα διαχείρισης του άγχους και των συγκρούσεων.

8. Συνεργάζεται με τα άλλα μέλη της ΕΔΕΑΥ σε θέματα ενδοσχολικής επιμόρφωσης και σχολής γονέων.

9. Ενημερώνει συστηματικά τον ατομικό φάκελο του μαθητή που τηρείται στο αρχείο του σχολείου με την ψυχολογική αξιολόγηση η οποία μπορεί να περιλαμβάνει:

α. συγκέντρωση των δεδομένων που αφορούν το μαθητή, βάσει συγκεκριμένων ψυχολογικών διαγνωστικών κριτηρίων και τυποποιημένων δοκιμασιών,

β. περιγραφή των δυνατοτήτων και των δυσκολιών που αντιμετωπίζει στους ανάλογους τομείς,

γ. περιγραφή της συμπεριφοράς του μαθητή μέσα και έξω από το οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον,

δ. περιγραφή των αντιδράσεων του οικογενειακού και του σχολικού περιβάλλοντος του μαθητή, ως προς το πρόβλημά του.

10. Για τη συγκέντρωση στοιχείων που απαρτίζουν την ψυχολογική έκθεση απαιτούνται:

α) ατομικές συνεντεύξεις και συνεργασία με το μαθητή αλλά και με το γονέα

β) συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και

γ) διεξαγωγή δοκιμασιών και συστηματική καταγραφή των στοιχείων που παρατηρούνται κατά τη διάρκεια των συνεδριών.

Άρθρο 7 Καθήκοντα και αρμοδιότητες γραμματέα του Σ.Δ.Ε.Υ.

Χρέη γραμματέα εκτελεί ο/η γραμματέας του σχολείου, εφόσον υπάρχει και όπου δεν υπάρχει μέλος του προσωπικού του σχολείου προκειμένου να συμπληρωθεί το ωράριό του. Ο/η Γραμματέας της ΕΔΕΑΥ:

1. Έχει την ευθύνη της γραμματειακής υποστήριξης. Τηρεί τα πρακτικά των συνεδριάσεων της ΕΔΕΑΥ.
2. Φροντίζει, σύμφωνα με τις οδηγίες του προέδρου της ΕΔΕΑΥ, για την έγκαιρη και έγκυρη συγκέντρωση των αναγκών εγγράφων σχετικά με τα υπό συζήτηση θέματα και κοινοποιεί στα μέλη της ΕΔΕΑΥ την πρόσκληση και την ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης.
3. Διενεργεί και διεκπεραιώνει όλη την αλληλογραφία της ΕΔΕΑΥ προσυπογράφοντας την μαζί με τον Πρόεδρο και είναι υπεύθυνος απέναντι στον Πρόεδρο για την τακτική ενημέρωση των μελών της ΕΔΕΑΥ.
4. Τηρεί το παρουσιολόγιο των μελών της ΕΔΕΑΥ στο σχολείο της και στέλνει αντίγραφο στο συντονιστή του Κέντρου Υποστήριξης.
5. Συντάσσει τον ετήσιο απολογισμό των πεπραγμένων της ΕΔΕΑΥ και τον υποβάλλει στα μέλη της ΕΔΕΑΥ.

Άρθρο 8 Διαδικασία για την κατάρτιση εισηγήσεων για παραπομπή στο οικείο Κ.Ε.Δ.Δ.Υ.

1. Οι Ε.Δ.Ε.Α.Υ., σύμφωνα με άρθρο 39 παρ. 4ε, (ηη) του Ν. 4115/2013, προβαίνουν σε παραπομπές προς τα αρμόδια ΚΕΔΔΥ στην περίπτωση που κρίνεται αναγκαία η διαφοροδιάγνωση του μαθητή. Αυτές οι περιπτώσεις μαθητών μπορούν να είναι:

α) μαθητές του σχολείου οι οποίοι συνεχίζουν, παρά την υποστήριξη στο σχολείο τους να έχουν δυσκολίες μάθησης ή συμπεριφοράς ή ένταξης στο σχολικό περιβάλλον,

β) μαθητές με γνωμάτευση από το ΚΕΔΔΥ οι οποίοι διαπιστώνεται από την ΕΔΕΑΥ, από την αρχή της εφαρμογής του Ατομικού Προγράμματος Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης ή κατά την παρακολούθηση και διαμορφωτική αξιολόγησή του, ότι έχουν ανάγκες για τις οποίες δεν διαθέτει το σχολείο εναλλακτικούς τρόπους υποστήριξης και τεκμηριώνεται ότι προς όφελος του μαθητή η γνωμάτευση χρειάζεται αναθεώρηση και τροποποίηση.

Για την παραπομπή απαιτείται σε όλες τις περιπτώσεις η τεκμηριωμένη εισήγηση του συλλόγου των διδασκόντων επί των μαθησιακών ιδιοτεροτήτων και εκπαιδευτικών αναγκών του μαθητή.

2. Η παραπεμπτική απόφαση της ΕΔΕΑΥ περιλαμβάνει βεβαίωση από τον Πρόεδρο της ότι έγιναν όλες οι αναγκαίες υποστηρικτικές παρεμβάσεις από το σχολείο του μαθητή, την ΕΔΕΑΥ και τους σχολικούς συμβούλους γενικής εκπαίδευσης και τους συμβούλους ΕΑΕ και έκθεση του ψυχολόγου της ΕΔΕΑΥ σχετικά με το ψυχολογικό προφίλ του μαθητή και τους τομείς περαιτέρω διερεύνησης και γνωμάτευσης, με βάση την επεξεργασία των δεδομένων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.

3. Για την σύνταξη των εν λόγω παραπομπών ο/η Πρόεδρος σε συνεργασία με τα μέλη της ΕΔΕΑΥ συντάσσει το παραπεμπτικό το οποίο περιλαμβάνει το Ατομικό Πρόγραμμα Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης και την αξιολόγησή του καθώς και τη διαγνωστική αξιολόγηση του μαθητή.

4. Τα μέλη της ΕΔΕΑΥ συνεργάζονται με το ΚΕΔΔΥ για τις ανάγκες της παραπομπής, της αξιολόγησης και της υποστήριξης των μαθητών.

Άρθρο 9 Αρχείο ατομικών φακέλων

1. Σε κάθε Σχολική Μονάδα, με ευθύνη του Διευθυντή και Προέδρου της ΕΔΕΑΥ, τηρείται αρχείο που περιλαμβάνει τους ατομικούς φακέλους των μαθητών που υποστηρίζονται από την ΕΔΕΑΥ
2. Ο ατομικός φάκελος περιλαμβάνει:
 - α. Το πρακτικό της αρχικής απόφασης του συλλόγου διδασκόντων για την υποστήριξη του μαθητή.
 - β. Το ωρολόγιο πρόγραμμα της ΕΔΕΑΥ όπου είναι καταγεγραμμένες οι υπηρεσίες που προσφέρονται στο μαθητή.
 - γ. Το αξιολογικό υλικό της ΕΔΕΑΥ.
 - δ. Το Ατομικό Πρόγραμμα Υποστήριξης και Διαφοροποίησης με τα σχόλια παρακολούθησης της πορείας του.
 - ε. Το παραπεμπτικό στο ΚΕΔΔΥ ή άλλο φορέα, εφόσον υπάρχει.
 - στ. Η γνωμάτευση από το ΚΕΔΔΥ εφόσον υπάρχει.
 - ζ. Ό,τι άλλο αφορά το μαθητή και το πρόγραμμά του.

Η διακίνηση των εγγράφων αυτών από προς τη σχολική μονάδα γίνεται μόνο υπηρεσιακά

Άρθρο 10 Διαδικασία συνεδρίασης της ΕΔΕΑΥ

1. Η ΕΔΕΑΥ συνεδριάζει κατόπιν προσκλήσεως του/ της Προέδρου.
 2. Τηρούνται πρακτικά από το γραμματέα και καταρτίζεται από κοινού το Ατομικό Πρόγραμμα Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης, σύμφωνα με τα ως άνω οριζόμενα, συμπληρώνοντας τα πεδία της επισυναπτόμενης φόρμας.
 3. Σε κάθε θέμα που εμπίπτει στην αρμοδιότητα της ΕΔΕΑΥ εφόσον κριθεί απαραίτητο από την επιτροπή, μπορεί να αξιοποιηθεί επικουρικά οποιοδήποτε μέλος ΕΕΠ ΣΜΕΑΕ, ή ΚΕΔΔΥ της περιοχής τα οποία προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σύμφωνα με το καθηκοντολόγιό τους (ΥΑ 27922/Γ6, ΦΕΚ 449/2007 τ. Β' και Υπ. Απ. Γ6 4494/ΦΕΚ 1503/08-11-2001).
- Την πρόσκληση στα ανωτέρω πρόσωπα απευθύνει ο Πρόεδρος της επιτροπής.
4. Οι αποφάσεις της επιτροπής που αφορούν αποκλειστικά διαδικαστικά διοικητικά θέματα λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η γνώμη του Προέδρου.
 5. Όλες οι εισηγήσεις τεκμηριώνονται επιστημονικά από τα μέλη της ΕΔΕΑΥ αλλά σε περίπτωση που υπάρχει διχογνωμία καλούνται υποχρεωτικά σε κοινή συνεδρίαση ο/η Σχολικός Σύμβουλος ΕΑΕ και ο/η Διευθυντής/ντρια του Κέντρου Στήριξης και η απόφαση πλέον λαμβάνεται χωρίς τη συμμετοχή του Προέδρου κατά πλειοψηφία.
 6. Σε περίπτωση απουσίας μέλους Επιτροπής τα υπόλοιπα ασκούν κανονικά όλα τα καθήκοντα που απορρέουν από τις αρμοδιότητες της Επιτροπής χωρίς να λαμβάνουν αποφάσεις.
 7. Με ευθύνη του Προέδρου της ΕΔΕΑΥ συγκαλούνται οι απαραίτητες συναντήσεις και συνεργασίες μεταξύ των μελών της, των μελών του Συλλόγου Διδασκόντων και τους γονείς ανάλογα τις ανάγκες και ορίζεται ο χρόνος, ο σκοπός και ο χώρος συνεργασίας.
 8. Το Ατομικό Πρόγραμμα Διεπιστημονικής και Διαφοροποιημένης Υποστήριξης:
 - Καταρτίζεται από την ΕΔΕΑΥ και υπογράφεται – σφραγίζεται από τον Πρόεδρό της. Επίσης υπογράφεται από όλα τα μέλη της ΕΔΕΑΥ και τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς.
 - Η συνολική διαδικασία, από τις διαγνωστικές αξιολογήσεις ως την κατάρτιση του Ατομικού Προγράμματος και την υπογραφή του δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 7 δίωρα.
 - Εκδίδεται με το λογότυπο της Σχολικής Μονάδας και αποτελεί επίσημο έγγραφο του αρχείου της.
 - Εφαρμόζεται από τα μέλη της ΕΔΕΑΥ και τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς του σχολείου.

9. Καθ' όλη τη διαδικασία πρέπει να διασφαλίζονται και να τηρούνται οι αρχές δεοντολογίας που διέπουν τις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα η αρχή του απορρήτου και του σεβασμού της προσωπικότητας ων εμπλεκομένων.

(...)

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 7 Φεβρουαρίου 2014

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

4. ΦΕΚ καθηκόντων και αρμοδιοτήτων προσωπικού ΣΜΕΑ

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΜΕΑ

(ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ)

(Απόσπασμα από ΦΕΚ 449/2007)

Αριθμ.27922/Γ6

Καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων.

α) Του εκπαιδευτικού προσωπικού, που υπηρετεί σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής (ΣΜΕΑ) της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ειδικά σχολεία, τμήματα ένταξης), και σε προγράμματα ειδικής αγωγής (παράλληλη στήριξη και παροχή διδασκαλίας στο σπίτι).

β) Του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού και του ειδικού βοηθητικού προσωπικού, που υπηρετεί στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη τις διατάξεις:

1. Του άρθρου 35 του ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167 τ.Α) «Δομή και λειτουργία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».
2. Της παραγράφου 11 του άρθρου 3 του ν. 2817/2000 (ΦΕΚ 78/τ.Α/14.3.2000) «Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες και άλλες διατάξεις» με την οποία εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για την έκδοση Υπουργικής Απόφασης αναφορικά με τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού, του ειδικού εκπαιδευτικού και του ειδικού βοηθητικού προσωπικού των σχολείων ειδικής αγωγής και του προσωπικού των Κέντρων Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ)
3. Του άρθρου 2 του ν. 3194/2003 (ΦΕΚ 267/τ.Α/20.11.2003.) «Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις»
4. Την υπ' αριθμ. 1/27.1.2005 πράξη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την οποία εισηγείται τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του προσωπικού των σχολείων ειδικής αγωγής.
5. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Καθορίζουμε τα ιδιαίτερα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες:

- α) Του εκπαιδευτικού προσωπικού, που υπηρετεί στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής (ειδικά σχολεία, τμήματα ένταξης) και σε προγράμματα ειδικής αγωγής (παράλληλη στήριξη και παροχή διδασκαλίας στο σπίτι).
- β) Του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού (Ε.Ε.Π.) και του ειδικού βοηθητικού προσωπικού (Ε.Β.Π.), που υπηρετεί σε ΣΜΕΑ πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως εξής:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΕΙ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Το προσωπικό που υπηρετεί στις σχολικές δομές της ειδικής αγωγής, οφείλει να:

1. Ενεργεί στο πλαίσιο των παγκόσμιων διακηρύξεων των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) και σύμφωνα με τις δεοντολογικές αρχές της επιστημονικής και επαγγελματικής του ιδιότητας,
2. συμμετέχει και προωθεί επαγγελματικές δραστηριότητες που αποβλέπουν στην αναβάθμιση της παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ΑμεΑ και των οικογενειών τους,

3. επιδεικνύει ευαισθησία για το θρήσκευμα, τον πολιτισμό, τη γλώσσα,, το φύλο, την αναπηρία, την κοινωνικοοικονομική θέση των ΑμεΑ και έχει την ευθύνη για τη διασφάλιση του απορρήτου των προσωπικών δεδομένων,

4. συνεργεί με το προσωπικό των σχολείων γενικής εκπαίδευσης, με τα θεσμικά όργανα και τα μέλη της κοινότητας στην προώθηση της σχολικής, κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης των ΑμεΑ, 5. δύναται να συμμετέχει σε ερευνητικά προγράμματα.

Α΄ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στις σχολικές δομές της ειδικής αγωγής, έχουν όλα τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες που καθορίζονται από την υπ' αριθμ. Φ.353.1/324/105657/Δ1 υπουργική απόφαση και ειδικότερα:

Διευθυντές ειδικών σχολείων

1. Επιβλέπουν και συντονίζουν το έργο του προσωπικού που υπηρετεί με οιαδήποτε σχέση στη σχολική μονάδα.
2. Ορίζουν, συγκαλούν και προεδρεύουν στη διεπιστημονική ομάδα του σχολείου, για τη διάγνωση και αξιολόγηση των μαθητών κατά τη διαδικασία ένταξης τους και το σχεδιασμό προγραμμάτων κατά τη διάρκεια φοίτησης, στη σχολική μονάδα. Όταν απουσιάζουν ή κωλύονται, ορίζουν τον αναπληρωτή τους από τα μέλη της ομάδας.
3. Προσκαλούν σε συνεδρίαση τα μέλη του συλλόγου, (εκπαιδευτικούς, ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό, ειδικό βοηθητικό προσωπικό) και διευκολύνουν τη μεταξύ τους συνεργασία.
4. Συνεργάζονται με το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής και με τις υποστηρικτικές υπηρεσίες (ΚΔΑΥ, ιατροπαιδαγωγικές υπηρεσίες, κ.α.) για τη σχολική, κοινωνική και επαγγελματική ένταξη των μαθητών.
5. Συμπράττουν με τους διευθυντές της γενικής εκπαίδευσης για το σχεδιασμό και την υλοποίηση κοινών προγραμμάτων, με σκοπό τη διαμόρφωση θετικής στάσης και τη δημιουργία ευκαιριών αλληλοαποδοχής των μαθητών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
6. Διευκολύνουν τη συμμετοχή των μαθητών στα προγράμματα αποκατάστασης κατά τις ώρες λειτουργίας του σχολείου και μεριμνούν, ώστε να μη διαταράσσεται η εφαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος.
7. Συνεργάζονται με τους γονείς και παρέχουν σε αυτούς κάθε διευκόλυνση στη συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου. Προγραμματίζουν και οργανώνουν ενημερωτικές συναντήσεις των γονέων με τους εκπαιδευτικούς, το ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό ή άλλους εμπλεκόμενους φορείς, σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος.
8. Είναι συνολικά υπεύθυνοι για την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής, σε ό, τι αφορά τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και την επικοινωνία του σχολείου με τους γονείς και τις αρμόδιες υπηρεσίες.
9. Φροντίζουν για τη συνεχή επιμόρφωση και ενημέρωση του προσωπικού σε νέες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και διδακτικές μεθόδους.
10. Υποβάλλουν για θεώρηση στο σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής, σε τρία αντίγραφα, το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα και την ετήσια αξιολογική έκθεση λειτουργίας του σχολείου.

Εκπαιδευτικοί ειδικών σχολείων

1. Οργανώνουν, καταρτίζουν και υλοποιούν σε συνεργασία με το Ε.Ε.Π. το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των μαθητών της τάξης τους.

2. Καθοδηγούν τους γονείς σε θέματα αγωγής και βοήθειας στο σπίτι και προτείνουν δραστηριότητες για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών τους.
3. Συνεργάζονται με το ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό για την αντιμετώπιση των ατομικών αναγκών των μαθητών τους.
4. Ενημερώνονται για τα προγράμματα αποκατάστασης των μαθητών τους, τα οποία υλοποιούνται εκτός του σχολείου και συνεργάζονται με τους ειδικούς επιστήμονες.

Εκπαιδευτικοί των τμημάτων ένταξης (Τ.Ε.)

1. Αξιολογούν τους μαθητές για τη διερεύνηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών με βάση τις προτάσεις οι οποίες έχουν υποβληθεί στο σύλλογο διδασκόντων από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς των τάξεων. Προκειμένου να εντάξουν τους μαθητές στο Τ.Ε., λαμβάνουν υπόψη:

- τη σοβαρότητα των εκπαιδευτικών αναγκών,
- την ανάγκη για εξειδικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα,
- την ηλικία και την τάξη στην οποία φοιτούν οι προτεινόμενοι να παρακολουθήσουν το Τ.Ε.,
- τον αριθμό των μαθητών που έχουν τη δυνατότητα να υποστηρίξουν αποτελεσματικά και προτείνουν αυτούς που θα υποστηριχθούν από το τμήμα ένταξης με τεκμηριωμένη εισήγηση.

2. Ενημερώνουν, σε συνεργασία με το διευθυντή του σχολείου, τους γονείς και κηδεμόνες του μαθητή σχετικά με τις διαδικασίες που είναι απαραίτητες να γίνουν για να φοιτήσει στο Τ.Ε..

Σε καμιά περίπτωση δεν αποκλείεται μαθητής από το Τ.Ε., αν οι γονείς του επιθυμούν τη φοίτηση του σε αυτό ακόμα κι αν και δεν έχει διάγνωση από τις αρμόδιες διαγνωστικές υπηρεσίες. Στις περιπτώσεις αυτές αρκεί σχετική εισήγηση από το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής.

3. Συνεργάζονται με τον εκπαιδευτικό της τάξης, ώστε να υπάρχει σύνδεση μεταξύ του κοινού και του εξειδικευμένου προγράμματος ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο υλοποίησης του (π.χ. συνδιδασκαλία). Στόχος παραμένει η πλήρης ένταξη στο σχολικό περιβάλλον.

4. Ενισχύουν τη γενικότερη προσαρμογή των μαθητών του Τ.Ε. στο κοινό σχολικό περιβάλλον, με τη συμμετοχή τους σε ομάδες εργασίας, παιχνιδιών και άλλων δραστηριοτήτων της σχολικής ζωής.

5. Μεριμνούν για την τακτική ενημέρωση του ατομικού φακέλου του κάθε μαθητή, ο οποίος φυλάσσεται σε ασφαλή χώρο με ευθύνη του διευθυντή του σχολείου.

Ενδεικτικά ο φάκελος μπορεί να περιέχει:

- συνοπτικό οικογενειακό και κοινωνικό ιστορικό του μαθητή,
- γνωματεύσεις και αξιολογήσεις που αφορούν στις εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες του μαθητή,
- εισηγήσεις για την κατάρτιση του εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος.

Σε περίπτωση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος (μετεγγραφή ή εγγραφή) ενημερώνεται η διεύθυνση της νέας σχολικής μονάδας.

6. Πληροφορούν και συμβουλεύουν τα μέλη της σχολικής κοινότητας για θέματα ειδικής αγωγής και συνεργάζονται με τους σχολικούς συμβούλους της περιφέρειάς τους και με το προσωπικό του οικείου ΚΔΑΥ.

7. Συντάσσουν και υποβάλλουν για θεώρηση στο σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα λειτουργίας και την ετήσια αξιολογική έκθεση λειτουργίας του Τ.Ε..

8. Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε μαθητές συστεγαζόμενων σχολείων ή σε προγράμματα παράλληλης στήριξης όμορου σχολείου ύστερα από εισήγηση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει το σχολείο.

9. Οι διευθυντές των σχολείων στα οποία λειτουργούν Τ.Ε.:

- Φροντίζουν για τον εξοπλισμό και την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των Τ.Ε., ύστερα από εισήγηση των υπεύθυνων εκπαιδευτικών και ενημέρωση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής.
- Μεριμνούν για την απρόσκοπτη λειτουργία των ΤΕ, δεν απασχολούν τους εκπαιδευτικούς αυτών σε άλλες δραστηριότητες και δεν αναστέλλουν τη λειτουργία τους χωρίς την έγκριση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής.

Εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης

1. Ενημερώνονται από το διευθυντή του σχολείου σχετικά με τις ανάγκες του μαθητή, για τον οποίο έχει εγκριθεί παράλληλη στήριξη ύστερα από σχετική πρόταση του ΚΔΑΥ ή των πιστοποιημένων ιατροπαιδαγωγικών υπηρεσιών και εισήγηση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής.
2. Αξιολογούν τις εκπαιδευτικές δυνατότητες του μαθητή και συντάσσουν εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε συνεργασία με το ΚΔΑΥ και το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής. Για την υλοποίηση του συνεργάζονται με το διευθυντή, τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς του τμήματος και τους άλλους εκπαιδευτικούς του σχολείου για την ενιαία αντιμετώπιση των προβλημάτων του συγκεκριμένου μαθητή.
3. Υλοποιούν το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα μέσα και έξω από την τάξη και είναι συνολικά υπεύθυνοι για όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής (διαλείμματα, επισκέψεις, εκδηλώσεις κ.λπ.) στις οποίες συμμετέχει ο μαθητής.
4. Συνεργάζονται με το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής και τα ΚΔΑΥ στις περιπτώσεις μαθητών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία και προβλήματα.
5. Συντάσσουν ατομικό εκπαιδευτικό και εβδομαδιαίο πρόγραμμα υποστηρικτικών δραστηριοτήτων του μαθητή και το υποβάλλουν σε τρία αντίτυπα, στο σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής, ο οποίος και παρακολουθεί την εφαρμογή του.
6. Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε μαθητές συστεγαζόμενου ή όμορου σχολείου που χρειάζονται παράλληλη στήριξη ύστερα από εισήγηση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής και του Διευθυντή Εκπαίδευσης.
7. Καταρτίζουν το πρόγραμμα παράλληλης στήριξης σε συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής και το ΚΔΑΥ, με κριτήρια τις εκπαιδευτικές ανάγκες του μαθητή και τις δυνατότητες ένταξης στην τάξη του.

Εκπαιδευτικοί που παρέχουν διδασκαλία στο σπίτι

1. Ενημερώνονται από το σχολείο και την οικογένεια για τους ιδιαίτερους λόγους, για τους οποίους ο μαθητής, που αναλαμβάνουν να υποστηρίξουν, αδυνατεί να παρακολουθήσει το πρόγραμμα στο σχολείο, και συνεργάζονται με τους φορείς του προγράμματος θεραπείας του παιδιού.
2. Συγκεντρώνουν πληροφορίες για το ιστορικό του μαθητή από την οικογένεια και ενημερώνονται για τον ιδιαίτερο τρόπο της εκπαιδευτικής αντιμετώπισης, από το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής.
3. Συνεργάζονται με το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής για τον καθορισμό και την εφαρμογή του ωραρίου εργασίας, ανάλογα με την ιδιαιτερότητα κάθε περίπτωσης, και προβαίνουν στη σύνταξη του ατομικού εκπαιδευτικού προγράμματος διδασκαλίας, ύστερα από μαθησιακή αξιολόγηση.
4. Τηρούν εβδομαδιαίο ημερολόγιο δραστηριοτήτων με ημερήσιες καταγραφές του προγράμματος του μαθητή. Οι μαθητές που παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία και έχουν ανάγκη ειδικής διεπιστημονικής στήριξης, υποστηρίζονται από το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής, το ΚΔΑΥ και την ομάδα θεραπείας.
5. Διευκολύνουν την ένταξη του μαθητή, όταν επανέλθει στην τάξη, με την προσαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος σε συνεννόηση με τον εκπαιδευτικό της τάξης,

6. Υποβοηθούν προγράμματα ένταξης του μαθητή στη σχολική τάξη και γενικότερα στη σχολική ζωή, όταν αυτό είναι εφικτό.
7. Συντάσσουν και υποβάλλουν ατομικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα του μαθητή σε τρία αντίτυπα στο σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής και συνεργάζονται μαζί του σε τακτά χρονικά διαστήματα και άμεσα, όταν προκύπτει ιδιαίτερο πρόβλημα.

Β΄ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΩΝ ΣΜΕΑ

Γενικά

1. Το ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό μετέχει ισότιμα στις δραστηριότητες και τις διαδικασίες του συλλόγου προσωπικού της σχολικής μονάδας στην οποία υπηρετεί. Δεν απαλλάσσεται από τα γενικά και ειδικά καθήκοντα του προσωπικού του σχολείου και από την ανάληψη εργασιών που ο διευθυντής του σχολείου μπορεί να τους αναθέσει.
2. Η άσκηση των καθηκόντων τους δύναται να επεκτείνεται και στους μαθητές των συστεγαζόμενων ή γειτονικών ΣΜΕΑ, όταν δεν υπάρχουν αντίστοιχες ειδικότητες και εφόσον έχουν καλυφθεί οι ανάγκες των σχολείων στα οποία υπηρετούν. Η επέκταση της άσκησης των καθηκόντων γίνεται με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης ύστερα από πρόταση του ΠΥΣΕΕΠ, στο οποίο υποβάλλονται οι σχετικές αιτιολογημένες εισηγήσεις του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής και της αντίστοιχης ειδικότητας,
3. Συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς, το λοιπό προσωπικό του σχολείου και τους γονείς για την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας και την προώθηση του εκπαιδευτικού έργου.
4. Ασκούν τα καθήκοντά τους παράλληλα με το διδακτικό έργο των εκπαιδευτικών, σε ιδιαίτερο χώρο ή μέσα στην τάξη, όταν χρειάζεται, σε προγραμματισμένη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της τάξης. Σε καμιά, όμως, περίπτωση δεν τους υποκαθιστούν.
5. Ενημερώνουν συστηματικά τον ατομικό φάκελο του κάθε μαθητή και σε προγραμματισμένες συνεργασίες ανταλλάσσουν απόψεις με το λοιπό εκπαιδευτικό και ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, τηρώντας πάντοτε τις σχετικές με το επαγγελματικό απόρρητο διατάξεις, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 16 του ν.1143/1981.
6. Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σεβόμενοι τον κώδικα δεοντολογίας της ειδικότητάς τους και σύμφωνα με τις διατάξεις τις ισχύουσας νομοθεσίας.
7. Υποβάλλουν πρόγραμμα δραστηριοτήτων για θεώρηση στο σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής, με την έναρξη του σχολικού έτους σε τρία αντίτυπα, μέσω του διευθυντή του σχολείου και τον ενημερώνουν για βασικές αλλαγές και τροποποιήσεις του προγράμματος, που ενδεχομένως θα προκύψουν κατά την εφαρμογή του.
8. Διευκολύνουν την πρακτική άσκηση προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών φοιτητών της ειδικότητάς τους, τους οποίους δέχεται το σχολείο σε συνεννόηση με το διευθυντή και το προσωπικό της αντίστοιχης ειδικότητας, ύστερα από σχετική έγκριση του ΥΠΕΠΘ.
9. Τα προγράμματα στήριξης και συνεργασίας με τους γονείς, σε ατομική ή μικροομαδική βάση, εντάσσονται στο πλαίσιο του ωραρίου τους.
10. Μετέχουν υποχρεωτικά σε όλες τις εκδηλώσεις εντός και εκτός σχολείου.

Ειδικά κατά κλάδο

Ψυχολόγοι

1. Αξιολογούν τους μαθητές του σχολείου, όπου υπηρετούν, χρησιμοποιώντας επιστημονικές μεθόδους, όπως: παρατήρηση, συνέντευξη με την οικογένεια, ενημέρωση από το προσωπικό του σχολείου, ψυχοτεχνικά μέσα,

αποσκοπώντας στο να διαμορφώσουν μια ολοκληρωμένη ψυχολογική εκτίμηση για την προσωπικότητα του μαθητή και τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες του.

2. Συμμετέχουν στη διεπιστημονική ομάδα για την ένταξη των μαθητών στη σχολική μονάδα και στο κατάλληλο εκπαιδευτικό τμήμα.

3. Παρέχουν, στο πλαίσιο του ωραρίου τους, συμβουλευτική υποστήριξη στο προσωπικό του σχολείου με σκοπό την επίλυση προβλημάτων των μαθητών και των οικογενειών τους και συμμετέχουν στο σχεδιασμό του προγράμματος δραστηριοτήτων του μαθητή.

4. Προγραμματίζουν και παρέχουν το υποστηρικτικό τους έργο ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών και των οικογενειών τους.

5. Αναλαμβάνουν, σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, την υποστηρικτική, συμβουλευτική ή θεραπευτική διαδικασία, ατομική ή ομαδική των μαθητών, η οποία κρίνεται υποχρεωτική κατά την αξιολόγηση. Για τους ενήλικες μαθητές απαιτείται η σύμφωνη γνώμη τους και, όπου κρίνεται αναγκαίο, η συγκατάθεση της οικογένειας. Στις περιπτώσεις που ο μαθητής δέχεται ψυχοθεραπευτική αγωγή εκτός σχολείου, δεν εντάσσεται σε πρόγραμμα θεραπευτικής διαδικασίας εντός αυτού.

6. Αξιολογούν, σε συνεργασία με τα άλλα μέλη του προσωπικού, τις δυνατότητες και τις απαραίτητες ανάγκες των μαθητών που πρόκειται να μετεγγραφούν σε άλλο εκπαιδευτικό πλαίσιο ή να αποφοιτήσουν.

7. Παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη στην οικογένεια του μαθητή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε ομαδική ή ατομική βάση, η οποία περιλαμβάνει:

- ενημέρωση σε σχέση με το πρόβλημα και τις μεθόδους παρέμβασης,
- εκπαίδευση για τις σχέσεις γονέων – παιδιού και την αντιμετώπιση προβλημάτων στο σπίτι,
- συμβουλευτική για συναισθηματική στήριξη σε θέματα οικογένειας,
- καθοδήγηση για την ανάγκη πρόσθετων ιατρικών, ψυχοθεραπευτικών παρεμβάσεων και μεθόδων αποκατάστασης.

8. Συντάσσουν τις ψυχολογικές εκθέσεις των μαθητών τους κατόπιν γραπτών αιτημάτων των γονέων ή υπηρεσιών. Την ευθύνη της ανακοίνωσης του περιεχομένου των ψυχολογικών εκθέσεων προς τρίτους έχουν οι ίδιοι οι ψυχολόγοι.

9. Συνεργάζονται με τα άλλα μέλη του Ε.Ε.Π., τους σχολικούς συμβούλους, τα ΚΔΑΥ, τις ιατροπαιδαγωγικές υπηρεσίες, τις διευθύνσεις άλλων σχολείων και με φορείς που παρέχουν ιατρικές, ψυχολογικές και κοινωνικές υπηρεσίες στους μαθητές.

Κοινωνικοί Λειτουργοί

1. Αποτελούν το συνδεδετικό κρίκο μεταξύ του σχολείου της οικογένειας, και των άλλων κοινωνικών φορέων και υπηρεσιών που ασχολούνται με το παιδί, την οικογένεια και τις ιδιαίτερες ανάγκες που αντιμετωπίζουν.

2. Συντάσσουν το κοινωνικό ιστορικό του μαθητή, που πρόκειται να ενταχθεί στη σχολική μονάδα, σε συνεργασία με τους γονείς. Εισηγούνται τις αναγκαίες παρεμβάσεις υποστήριξης για την καλύτερη προσαρμογή του μαθητή και της οικογένειας του στο σχολικό πλαίσιο.

3. Στηρίζουν συστηματικά και προγραμματισμένα, σε ατομική και ομαδική βάση, τους μαθητές, που αντιμετωπίζουν προσωπικά ή άλλου είδους προβλήματα.

4. Προετοιμάζουν αυτούς που πρόκειται να αποφοιτήσουν και συνεργάζονται με τον επαγγελματικό σύμβουλο και τις αρμόδιες υπηρεσίες για την κοινωνική ή εργασιακή αποκατάσταση, ενισχύοντας τους όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά.

5. Συνεργάζονται με την οικογένεια (γονείς, αδέρφια, ευρύτερη οικογένεια), με στόχο τη θετική τους στάση στο πρόβλημα του μαθητή, τη βελτίωση της ποιότητας της καθημερινής συμβίωσης και την αντιμετώπιση προβλημάτων προσωπικής ή κοινωνικής φύσης. Για την επίτευξη των σκοπών αυτών χρησιμοποιούν και τις τρεις μεθόδους κοινωνικής εργασίας, με άτομα, ομάδες και κοινότητα.
6. Συνεργάζονται με σχολικούς συμβούλους, ΚΔΑΥ, άλλα σχολεία, ιατροπαιδαγωγικές κοινωνικές υπηρεσίες, και με κάθε φορέα που υποστηρίζει το κοινωνικό τους έργο.
7. Εργάζονται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο ο οποίος διαθέτει την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή που κρίνεται αναγκαία για το έργο τους.
8. Διοργανώνουν συγκεντρώσεις γονέων, σε συνεργασία με το διευθυντή και τα άλλα μέλη του προσωπικού του σχολείου και τους ενημερώνουν για κάθε είδους παροχές που δικαιούνται.
9. Έχουν τη δυνατότητα να κάνουν προγραμματισμένες επισκέψεις στις οικογένειες των μαθητών, να συνοδεύουν τους γονείς σε διάφορες υπηρεσίες, όταν κρίνεται αναγκαίο, πάντοτε στα πλαίσια του ωραρίου εργασίας, και σε συνεργασία με το διευθυντή, αφού, λόγω της ιδιομορφίας του έργου τους, η αποστολή τους δεν περιορίζεται μόνο στο χώρο του σχολείου.
10. Συντάσσουν εκθέσεις που αναφέρονται σε θέματα των αρμοδιοτήτων τους, όταν ζητηθεί από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, και τις παραδίδουν στο διευθυντή για τη διεκπεραίωσή τους.

Θεραπευτές Λόγου

1. Αναλαμβάνουν την περιοδική αξιολόγηση των μαθητών που παρουσιάζουν προβλήματα επικοινωνίας, λόγου, ομιλίας, φωνής (με ομιλία ή με εναλλακτικές μεθόδους) Σχεδιάζουν και υλοποιούν προγράμματα αποκατάστασης.
2. Συνεργάζονται με τους γονείς και τους καθοδηγούν πώς να χειρίζονται τα προβλήματα επικοινωνίας, λόγου, ομιλίας και φωνής του παιδιού τους.
3. Αναλαμβάνουν την ενημέρωση του προσωπικού του σχολείου, σε θέματα λόγου και επικοινωνίας, ώστε να υπάρχει ενιαία αντιμετώπιση των δυσκολιών στο πλαίσιο του διδακτικού και θεραπευτικού λόγου.
4. Ασκούν το έργο τους σε ιδιαίτερο χώρο, σε ατομική ή μικροομαδική βάση, και, όταν κρίνεται απαραίτητο για τον ίδιο το μαθητή, σε συνεργασία με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό, μέσα στην τάξη.

Φυσικοθεραπευτές

1. Αξιολογούν τις κινητικές και λειτουργικές ικανότητες των μαθητών, προσδιορίζουν τις ανάγκες τους και καθορίζουν τους θεραπευτικούς στόχους. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούν ειδικές μεθόδους και μέσα εκπαιδεύοντας τους μαθητές, σε ατομική ή ομαδική βάση, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο από τους ίδιους, στο χώρο του φυσικοθεραπευτηρίου ή σε άλλους κατάλληλους χώρους, εντός και εκτός σχολείου.
2. Παρακολουθούν και αξιολογούν περιοδικά την κινητική εξέλιξη των μαθητών και ενημερώνουν τον ατομικό τους φάκελο.
3. Συνεργάζονται με τις συναφείς ειδικότητες του σχολείου (εργοθεραπευτή – εκπαιδευτικό φυσικής αγωγής), χωρίς να τους υποκαθιστούν στο έργο τους καθώς και με το Ε.Β.Π. και ενημερώνουν τους εκπαιδευτικούς και το λοιπό προσωπικό του σχολείου για θέματα της αρμοδιότητάς τους.
4. Ενημερώνουν την οικογένεια για την κινητική εξέλιξη του μαθητή και εισηγούνται, σε συνεργασία με τους εργοθεραπευτές, τις όποιες εργονομικές διευθετήσεις κρίνονται απαραίτητες.
5. Εισηγούνται, συνεργαζόμενοι με τους εργοθεραπευτές, στο διευθυντή του σχολείου τις αναγκαίες εργονομικές διευθετήσεις για την ανεμπόδιστη παραμονή των μαθητών στο χώρο του σχολείου και την

απρόσκοπτη μετακίνηση τους. Προτείνουν την προμήθεια βοηθημάτων για τη διευκόλυνση της κινητικής δραστηριότητας και της μαθησιακής ετοιμότητας των μαθητών.

Εργοθεραπευτές

1. Αξιολογούν τις αναπτυξιακές, λειτουργικές και αισθητικοκινητικές δεξιότητες των μαθητών, με ειδικές δοκιμασίες και τεχνικές.
2. Προσδιορίζουν τις ανάγκες των μαθητών και καθορίζουν τους στόχους αποκατάστασης των διαφόρων δεξιοτήτων μέσω σκόπιμων δραστηριοτήτων (κινητικών, αντιληπτικών, κ.α.) που βοηθούν το μαθητή στη σχολική και κοινωνική προσαρμογή.
3. Παρακολουθούν και εξετάζουν περιοδικά την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών και ενημερώνουν τους γονείς για την εξέλιξή τους και για το πρόγραμμα εργοθεραπείας που εφαρμόζουν. Δίνουν τις απαραίτητες συμβουλές, προκειμένου να έχει ο μαθητής την καλύτερη υποστήριξη στο σπίτι.
4. Συνεργάζονται με τους φυσικοθεραπευτές και εισηγούνται στο διευθυντή του σχολείου τις αναγκαίες εργονομικές διευθετήσεις. Προτείνουν την προμήθεια βοηθημάτων για τη διευκόλυνση της ψυχοκινητικής δραστηριότητας και της μαθησιακής ετοιμότητας των μαθητών, ώστε να αξιοποιούνται στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό οι δυνατότητες τους. Προτείνουν λειτουργικούς χειρισμούς, συνεργαζόμενοι με το ειδικό βοηθητικό προσωπικό και τους γονείς, σε θέματα δραστηριοτήτων καθημερινής ζωής και αυτοεξυπηρέτησης των μαθητών.
5. Αναλαμβάνουν την ενημέρωση του προσωπικού του σχολείου και των γονέων, σε θέματα απόκτησης δεξιοτήτων μέσω σκόπιμων δραστηριοτήτων, ώστε να υπάρχει ενιαία αντιμετώπιση στο χώρο του σχολείου και στο σπίτι..
6. Το πρόγραμμα εργοθεραπείας γίνεται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, σε ατομική βάση ή σε μικρές ομάδες, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο από τον εργοθεραπευτή.

Σχολικοί Νοσηλευτές

1. Ευαισθητοποιούν τους μαθητές σε κανόνες ατομικής υγιεινής και προφύλαξης από κινδύνους. Έχουν ως κύριο έργο την αγωγή και την προαγωγή της υγείας, με σκοπό τη διατήρηση και βελτίωση της υγείας στο σχολικό πληθυσμό.
2. Συμμετέχουν στον έλεγχο και την παρακολούθηση της υγιεινής κατάστασης του σχολικού περιβάλλοντος (αίθουσες, κοινόχρηστοι χώροι, κυλικείο), και συνιστούν στους εμπλεκόμενους, τη λήψη των απαραίτητων μέτρων για την προστασία των μαθητών.
3. Παρέχουν τις πρώτες βοήθειες στα παιδιά του σχολείου και αντιμετωπίζουν αιφνίδιες αδιαθεσίες, ασθένειες ή ατυχήματα που προκύπτουν κατά τα διαλείμματα ή κατά τη διάρκεια σχολικών δραστηριοτήτων.
4. Αναλαμβάνουν το νοσηλευτικό έργο μαθητών (φαρμακευτική αγωγή κ.λπ.) σε συνεργασία με το σχολίατρο ή τον προσωπικό γιατρό του κάθε μαθητή, με τη συναίνεση του γονιού.
5. Είναι υπεύθυνοι για την ενημέρωση της οικογένειας και, σε περίπτωση ατυχήματος, συνοδεύουν το μαθητή κατά τη μεταφορά του σε νοσηλευτικό ίδρυμα και παραμένουν σε αυτό μέχρι την άφιξη του γονέα ή του κηδεμόνα.
6. Ευαισθητοποιούν, ενημερώνουν και προτείνουν ειδικούς χειρισμούς στο ειδικό βοηθητικό προσωπικό, στα θέματα ατομικής υγιεινής των μαθητών και συνεργάζονται με όλο το προσωπικό του σχολείου και τις υγειονομικές υπηρεσίες για θέματα της αρμοδιότητάς τους.
7. Εργάζονται εξατομικευμένα ή σε μικρές ομάδες στο γραφείο ή το εργαστήριο αγωγής υγείας, αν διαθέτει η σχολική μονάδα.

8. Παρέχουν συμβουλευτική στους γονείς σε θέματα υγείας και διοργανώνουν σεμινάρια παροχής πρώτων βοηθειών στο προσωπικό του σχολείου, στο πλαίσιο της ενδοσχολικής επιμόρφωσης.

Επαγγελματικοί Σύμβουλοι

1. Διερευνούν την αυτοεκτίμηση, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των μαθητών με στόχο την καλύτερη πρόσβαση τους στην αγορά εργασίας.
2. Ενημερώνουν τους μαθητές και τις οικογένειες τους για τις αλλαγές που επιτελούνται στην αγορά εργασίας, (νόμοι, επαγγέλματα, θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα) και υποστηρίζουν την προσαρμογή τους στους εργασιακούς χώρους.
3. Στα καθήκοντα τους περιλαμβάνεται η διερεύνηση της αγοράς εργασίας εκτός σχολείου και η συμβουλευτική γονέων στο χώρο του σχολείου και σε εξαιρετικές περιπτώσεις εκτός αυτού.
4. Εργάζονται εντός του σχολείου με τους μαθητές σε ατομική ή ομαδική βάση και συνοδεύουν τους μαθητές σε προγράμματα πρακτικής άσκησης εκτός σχολείου.

Ειδικοί στον επαγγελματικό προσανατολισμό των τυφλών μαθητών

1. Συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς και το Ε.Ε.Π. για την αξιολόγηση των δυνατοτήτων των μαθητών. Τους στηρίζουν στη μαθησιακή διαδικασία και μετέχουν ενεργά στην κατάρτιση και υλοποίηση ατομικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων επαγγελματικού προσανατολισμού για μαθητές με προβλήματα όρασης.
2. Χρησιμοποιούν κατάλληλες μεθόδους και εργαλεία για την αξιολόγηση των μαθητών με προβλήματα όρασης, από τα οποία προκύπτουν στοιχεία για κλίσεις και δεξιότητες που διαθέτουν, με σκοπό την καλύτερη κατάρτιση του εξατομικευμένου προγράμματος επαγγελματικού προσανατολισμού.
3. Ερευνούν την πρόσβαση των μαθητών στα διάφορα επαγγέλματα και προτείνουν εναλλακτικές επαγγελματικές λύσεις (εργασία στο σπίτι, νέα επαγγέλματα κλπ) Ενεργοποιούν τους γονείς των τυφλών μαθητών και τους υποδεικνύουν επαγγελματικές κατευθύνσεις και επαγγελματικές επιλογές για τα παιδιά τους, που πρέπει να κινούνται στη βάση ρεαλιστικών στόχων.
4. Εισηγούνται τις κατάλληλες εργονομικές διευθετήσεις στο χώρο του σχολείου σε συνεργασία με τους ειδικούς στην κινητικότητα, τον προσανατολισμό και τις δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης.
5. Παρέχουν συμβουλευτική στις οικογένειες των μαθητών με προβλήματα όρασης σε θέματα επιλογών εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης λαμβάνοντας υπόψη την υπάρχουσα νομοθεσία.
6. Στο υποστηρικτικό τους έργο, συμπεριλαμβάνεται η διερεύνηση της αγοράς εργασίας εκτός σχολείου, η στήριξη των μαθητών προκειμένου να προσαρμοστούν στο χώρο της εργασίας και η συμβουλευτική των γονέων. Οι δραστηριότητες αυτές προγραμματίζονται με τη σύμφωνη γνώμη του διευθυντή του σχολείου.

Ειδικοί στη νοηματική γλώσσα των κωφών μαθητών

1. Συνεργάζονται και υποστηρίζουν το ΕΕΠ και τους εκπαιδευτικούς του σχολείου σε θέματα που αφορούν την ειδικότητα τους. Βασική τους υποχρέωση είναι να εκτελούν χρέη διερμηνέα νοηματικής μέσα και έξω από το σχολείο.
2. Συνεργάζονται με τις επιστημονικές ομάδες και τους γονείς των κωφών μαθητών σε θέματα που αφορούν τη χρησιμοποίηση της νοηματικής.

Ειδικοί στον προσανατολισμό, την κινητικότητα και τις δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης των τυφλών μαθητών

1. Συμπράττουν με τους εκπαιδευτικούς και το Ε.Ε.Π. και αξιολογούν, με ειδικά μέσα και μεθόδους, τις ανάγκες των μαθητών στην κινητικότητα, τον προσανατολισμό και τις δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης.
2. Υλοποιούν εξατομικευμένα προγράμματα παρέμβασης στο χώρο του σχολείου ή σε άλλους χώρους, χρησιμοποιώντας σύγχρονα μέσα και βοηθήματα.
3. Παρακολουθούν και αξιολογούν την πορεία του μαθητή ως προς το πρόγραμμα κινητικότητας και προσανατολισμού και ενημερώνουν τον ατομικό του φάκελο. Σε περίπτωση που κρίνεται αναγκαίο, εισηγούνται στη διεπιστημονική ομάδα αλλαγές στο εξατομικευμένο πρόγραμμα.
4. Συνεργάζονται με τους γονείς των μαθητών και τους παρέχουν στήριξη και καθοδήγηση για θέματα κινητικότητας, προσανατολισμού και δεξιοτήτων καθημερινής διαβίωσης στο σπίτι.
5. Εισηγούνται τις κατάλληλες εργονομικές διευθετήσεις που πρέπει να γίνουν στο σχολείο και το σπίτι και τα κατάλληλα, κατά περίπτωση, βοηθήματα τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές.
6. Μετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των μαθητών, ενημερώνουν τους γονείς για τις εργασίες των μαθητών στο σπίτι, υποστηρίζοντας τους σ' αυτή την προσπάθεια.
7. Συνοδεύουν, καθοδηγούν και προφυλάσσουν τους τυφλούς μαθητές στο χώρο του σχολείου, σε συνεργασία με τους άλλους εκπαιδευτικούς και το Ε.Β.Π.
8. Καταρτίζουν και υλοποιούν προγράμματα ενημέρωσης σε θέματα της ειδικότητας τους για εκπαιδευτικούς και γονείς, με στόχο την ενιαία αντιμετώπιση των μαθητών στον προσανατολισμό και την κινητικότητα, εντός και εκτός σχολείου.

Γ' ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΟΥ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

1. Υποβοηθούν τους μαθητές στις βασικές τους ανάγκες, όπως στη χρήση τουαλέτας, ατομικής υγιεινής, καθαριότητας, αλλαγής ρούχων, σίτισης και γενικά στην αυτοεξυπηρέτησή τους. Σε εξαιρετικά δύσκολες και ιδιαίτερες περιπτώσεις μαθητών, έχουν τη συνδρομή και του λοιπού προσωπικού του σχολείου με την έγκριση ή ενημέρωση του διευθυντή.
2. Συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, απασχολούν δημιουργικά τους μαθητές και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή τους στις διάφορες δραστηριότητες μέσα και έξω από την τάξη, ακολουθώντας το ημερήσιο πρόγραμμα του σχολείου.
3. Βοηθούν στην αποβίβαση και επιβίβαση των μαθητών στα σχολικά λεωφορεία, χωρίς να τους συνοδεύουν στα δρομολόγια, και συνεργάζονται με τους εφημερεύοντες,
4. Συμμετέχουν στις συνεδριάσεις ως μέλη του συλλόγου προσωπικού του σχολείου. Λαμβάνουν μέρος ισότιμα στις δραστηριότητες του και διατυπώνουν τις απόψεις τους για θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα τους ή είναι γενικότερου ενδιαφέροντος. Δεν απαλλάσσονται από τα γενικά ή ειδικά καθήκοντα και από την ανάληψη εργασιών που ο διευθυντής του σχολείου μπορεί να τους αναθέσει στο πλαίσιο της ίσης μεταχείρισης.
5. Επικοινωνούν με τους γονείς, έπειτα από συνεννόηση με το διευθυντή, ενημερώνοντας τους για θέματα διαβίωσης των μαθητών στο σχολείο και τους προτείνουν τρόπους στήριξης και καθημερινής φροντίδας στο σπίτι, αντίστοιχους με αυτούς που εφαρμόζονται στο σχολείο.
6. Εξαιρούνται από τις εφημερίες του σχολείου λόγω της ιδιομορφίας που παρουσιάζει το εργασιακό τους πρόγραμμα, το οποίο μπορεί να διαφοροποιείται εξαιτίας των μη προβλέψιμων αναγκών των μαθητών.
7. Παρευρίσκονται και προσφέρουν τις υπηρεσίες στους μαθητές τουλάχιστον 15 λεπτά πριν την έναρξη λειτουργίας του σχολείου.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 8 Μαρτίου 2007

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΟΣ

Βιβλιογραφία (ενδεικτικά)

- Alport, J. L. (1982). *Psychological Consultation in Educational Settings*. London: Jossey-Bass.
- American Psychological Association (1981). Specialty guidelines for the delivery of services by school psychologists. In *Specialty guidelines for the delivery of services*, p. 33-44. Washington, DC: Author.
- American Psychological Association (1992). *Ethical principles of psychologists and code of conduct*. Washington, DC: Author.
- American Psychological Association (1993). *Children's mental health needs: Reform of the current system*. Washington, DC: Author.
- American Psychological Association (1998). *Archival description of school psychology*. Washington, DC: Author.
- American Psychological Association (2002). *Ethical principles of psychologists and code of conduct*. Washington, DC: Author.
- American Psychological Association and National Association of School Psychologists (2003). Joint special issue of the *School Psychology Quarterly* and *School Psychology Review* on *The Future of School Psychology*.
- Connecticut Association of School Psychologists (2000). *Procedural Guidelines for the Connecticut Association of School Psychologists Ethics and Professional Practice Committee*. West Hartford, CT: Author. Best practices in utilizing professional ethics. In A. Thomas and J. Grimes, *Best practices in school psychology IV*. Bethesda, MD: The National Association of School Psychologists.
- Jacob-Timm, S. and Hartshorne, T.S. (1998). *Ethics and law for school psychologists* (3rd ed.). NY: John Wiley & Sons, Inc.
- Jacob, S. and Hartshorne, T.S. (2003). *Ethics and law for school psychologists* (4th ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- Johnson, L.R. (1998). Performance evaluation of special education administrators: Considerations and recommendations. *NASSP Bulletin*, 82(594), 24-32.
- National Alliance of Pupil Services Organizations (1992). *Policy statement on school-linked integrated services*. Available from APA Psychology in the Schools Program, Washington, DC.
- National Association of School Psychologists (1993). *School psychologists: Assessment experts for restructured schools*. Bethesda, MD: Author.
- National Association of School Psychologists (1999). *Home-school collaboration: Establishing partnerships to enhance educational outcomes*. Bethesda, MD: Author.
- National Association of School Psychologists (2000). *Guidelines for the provision of school psychological services*. Bethesda, MD: Author.
- National Association of School Psychologists (2001). *Interagency collaboration to support the mental health needs of children and families*. Bethesda, MD: Author.
- National Association of School Psychologists (2002). *School psychologists: Providing mental health services to improve the lives and learning of children and youth*. Bethesda, MD: Author.

New Brunswick Department of Education (2001). Guidelines for professional practice for school psychologists. Fredericton, NB: Author.

Ortiz, S.O. (2002). Best practices in nondiscriminatory assessment. In A. Thomas and J. Grimes (Eds.), Best practices in school psychology IV. Bethesda, MD: National Association of School Psychologists.

Psychologists' Association of Alberta. Guidelines for the Control of Psychological Tests by Psychologists. Edmonton, AB: Author

Reschly, D.J. and Ysseldyke, J. (2002). Paradigm shift: The past is not the future. In A. Thomas and J. Grimes (Eds.), Best practices in school psychology IV. Bethesda, MD: National Association of School Psychologists.

Reynolds, C.R. and Gutkin, T.B. (1998). The Handbook of School Psychology (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons, Inc.

Saklofske, D. (September, 1999). School Psychology in the 21st century: The best is yet to come. Presentation to the New Brunswick Association of Psychologists and Psychometrists in the Schools.

Scribner, A.P. (2002). Best assessment and intervention practices with second language learners. In A. Thomas and J. Grimes, Best practices in school psychology IV. Bethesda, MD: National Association of School Psychologists.

Sheridan, S.M. and Gutkin, T.B. (2000). The ecology of school psychology: Examining and changing our paradigm for the 21st century. School Psychology Review, 29, 485-502.

Thomas, A. and Grimes, J. (Eds.) (2002). Best practices in school psychology IV. Bethesda, MD: The National Association of School Psychologists.

Waters, L. G. (1973). School psychologists as perceived by school personnel: Support for a consultant model. Journal of School Psychology, 11, 40-46.

Ysseldyke, J., Dawson, P., Lehr, C., Reschly, D.J., Reynolds, M., and Telzrow, C. (1997). School psychology: A blueprint for training and practice II. Bethesda, MD: National Association of School Psychologists.